

8 වැනි පරිච්ඡේදය

8.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

මූල්‍ය අංශයේ ශක්තිමත් වර්ධනය අඛණ්ඩව පැවති අතර, බාහිර කම්පනවලට මෙන්ම අභියෝගාත්මක දේශීය සාර්ව ආර්ථික තත්ත්වයන්ට මනාව මුහුණ දීමට මූල්‍ය පද්ධතියට හැකි විය. ප්‍රධාන මූල්‍ය ආයතනවලට තම යහපත් මූල්‍ය තත්ත්වය සුරැකිව පවත්වා ගැනීම සඳහා අඛණ්ඩ ලාභදායීතාව, ඉහළ ප්‍රාග්ධනීකරණය, වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය ඉහළයෑම මෙන්ම වැඩි දියුණු වූ අවදානම් කළමනාකරණය ඉවහල් වූ අතර, ඕනෑම අභියෝගාත්මක වාතාවරණයකට සාර්ථකව මුහුණදීමට ඔවුන් සතු හැකියාව මෙමගින් තවදුරටත් තීව්‍ර විය. නව විවෘතභාවය මාර්ගෝපදේශ හා ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමත් සමග මූල්‍ය පද්ධතිය නියාමනය සහ අධීක්ෂණය තවදුරටත් වැඩි දියුණු වූ අතර, පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත්කමක් උසුලන ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතීන් ද ඉහළ දායකත්වයකින් හා සුරක්ෂිතභාවයකින් යුක්තව ක්‍රියාත්මක විය. මේ අනුව, මූල්‍ය පද්ධතියට කෙටිකාලීනව ඇතිවිය හැකි අවදානම් කළමනාකරණය කරගත හැකි වනු ඇති අතර, අවදානම අවම කර ගැනීම මෙන්ම කම්පනයන්ට මුහුණ දීමේදී ඇතිවිය හැකි දුර්වලතා මගහරවා ගැනීම උදෙසා ගනු ලබන ප්‍රතිපත්ති සහ අනෙකුත් ක්‍රියා මාර්ග හේතුවෙන් මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව සඳහා වන ඉදිරි දැක්ම යහපත් වනු ඇත.

මූල්‍ය සේවා අංශය ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල අඛණ්ඩ වර්ධනයට දායක විය. බැංකු, මූල්‍ය හා කල්බදු සමාගම්, රක්ෂණ සමාගම්, විශ්‍රාම හා අර්ථසාධක අරමුදල්, ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්, ග්‍රාමීය බැංකු හා ක්ෂුද්‍ර-මූල්‍ය ආයතන ඇතුළු සියලුම ප්‍රධාන අංශවල ක්‍රියාකාරකම් වර්ෂය තුළදී වර්ධනය විය. බැංකු අංශයෙහි වත්කම්, ණය අත්තිකාරම්, ආයෝජන සහ තැන්පතු රාශීකරණයේ ඉහළයාම හේතුවෙන් තිරසාර වර්ධනයක් දක්නට ලැබිණ. පෙර වර්ෂය හා සංසන්දනාත්මකව මෙම වර්ෂයේදී බැංකු ණයෙහි වර්ධනය මධ්‍යස්ථව පැවති අතර, මේ සඳහා ඉහළ පොලී අනුපාතික සහ දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය බලපාන ලදී. 2007 වසර තුළදී බැංකු විසින්

තම ලාභදායීතාව මෙන්ම ප්‍රමාණවත් ප්‍රාග්ධන මට්ටම් නිසි පරිදි පවත්වාගන්නා ලදී. අන්තර්ජාල හා ජංගම දුරකථන බැංකුකරණය වැනි තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණය පාදක කොටගත් උපකරණ හා සේවා මෙන්ම නව යෝජනා ක්‍රම හඳුන්වාදීම සමග මූල්‍ය උපකරණ හා සේවා මෙන්ම ඒවා සැපයීමේ මාර්ග ද තවදුරටත් පුළුල් විය. කාඩ්පත් පාදක වූ ගෙවීම් ක්‍රම මෙන්ම ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර පහසුකම් භාවිතය කෙරෙහි සැලකිය යුතු යොමුවීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. මූල්‍ය හා කල්බදු සමාගම් ලබාදුන් මූල්‍ය පහසුකම්වල පෙර වර්ෂයට සංසන්දනාත්මකව, තරමක මන්දගාමී වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ ද, ඔවුන් විසින් සිය ශාඛා ජාලය තවදුරටත් පුළුල් කරන ලදී. මේ අතර, මූල්‍ය කල්බදු පහසුකම් හා සසඳනවිට, බදු සහනවල වාසි හේතුවෙන් කුලීපිට ගෙවීමේ ක්‍රමවල සැලකිය යුතු ඉහළ යාමක් දක්නට ලැබිණි. අරමුදල් පිරිවැය ඉහළයාම මෙන්ම ඉහළ පොලී අනුපාතික පවතින අවස්ථාවක පොලී ආන්තිකයන්හි අඩුවීම හේතුවෙන් මෙම අංශයේ ලාභදායීතාව සුළු වශයෙන් පහත වැටිණි. එහෙත්, මෙම අංශයේ ඉහළ ප්‍රාග්ධනීකරණය, මෙවන් පීඩනයන්ගෙන් ඇතිවිය හැකි බලපෑම් සමනය කිරීමට උපකාරී වනු ඇත. ජීවිත සහ සාමාන්‍ය රක්ෂණ දෙඅංශයෙහි කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින් රක්ෂණ කටයුතුවල නිරසාර වර්ධනයක් වාර්තා වී ඇත. සාමාන්‍ය රක්ෂණ කටයුතු සඳහා, නුබුන්වත්භාවය සම්බන්ධ නියාමන අවශ්‍යතා ක්‍රියාත්මක කිරීම ආරම්භ කිරීමත් සමගම, රක්ෂණ අංශයේ ප්‍රාග්ධන මට්ටම් වර්ධනය වී ඇති අතර, ලාභදායීතාව ද යහපත් මට්ටමක පවත්වාගෙන ඇත. ප්‍රධාන අර්ථ සාධක අරමුදල් වන සේවක අර්ථසාධක අරමුදලෙහි සහ සේවක භාරකාර අරමුදලෙහි සාමාජිකත්වය ඉහළයාමත් සමග, එහි වත්කම් හා ආයෝජන කටයුතු ද ඉහළ ගොස් ඇත. වර්ෂය තුළදී නව ස්ථාවර ආදායම් අරමුදල් (Closed-ended Income Funds) පිහිටුවීමත් සමග ඒකක භාර අංශය ද වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. කෘෂිකාර්මික මෙන්ම සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයන් වෙත මූල්‍ය ආයතන විසින් නව හා වඩාත් දියුණු පහසුකම් ලබාදීමත් සමග මූල්‍ය පහසුකම් සඳහා වූ ඉඩ ප්‍රස්තා තවදුරටත් ඉහළ ගියේය.

බැංකු හා බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතනවල මූල්‍යමය ශක්තිමත්භාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා හඳුන්වාදුන් මාර්ගෝපදේශ හා ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් හේතුවෙන් මූල්‍ය අංශය සඳහා වන අධීක්ෂණ හා නියාමන රාමුව තවදුරටත් සවිමත් විය. තවද, අනුකූලතා පදනම් මත අධීක්ෂණයේ සිට අවදානම පදනම් වූ අධීක්ෂණය වෙත යොමුවීමක් ද සිදු විය. බැංකු සඳහා 2008 සිට ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිත බාසල් II ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා රාමුව සඳහා සියලු පූර්ව අවශ්‍යතා

සම්පූර්ණ කරන ලදී. බාසල් II ක්‍රියාත්මක කිරීම නිසා, බැංකුවල අවදානම් තත්ත්වයන්ට අනුකූලව එහි ප්‍රාග්ධනය ගැලපීම සහ ණය, වෙළෙඳපොළ හා මෙහෙයුම් අවදානම් සඳහා වඩාත් පරිපූර්ණ ප්‍රාග්ධන ආවරණයක් ලබා දෙමින් බැංකුවල නිරසාරභාවය මෙන්ම අවදානම් කළමනාකරණය ද වැඩි දියුණු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මහ බැංකුව විසින් බැංකු සඳහා සාංගමික යහපාලනය පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ ද, සුරැකුම් හා විනිමය කොමිසන් සභාව විසින් කොළඹ කොටස් හුවමාරුවෙහි ලැයිස්තුගත සමාගම් සඳහා යහපාලනය පිළිබඳ අනිවාර්ය වර්ග පද්ධතියක්ද නිකුත් කරන ලදී. කාඩ්පත් පාදක කොටගත් ගෙවීම් උපකරණ සඳහා නියාමන නිකුත් කර ඇති අතර, එවැනි සේවා සපයන්නන් සඳහා වන විවක්ෂණශීලී අවශ්‍යතා පිළිබඳව දැනටමත් සකස්කර ඇති කෙටුම්පත් නුදුරු අනාගතයේදී නිකුත් කෙරෙනු ඇත. මුදල් විශුද්ධීකරණයට එරෙහිව ගෙන ඇති පියවර වඩාත් ශක්තිමත් කරනු වස්, මූල්‍ය ආයතනවලට “පාරිභෝගිකයන් පිළිබඳව සුපරීක්ෂාකාරී ලෙස කරුණු සොයා බැලීමේ අවශ්‍යතාව” පිළිබඳව සහ “මබගේ පාරිභෝගිකයා හඳුනාගැනීම”, පිළිබඳව මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරන ලදී. ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් විවිධාංගීකරණය කිරීම පිළිබඳව ලද යෝජනා සුදුසු නියාමන සහ විවක්ෂණශීලී සුරක්ෂිතතාවන්ට යටත්ව 2007 වසර තුළදී සම්මත කරන ලදී.

මූල්‍ය පද්ධතියට උපකාරී වන නෛතික රාමුව යාවත්කාලීන කරමින් සවිබල ගන්වන ලදී. විශේෂිත කල්බදු සමාගම්වලට තම අරමුදල් රැස්කිරීමේ මූලාශ්‍ර පුළුල් කිරීම සඳහා ණය සුරැකුම්පත් නිකුත් කරමින් මහජනතාවගෙන් අරමුදල් රැස්කිරීමට හැකිවන පරිදි මූල්‍ය කල්බදු පනත සංශෝධනය කරන ලදී. තවද, මූල්‍ය සමාගම්වල මෙහෙයුම් කටයුතු පිළිබඳව මහ බැංකුවේ නියාමන සහ විමර්ශන බලතල වඩාත් ශක්තිමත් කිරීමට කල්බදු සමාගම් පනතට ඇතුළත් කළයුතු සංශෝධනයන්ගේ කෙටුම්පත් ද සකසා ඇත. තවද, ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන නියාමනය සහ අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා නව නීති සකසා ඇත. වත්කම්වලින් ආවරණය කරන ලද සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීම සඳහා ඒ සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරනු ලබන විශේෂිත ඒකක (Bankruptcy Remote Special Purpose Vehicles) වෙත වත්කම් පැවරීමට හැකිවන පරිදි සහ ව්‍යුහාත්මක මූල්‍ය උපකරණ නියාමනය කළ හැකිවන පරිදි නව සුරැකුම්කරණ නීති (Securitisation Law) කෙටුම්පත්කර ඇත. මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න, සුරැකුම් හා විනිමය කොමිසන් සභා පනතට ඇතුළත් කළ හැකි පරිදි, එම පනත සංශෝධනය කෙරෙමින් පවතී. විවක්ෂණශීලී අධීක්ෂණය වඩාත් සවිමත් කිරීමට මෙන්ම රක්ෂණ උපකරණ බෙදා හැරීමේ නියෝජිතයන් ලෙස බැංකු හා

උප-ප්‍රමුඛ අර්බුදය

උප-ප්‍රමුඛ යන්නෙන් අදහස් වන්නේ ණය ගැතියකුගේ ණය ආපසු ගෙවීමට ඇති හැකියාවෙහි ඇති දුර්වල බවයි. තමන්ගේ ණය ඉතිහාසය පිළිබඳ ගැටලු ඇති හෝ තමන් ඉල්ලුම් කරන ණයෙහි මාසික වාරික ගෙවීම සඳහා ප්‍රමාණවත් ආදායමක් තමන්ට ඇති බව සනාථ කිරීමට නොහැකි ණය ගැතියන් උප-ප්‍රමුඛ ණය ගැතියන් ලෙස හැඳින්වේ. ප්‍රමුඛ ණය හා සසඳන විට උප-ප්‍රමුඛ ණය හෝ උකස්, ණය හිමියාට හා ණය ගැතියාට යන දෙපාර්ශ්වයටම අවදානම් සහිත වේ. එවැනි ණයගැතියන් හට බොහෝවිට ගෙවීමට සිදුවන ඉහළ පොලී අනුපාතික, ඔවුන්ගේ අයහපත් ණය ඉතිහාසය සහ ඔවුන්ගේ මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳව පවතින අපැහැදිලි භාවය යනාදී සාධක මත පදනම් වේ.

සාධක කිහිපයක් නිසා පසුගිය වසර කිහිපය තුළ උප-ප්‍රමුඛ උකස් ණය වෙළෙඳපොළ ශීඝ්‍ර ප්‍රසාරණයකට ලක් වූ අතර, 2007 වන විට එය එ.ජ.ඩොලර් ට්‍රිලියන 2 ක් පමණ විය. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය තුළ පොලී අනුපාතික ඉහළ යාම නිසා නිවාස වෙළෙඳපොළෙහි පැවැති මිල වර්ධන ප්‍රවණතාවය බිඳ වැටුණු අතර උප-ප්‍රමුඛ ණයවලට අදාළ ණය පැහැර හැරීමේ අනුපාතික ඉහළ ගියේය. 2006 - 2007 කාලය තුළ ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ බොහෝ ප්‍රදේශවල නිවාස මිල ගණන් පහත වැටීමට පටන්ගැනීම නිසා, ප්‍රතිමූල්‍යකරණය දුෂ්කර විය. පොලී අනුපාතික ඉහළයාමත් සමග “විචල්‍ය පොලී අනුපාතික උකස් ණය” යටතේ ගෙවිය යුතු පොලී ඉහළ යාම නිසා ණය පැහැර හැරීම හා දේපළ අත්පත්කර ගැනීම ඉහළ යන ලදී. ණය පැහැර හැරීමේ අනුපාතික ඉහළ යාම, ණය අවදානම තමන් වෙත රඳවා ගන්නා වූ උකස් ණය ප්‍රදානය කරන ආයතනවලට පමණක් නොව, උකස් ණය මත පදනම් වූ සුරැකුම් (Mortgage Backed Securities) හෝ සුරැකුම්කරණයකරනු ලැබූ මූල්‍ය උපකරණ (Collateralised Debt Obligations) සතුව සිටි පුද්ගලයන් සහ සමාගම් වලට ද බලපාන ලදී. මෙම මූල්‍ය වත්කම්වලට පදනම් වූ උකස් ණයවල වටිනාකම පහත වැටීම නිසා ඔවුන් සැලකිය යුතු අලාභවලට මුහුණපාන ලදී. බොහෝ රටවල කොටස් වෙළෙඳපොළවල් පහත වැටිණි. වැඩිම බලපෑම වූයේ ණය අවදානම පුළුල් ලෙස බෙදී ගොස් තිබීමත් මූල්‍ය ආයතන කෙරෙහි ඇති බලපෑම අපැහැදිලි වීම නිසාත්, ණය දෙන ආයතන ණය දීමේ කටයුතු අඩු කිරීම හෝ ණය සඳහා ඉහළ පොලී අනුපාතික අයකිරීම නිසා ද්‍රවශීලතා සහ ණය හිඟයක් පැන නැගීමයි. ද්‍රවශීලතාවය මෙලෙස දැඩිවීම හෝ හිඟවීම බොහෝ දියුණු රටවල වෙළෙඳපොළවල් කරා පැතිරී ගිය අතර, “නොදර්න් රොක්” නමැති බ්‍රිතාන්‍ය බැංකුවක තැන්පතු එකවර ආපසු ගැනීමට තැන්පතුකරුවන් පෙළඹීමට

(Bank run) එය හේතු විය. ද්‍රවශීලතාව පිළිබඳ මෙලෙස ඇති වූ සැලකිල්ල, වෙළෙඳපොළ හා මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීම පිණිස වෙළෙඳපොළට විශාල වශයෙන් ද්‍රවශීලතාව මුදාහැරීම කෙරේ ප්‍රධාන ආර්ථික වල මහ බැංකු යොමු කරවීමට හේතුවිය.

අර්බුදයට බලපෑ හේතු

උප-ප්‍රමුඛ අර්බුදයට සාධක රාශියක් බලපා ඇත¹. පහත දැක්වෙන්නේ සාමාන්‍යයෙන් අර්බුදයට හේතුවූයේ යැයි සැලකෙන සාධකවල සාරාංශයකි.

- (අ) උප-ප්‍රමුඛ උකස් ණයවල ණය පැහැර හැරීමේ ප්‍රතිශතය ඉහළ යාම : පොලී අනුපාතික ඉහළ යාම හා නිවාස මිල ගණන් පහත වැටීම නිසා සමහර ණය ගැතියන් ණය ආපසු ගෙවීමේ දුෂ්කරතාවලට මුහුණ දුන් අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 2005 තරම් ඈත කාලයක සිට උප-ප්‍රමුඛ උකස් ණයවල ණය පැහැරහැරීමේ ප්‍රතිශතය ඉහළ යාම ආරම්භ විය. කාලයත් සමග ඉහළ යන විචල්‍ය පොලී අනුපාත මත උකස් ණය ගෙන තිබූ ණය ගැතියන් සම්බන්ධයෙන් මෙය වඩාත් තදින් බලපෑවේය.
- (ආ) ණය දෙන්නන් අතර දැඩි තරගය හා ප්‍රමිතියෙන් අඩු ණය දීමේ කටයුතු : ණය ඇගයීමේ ප්‍රමිතියට පහළ වැටීමටත් සමහර ණය දෙන්නන් විසින් ඉහළ අවදානම් ගැනීමටත් මෙය බලපෑවේය. ණයවල ගුණාත්මක තත්ත්වය වෙනුවට ණයවල ප්‍රමාණය වැඩි කිරීම කෙරෙහි වැඩි සැලකිල්ලක් දැක්වීමට මින් අනුබලයක් ලැබිණි. එයට හේතුව, ණය දෙන්නන් තම උකස් ණය නැවත සකස් කර විකිණීම තුළින් ශේෂපත්‍රවලින් ණය අවදානම ඉවත් කිරීමට ඔවුන්ට හැකිවීමත්, එලෙස කිරීමෙන් ලැබෙන ගාස්තු ආදායම ප්‍රදානය කරනු ලැබූ ණය ප්‍රමාණය මත රඳා පැවැතීමත්ය. තවද, අර්බුදයට පෙර දිගු කාලයක් පුරා පැවැති අඩු පොලී ප්‍රතිශතයන්, ඉහළ ද්‍රවශීලතාව සහ අඩු විචල්‍යතාව බොහෝ මූල්‍ය ආයතනවල ණය හා අවදානම් කළමනාකරණ පරිවයන් කඩා වැටීම කෙරෙහින්, මූල්‍ය ආයතන විසින් අවදානම් අවතක්සේරු කිරීම කෙරෙහින් සහ මූල්‍ය නියාමනය හා අධීක්ෂණය තුළ දුර්වලතාවන් ඇතිවීම කෙරෙහින් බලපෑවේය.
- (ඇ) බැංකුවල ශේෂ පත්‍රයෙන් බාහිර අවදානම් : බොහෝ බැංකු වත්කම් සුරැකුම්කරණය කිරීම සහ ණය ව්‍යුත්පන්න කටයුතු ශේෂ පත්‍රයෙන් බාහිර ගනුදෙනු වශයෙන් කිරීම සඳහා ව්‍යුහගත ආයෝජන ඒකක පිහිටුවා තිබිණි. බැංකුවලින් ද්‍රවශීලතාව ලබා ගැනීමේ එකඟතාවයන් මෙම ආයෝජන ඒකක විසින් ඇති කරගෙන තිබුණු අතර, එම ඒකක විසින් බැංකුවලින්

1. හේතුසාධක පිළිබඳ විස්තරාත්මක විග්‍රහයක් සඳහා “සංවර්ධිත ණය වෙළෙඳපොළ අර්බුදය: හේතු, විමසුම් හා අනාගත මග” ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ 2007 මූල්‍ය ස්ථායීතා වාර්තාව - පළමු ලිපිය බලන්න.

කරනු ලැබූ ද්‍රවශීලතා ඉල්ලුම වැඩිවීම හේතුවෙන් බැංකු ක්ෂණිකව ද්‍රවශීලතා ගැටලුවලට මුහුණ දුනි. මෙය වෙළෙඳපොළ තුළ ද්‍රවශීලතා හිඟයක් නිර්මාණය වීමට හේතුවිය.

(අ) නියාමනයන්ට භාජනය නොවූ ආයතන හරහා වත්කම් සුරැකුම්කරණය තුළින් සංකීර්ණ මූල්‍ය උපකරණ ශීඝ්‍ර ලෙස වර්ධනය වීම : සුරැකුම්කරණ කටයුතුවල ශීඝ්‍ර ඉහළ යාම නිසා ණය වෙළෙඳපොළේ ක්‍රියාකාරිත්වය වෙනසකට භාජනය වී ඇති අතර, එයින් මූල්‍ය අතරමැදියන් විසින් කරනු ලබන මූලික කාර්යභාරය වන ද්‍රවශීලතා පරිවර්තනයේ වැදගත්කම අඩුවී ඇත. ඒ අනුව, බැංකු හා අනෙකුත් උකස් ණය ආයතනවල කාර්යභාරය “ණය දීම හා ඒවා රඳවා ගැනීම” යන්නේ සිට “ණය දීම, ඒවා ප්‍රතිසැකසුම් කිරීම හා සුරැකුම්කරණය තුළින් ඒවා විකිණීම” යන්න දක්වා වෙනස් විය. මේ නිසා ණයදීමේ කටයුතු හා සුරැකුම්කරණය කරනු ලැබූ වත්කම් හා සම්බන්ධ ණය, වෙළෙඳපොළ හා ද්‍රවශීලතා අවදානම්, ඒවා දැරීමට වඩාත් කැමැති අය වෙත බෙදාහැරීමට බැංකු හා උකස් ආයතන වලට හැකි විය. උකස් හා අනෙකුත් ණය මත පදනම් වූ මෙම ණය ව්‍යුත්පන්න උපකරණ සංකීර්ණ ඒවා වූ අතර, ඒවායේ වටිනාකම මනින්නේ කෙසේද යන්න අවබෝධ කරගෙන සිටියේ ඉතා සුළු පිරිසක් පමණි. තවද, ණය අවදානම ආයෝජකයින් අතරේ බෙදියාම නිසා එම අවදානම් සත්‍ය වශයෙන්ම දරනු ලැබුවේ කවුදැයි යන්න පිළිබඳව අවිනිශ්චිතතාවක් පැවතුණි.

(ඉ) ණය වර්ගීකරණ ආයතනවල දුර්වලතා : උකස් ණය මත පදනම් වූ සුරැකුම් , සුරැකුම්ගත ණය උපකරණ සහ අනෙකුත් ණය ව්‍යුත්පන්නවලට පදනම් වූ, විශේෂයෙන් උප-ප්‍රමුඛ උකස් ණය ඇතුළු අනෙකුත් වත්කම්වල අවදානම් සංයුතියේ වෙනස්වීම්වලට අනුකූලව එම මූල්‍ය උපකරණවල ණය වර්ගීකරණ, ණය වර්ගීකරණ ආයතන විසින් යාවත්කාලීන කර නොතිබුණි. ඒ නිසා, ආයෝජකයින්ට උප-ප්‍රමුඛ උකස් ණය මත පදනම් වූ ණය ව්‍යුත්පන්න උපකරණ හා වත්කම් මත පදනම් වූ අනෙකුත් ණය ව්‍යුත්පන්න උපකරණ වෙන්කර හඳුනාගැනීමට නොහැකි විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, ආයෝජකයින් කලබලයෙන් තම ආයෝජන නිදහස් කර ගැනීමට පෙළඹීම, සියලු වර්ගයේ ණය ව්‍යුත්පන්නවලට බලපෑ අතර, එයින් අර්බුදය තවදුරටත් තීව්‍ර විය.

(ඊ) කවුන්ටරය හරහා ගනුදෙනු සිදුවන වෙළෙඳපොළේ (over - the - counter- market) පැවැති විනිවිද භාවයේ මද බව : ප්‍රසිද්ධියේ වෙළෙඳාම් වන සුරැකුම් හා අනාගත ගිවිසුම් මෙන් මෙම සුරැකුම්ගත ණය උපකරණ හා ණය ව්‍යුත්පන්න ප්‍රසිද්ධ හුවමාරු තුළ ගනුදෙනු නොවේ. ඒවා ගනුදෙනුවන්නේ කවුන්ටරය

හරහා ගනුදෙනු සිදුවන වෙළෙඳපොළවලයි. හුවමාරුවක දී ගනුදෙනු සිදුවන විට, සෑම විකිණීමක් හා මිලදී ගැනීමක් සඳහාම ප්‍රතිපාර්ශ්වය වශයෙන් ක්‍රියාකරන්නේ අදාළ හුවමාරුව වන අතර, ගනුදෙනු සිදුවන්නේ විනිවිදභාවයෙන් යුක්තවයි. නමුත්, කවුන්ටරයෙන් ගනුදෙනු වන වෙළෙඳපොළේ ගනුදෙනු, ගනුදෙනුකරුවන් හා වෙළෙන්නන් අතර සිදුවන ද්විපාර්ශ්වික ගනුදෙනු වන අතර, ගනුදෙනුවල මිලගණන්භාවෙහිදී පිරිවැටුම පිළිබඳ තොරතුරු හෙළි නොකෙරේ. මිල සෙවීමේ ක්‍රියාවලිය විනිවිදභාවයෙන් යුක්ත නොවේ. එයට, විශාල හෝ අවදානම් සහිත තත්ත්වයන් තිබෙන්නේ කොහිද යන්න හඳුනා ගැනීම සඳහා වෙළෙඳපොළ නිරීක්ෂණ ක්‍රමයක් නැත. තවද, හුවමාරුවක මෙන්, මෙවැනි කවුන්ටරයෙන් ගනුදෙනුවන වෙළෙඳපොළවල ද්‍රවශීලතාවය සහතික කිරීම සඳහා නම් කරන ලද හෝ ආයතනගත වෙළෙඳපොළ නිර්මාණය කරන්නන් නැත. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, විශාල සිදුවීමක් නිසා මිල ගණන් ශීඝ්‍ර ලෙස පහත වැටෙන අවස්ථාවක, වෙළෙඳුන් මිලදී ගන්නන් හා විකුණන්නන් වශයෙන් තමන් කරන කාර්ය නතර කරන අතර, එයින් වෙළෙඳාම ක්ෂණිකව නතර වේ.

අර්බුදයෙන් උගත හැකි පාඩම් :

මෙම අර්බුදය තුළින් වෙළෙඳපොළවල, මූල්‍ය ආයතනවල හා නියාමන රාමුව තුළ පැවැති දුර්වලතාව හඳුනාගත හැකි විය. මින් ඉගෙන ගත හැකි සමහර ප්‍රධාන පාඩම් කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

(අ) ද්‍රවශීලතාවයේ වැදගත්කම : බැංකු කළමනාකරණයේ දී හා නියාමනයේ දී ද්‍රවශීලතාවයේ දැඩි වැදගත්කම මෙම අර්බුදය තුළින් මතුකර දක්වන ලදී. අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන මෙන් නොව, ඔවුන්ගේ වගකීම් ඉල්ලු විගස ආපසු ගෙවීමට සිදුවීම නිසා, බැංකු ක්ෂණිකව තැන්පතු ආපසු ගැනීම්වලට (bank runs) හා අර්බුදවලට මුහුණපායි. බැංකු විසින් කරනු ලබන පරිණත කාල පරිවර්තනය තුළ ද්‍රවශීලතා අවදානම ආවේණිකව තිබුණ ද, බැංකු විසින් ශේෂ පත්‍රය මත ඇති පරිණත කාල අසමතුලිතතා හා ශේෂ පත්‍රයෙන් බාහිර ගනුදෙනුවලින් යන දෙඅංශයෙන්ම පැන නැගිය හැකි ද්‍රවශීලතා ඉල්ලුම් කෙරේ දැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුතු වේ. මේ නිසා, බැංකුවල ශක්තිමත්භාවය පවත්වා ගැනීමේ දී ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණවත්භාවය තරම්ම වැදගත්කමක් ද්‍රවශීලතා ප්‍රමාණවත්භාවය සඳහා ද දිය යුතු වේ. නුබුන්වත්භාවය පෙන්නුම් කරන්නා වූ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණවත්භාවය පමණක් අර්බුදකාරී අවස්ථාවක දී බැංකුවක පැවැත්ම රඳවා ගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් කොන්දේසියක් නොවනු ඇත. ණය ඇගයීමේ නිර්ණායකයක් වශයෙන් “මුදල් ප්‍රවාහ” කෙරේ අවධානය යොමුකිරීමේ අවශ්‍යතාවය මෙම අර්බුද මගින් පෙන්නා දෙන ලදී.

(ආ) අන්තගාමී උපකල්පන මත ආතති පරීක්ෂා කිරීමේ (Stress Testing) අවශ්‍යතාව : සාමාන්‍ය මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ තත්ත්වයන්ටතෝ දී සැඟවුණු හා අනපේක්ෂිත අවදානම් දැකීමට නොහැකි වේ. පාලනය කළ හැකි යැයි උපකල්පනය කරනු ලැබූ අවදානම්, අර්බුද අවස්ථාවල දී ඉතා තීව්‍ර වේ.

(ඇ) ආදර්ශ අවදානම් : සුරැකුම්කරණය තුළින් නිර්මාණය කරනු ලැබූ සංකීර්ණ ණය ව්‍යුත්පන්න උපකරණවල මිල සෙවීම ගණිතමය ආදර්ශ / ආකෘති මත පදනම් වූ අතර ඒවා ක්‍රියාත්මක වූයේ යම් යම් උපකල්පන මතය. එම ආදර්ශවල තිබූ එවැනි උපකල්පන තවදුරටත් අදාළ නොවන විට මෙම ණය ව්‍යුත්පන්න මිල කිරීම දුෂ්කර වූ අතර, එනිසා වෙළෙඳපොළ කඩා වැටිණි. එනිසා ණය අවදානම් තක්සේරු කිරීම හා මූල්‍ය උපකරණ මිල කිරීම ආදී කටයුතු සඳහා විවිධ ආදර්ශ භාවිතා කරනු ලබන වර්තමාන මූල්‍ය පරිසරය තුළ, එවැනි ආදර්ශ අවදානම් ජනිත කරන්නා වූ ප්‍රභවයක් වශයෙන් හඳුනාගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. දැනුවත්භාවය වර්ධනය කිරීම, උපකල්පන ඇගයීම හා අවබෝධ කර ගැනීම, සරල ආකෘති භාවිතා කිරීම, අතීත සිදුවීම් හා පරීක්ෂා කර බැලීම සහ ආතති පරීක්ෂා කිරීම යනාදිය ආකෘති/ආදර්ශවලින් පැන නගින අවදානම් අවම කිරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ.

(ඈ) වෙළෙඳපොළ හා ආයතනවල විනිවිදභාවය වර්ධනය කිරීම : වෙනස්වීම්වලට හා මූල්‍ය නව්‍යතාවයන්ට අනුකූලව සුපරීක්ෂණ හා නියාමන රාමු යාවත්කාලීන කළ යුතු වේ. අර්බුද නිවාරණය කිරීමේ රාමු හා අර්බුද විසඳීමේ රාමු යන දෙඅංශයටම මෙය අදාළ වේ. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ සමහර උකස් ණය ආයතන නියාමනයට යටත් නොවූ අතර, ඒවා යෝග්‍ය තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමේ සහ පාරිභෝගික ආරක්ෂණ අවශ්‍යතාවයන්ට ද යටත් නොවීය. අනෙකුත් රටවල සුපරීක්ෂකයන් හා නියාමකයින් විසින් තම නියාමන රාමු ප්‍රමාණවත් ද යන්න විභාග කර බැලිය යුතු වේ. උදාහරණයක් වශයෙන් තෝලන අරමුදල් වෙළෙඳපොළ (Hedge Funds Market) හා කවුන්ටරයෙන් ගනුදෙනු වන වෙළෙඳපොළ කටයුතු

වල පවතින සැඟවුණු බව එම වෙළෙඳපොළවල විනිවිදභාවය හා තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමේ කාර්ය දියුණු කිරීම සඳහා ඇති අවශ්‍යතාව පෙන්නුම් කරයි.

(ඉ) අහිතකර සානුබල : ණය උපකරණ බෙදාහැරීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ අහිතකර සානුබල වර්ධනය වීම සඳහා ඉඩ දී තිබූ ආකාරය මෙම අර්බුදය තුළින් පෙන්නුම් කෙරේ. ඒවා නම් ණය දෙන ආයතනවලට ගුණාත්මක තත්ත්වයට වඩා ප්‍රමාණය කෙරෙහි වැඩි සැලකිල්ලක් දැක්වීම සඳහා පෙළඹවීම, ණය වර්ගීකරණ ආයතනවලට තම කටයුතු හැකි තරම් පුළුල් කිරීම සඳහා අනුබල දීම සහ ව්‍යුහගත ණය උපකරණ මූල්‍යනය කිරීම සඳහා බැංකු විසින් ශේෂ පත්‍රයෙන් බාහිර ඒකක භාවිතා කිරීම සඳහා අනුබලයක් ලැබීම යනාදියයි. බැංකුවල වත්දී ගෙවීම් ක්‍රමවල පැවැති දුර්වලතාවයන් ද මෙයින් පෙන්නුම් කෙරේ. සමහර අවස්ථාවල දී මෙම අහිතකර සානුබල ඇතිවූයේ නියාමනයන් තිබියදීය. සමහර අවස්ථාවල දී ඒවා ඇති වී ඇත්තේ නියාමන ක්‍රමයේ තිබූ අඩුපාඩු නිසාය.

(ඊ) අවදානම් හා ව්‍යාපාර වක්‍ර අතර සම්බන්ධය : සමාගම් හා නියාමකයින් විසින් භාවිතා කරනු ලබන අවදානම් පිළිබඳ මිනුම් දඩු ව්‍යාපාර වක්‍ර හා සමගාමීව ගමන් කළ හැකි බව මෙම අර්බුදය මගින් නැවත පෙන්නුම් කරන ලදී. ඒ මගින් ව්‍යාපාර වක්‍රයේ ඉහළ අවස්ථාවේ දී වැඩි අවදානම් ප්‍රමාණයක් ගැනීමට පෙළඹවීමක් ඇති කරන අතර, ව්‍යාපාර වක්‍රය පහත වැටීමේ අවදානම එයින් වැඩි කෙරේ.

උප-ප්‍රමුඛ වෙළෙඳපොළ තුළින් නිර්මාණය වූ මූල්‍ය අර්බුදය විසින් නියාමකයින්ට, ආයෝජකයින්ට, මූල්‍ය ආයතනවලට හා වෙළෙඳපොළවලට බොහෝ පාඩම් උගන්වා ඇති අතර තවදුරටත් උගන්වමින් පවතී. අර්බුදයට බලපෑ බොහෝ හේතු සහ ඒ විසින් පෙන්වා දී ඇති පාඩම් පුරා දැකිය හැකි පොදු සාධකයන් වන්නේ මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ හා ආයතන සම්බන්ධ කටයුතුවල විනිවිදභාවයේ සහ තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමේ වැදගත්කමත්, ආයතනවලට ඒකාබද්ධ අවදානම් කළමනාකරණ පද්ධතියක් පවත්වා ගැනීමේ වැදගත්කමත්ය.

අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන පත් කිරීමට අවසර ලැබෙන සේ රක්ෂණ ආයතන නියාමන පනත ද සංශෝධනය කෙරෙමින් පවතී. විවිධ පාර්ශ්වයන්ට ණය තොරතුරු කාර්යාංශ සේවාවන් ලබාදීමට හැකිවන අයුරින් මෙන්ම අගය එකතුකළ සේවාවන් ලබාදීමට හැකිවන පරිදි ණය තොරතුරු කාර්යාංශ පනත ද සංශෝධනය කෙරෙමින් පවතී. කම්පනයන්ට මුහුණ දීමට ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතියට ඇති හැකියාව මෙන්ම මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය ද වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ව්‍යාපාර අඛණ්ඩතා සැලසුම් (Business Continuity Planning) පිළිබඳවද විශේෂ අවධානයක් යොමුකරන ලදී.

8.2 මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව

විදේශීය මෙන්ම දේශීය සාර්ව ආර්ථික සහ මූල්‍ය වෙළෙඳපොළෙහි ඇතිවූ වර්ධනයන්ගෙන් උද්ගත වූ පීඩන මධ්‍යයේ වුවද, මූල්‍ය සේවා අංශයේ තිරසාර වර්ධනය හේතුවෙන්, මූල්‍ය අංශය, 2007 වසර තුළදී කම්පනයන්ට සාර්ථකව මුහුණදෙමින් ස්ථායී ලෙස ක්‍රියාත්මක විය. වැඩි දියුණු කළ නියාමන හා අධීක්ෂණ රාමුවක් තුළ ප්‍රධාන මූල්‍ය ආයතනවලට තම යහපත් මූල්‍ය තත්ත්වය සුරැකිව පවත්වා ගැනීමට හැකි වූ අතර, ඒ සඳහා වර්ධනය වූ ලාභදායීතාව, ඉහළ ප්‍රාග්ධනීකරණය හා ඉහළ ගිය වත්කම්වල ගුණත්වය

දායක විය. එමගින් ඔවුන්ට කම්පනයන්ට සාර්ථකව මුහුණ දීමට හා අවදානම් දරා සිටීමට ඇති හැකියාව ද වර්ධනය විය. මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව සඳහා වන පෙර දැක්ම ධනාත්මක වුවද, උද්ධමනය හා බැඳී පවතින ඉහළ පොලී අනුපාතික, ඉහළ ණය වර්ධනය සහ ගෝලීය ආර්ථිකයෙහි පසු බැස්ම වැනි අවදානම් නිසා ඇතිවිය හැකි අහිතකර බලපෑම් මඟහරවා ගැනීමට නම් වර්තමානයේ පවතින යම් අවදානම් පිළිබඳව අධීක්ෂණ සුපරීක්ෂාකාරීව සිටීමත්, අවදානම් අවම කිරීමත් අවශ්‍ය වේ.

2007 වසරේ මැද භාගයේ සිට ලෝක මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල පැවති කැළඹිලි සහගත ස්වභාවය, එම වෙළෙඳපොළවල ද්‍රවශීලතා, ණය, මෙන්ම වෙළෙඳපොළ අවදානම් වඩාත් උත්සන්න කොට ඇත. එක්සත් ජනපද නිවාස උකස්කර වෙළෙඳපොළ තුළින් පැන නැඟුණ මෙම කැළඹිලි ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල ණය සම්බන්ධ වඩාත් දැඩි කොන්දේසි පැනවීමටත් අවදානම් පිරිවැය අධික වීමටත් හේතු වී ඇත. දේශීය මූල්‍ය ආයතනවල වත්කම් මගින් ආවරණය වූ සුරැකුම්පත් හෝ ව්‍යුත්පන්න මත පදනම් වූ වගකීම් නොපැවති බැවින් මෑත කාලයේදී ලෝක මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල අත්දුටු විචලනයන්ගෙන් ශ්‍රී ලංකාවට සෘජු බලපෑමක් සිදු නොවීය.

දේශීය වර්ධනයන් සලකන විට, ශක්තිමත් ආර්ථික වර්ධනය මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව අධීක්ෂණ පවත්වාගෙන යාමට දායක විය. මූල්‍ය සේවා අංශය 2007 වසර තුළදී සියයට 8.5 කින් වර්ධනය වූ අතර, මෙය ආර්ථික වර්ධනයට බොහෝ ලෙස දායක විය. එසේ වුවද, දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්තියෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස තියුණු ලෙස ඉහළ නැගී පොලී අනුපාතික තුළින් මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවයට අභියෝගයක් එල්ල විය. මෙවන් අභියෝගය පිළිබඳව මූල්‍ය අංශයේ ආයතන වඩාත් සුපරීක්ෂාකාරී වියයුතු අතර, මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය රැකගනු පිණිස අවදානම් අවම කිරීමේ ක්‍රියා මාර්ග තවදුරටත් තීව්‍ර කළ යුතු වේ. ඉහළ උද්ධමනය මෙන්ම පොලී අනුපාතික, ව්‍යාපාර හා කුටුම්භ යන දෙඅංශයේම ණය සේවාකරණ හැකියාවන් මත බලපෑම් ඇති කරමින් සාර්ව විචක්ෂණශීලී අවදානම් ඉහළ නංවා ඇත. ඉහළයන රාජ්‍ය ණය සේවාකරණ වගකීම් 2007 වසර තුළදී පොලී අනුපාතික ඉහළ නැංවීමට පීඩනයක් ඇතිකරන ලදී. එය සැලකිල්ලට ගනිමින් විචක්ෂණශීලී ණය කළමනාකරණ උපාය මාර්ගයන් හඳුන්වාදී ඇති අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2008 වසර ආරම්භයේදීම පොලී අනුපාතික වඩාත් ස්ථායී තත්ත්වයක පවත්වා ගත හැකි විය.

රජය විසින් අන්තර්ජාතික වෙළෙඳපොළෙහි ප්‍රථම වරට සිදු කරන ලද බැඳුම්කර නිකුතුව විදේශ ණයවල කල් පිරීම් කාලය වඩාත් දීර්ඝ කිරීමට උපකාරී වී ඇති අතර, විදේශ සංචිත ද වඩාත් ශක්තිමත් කර ඇත. පසුගිය වසර කිහිපය තුළදී රජය විසින් ලබාගන්නා ලද කෙටිකාලීන විදේශ විනිමය ණය ගැනීමිචල ඉහළ යාමක් සිදු වූ අතර, මෙය රටෙහි විදේශ විනිමය වගකීම් සම්බන්ධ අවදානම ඉහළ යාමට මෙන්ම, විදේශ විනිමය ද්‍රවශීලතා අනුපාත අඩු වීමට ද හේතු විය. මේ නිසා පස් අවුරුදු බැඳුම්කරයක් නිකුත් කිරීම තුළින් අරමුදල් රැස් කිරීම රටෙහි විදේශ ණය කල් පිරීම් ව්‍යුහය මත මෙන්ම විදේශ සංචිත මත හිතකර බලපෑමක් ඇති කරන ලදී. විදේශිකයන් වෙත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර අලෙවි කිරීම තුළින් විදේශ සංචිත තවදුරටත් ශක්තිමත් විය.

ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියා මාර්ගවලට ප්‍රතිචාර දක්වමින් ණය වර්ධනයෙහි අඩුවීමක් දක්නට ලැබුණ ද, එය ඉලක්කගත මට්ටමට වඩා ඉහළින් පැවතිණි. ණය වර්ධනය අඩුවීමෙන් උද්ධමනාත්මක පීඩන අඩු වන අතර, බැංකුවල ණය අවදානම ඉහළයාමට ඇති ප්‍රවණතාව අඩුකරන බැවින්, මූල්‍ය ස්ථායීතාව රැක ගැනීම සඳහා හිතකර වේ. මුදල් ප්‍රතිපත්තිය දැඩි කිරීමට අමතරව, බැංකු විසින් පරිභෝජන කටයුතු සඳහා ලබාදෙන ණය අවම කිරීමට සහ මෙවන් ණය දීම ආශ්‍රීතව පවතින අවදානම් අවම කිරීමට මහ බැංකුව විසින් යම් විචක්ෂණශීලී අවශ්‍යතා හඳුන්වාදෙන ලදී. සියලුම සක්‍රීය අන්තිකාරම් සඳහා සාමාන්‍ය ප්‍රතිපාදන අවශ්‍යතාවයක් පැනවීම සහ ගෘහස්ථ දේපළ මගින් ප්‍රාථමිකව සුරක්ෂිත කරන ලද ණය සඳහා සහ අනෙකුත් ණය සහ අන්තිකාරම් සඳහා අවදානම් මත බර තැබීම් ඉහළ දැමීම මෙම ක්‍රියා මාර්ගවලට අයත් විය.

වර්ෂය තුළදී දේශීය මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල ඉහළ විචලනයන්ගෙන් යුත් ස්වභාවයක් දක්නට ලැබුණි. ප්‍රධාන වශයෙන්, ඇතැම් බැංකුවල දක්නට ලැබුණු දුර්වල ද්‍රවශීලතා කළමනාකරණය හා මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්තියෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකවල විචලනයන්ගෙන් යුත් කාල සීමාවන් වරින්වර දක්නට ලැබිණි. 2007 පෙබරවාරි මාසයේදී මහ බැංකු ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික ඉහළ නැංවීමත් සමඟ ප්‍රාථමික මෙන්ම ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ තුළ රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් ඵලදා අනුපාතික ඉහළ ගියේය. ඉහළ පොලී අනුපාතික වාතාවරණයක් තුළ ආයෝජකයින් විසින් කෙටිකාලීන කල් පිරීම් සහිත සුරැකුම්පත්වලට, එනම් භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වලට, වැඩි කැමැත්තක් දැක්වූ අතර, මැදිකාලීන භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙළෙඳපොළ සාපේක්ෂ වශයෙන් අක්‍රීයව පැවතිණි. වසර තුළදී විශාල අගයන්ගෙන් යුත් ධනිජ තෙල් ආනයන

8.1 සංඛ්‍යා සටහන	තෝරාගත් මූල්‍ය තත්ත්ව දර්ශක	
	2006 (අ)	2007(ආ)
සියයට		
ආයතනය සහ දර්ශකය		
බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු		
නියාමන ප්‍රාග්ධනය හා අවදානම් මත බර තැබූ වත්කම්		
අතර අනුපාතය	12.7	12.7
පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනය හා අවදානම් මත බර තැබූ වත්කම්		
අතර අනුපාතය	11.3	10.9
ප්‍රතිපාදන අඩුකිරීමෙන් පසු අක්‍රීය ණය හා ප්‍රාග්ධනය		
අතර අනුපාතය	13.0	10.5
අක්‍රීය බැංකු ණය හා මුළු දළ ණය අතර අනුපාතය	5.5	4.9
වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය	1.8	1.9
ගිණිකරු ප්‍රාග්ධනය මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය	15.6	16.0
පොලී ආන්තිකය හා දළ ආදායම් අතර අනුපාතය	37.9	33.1
ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීලතා අනුපාතය	32.0	25.4
පොලී නොවන වියදම් හා දළ ආදායම් අතර අනුපාතය	23.9	24.8
ද්‍රවශීලතා අනුපාතය (දේශීය බැංකු ඒකක)	16.9	17.9
ශුද්ධ නොවියදම් ගනුදෙනු හා ප්‍රාග්ධන අරමුදල් අතර අනුපාතය	0.01	0.01
බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු		
නියාමන ප්‍රාග්ධනය හා අවදානම් මත බර තැබූ වත්කම් අතර අනුපාතය	19.8	19.4
පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනය හා අවදානම් මත බර තැබූ වත්කම්		
අතර අනුපාතය	20.7	22.9
ප්‍රතිපාදන අඩුකිරීමෙන් පසු අක්‍රීය ණය හා ප්‍රාග්ධනය		
අතර අනුපාතය	21.9	23.4
අක්‍රීය බැංකු ණය හා මුළු දළ ණය අතර අනුපාතය	6.7	6.8
වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය	2.0	1.8
ගිණිකරු ප්‍රාග්ධනය මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය	11.8	10.7
පොලී ආන්තිකය හා දළ ආදායම් අතර අනුපාතය	36.0	26.3
පොලී නොවන වියදම් හා දළ ආදායම් අතර අනුපාතය	18.4	16.0
ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීලතා අනුපාතය	63.6	59.9
ද්‍රවශීලතා අනුපාතය	44.5	40.6
ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්		
නියාමන ප්‍රාග්ධනය හා අවදානම් මත බර තැබූ වත්කම්		
අතර අනුපාතය	14.3	15.4
පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනය හා අවදානම් මත බර තැබූ වත්කම්		
අනුපාතය	12.9	13.2
ප්‍රතිපාදන අඩුකිරීමෙන් පසු අක්‍රීය ණය හා ප්‍රාග්ධනය		
අතර අනුපාතය	9.4	8.8
අක්‍රීය බැංකු ණය හා මුළු දළ ණය අතර අනුපාතය	5.5	5.1
වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය	2.5	2.3
ගිණිකරු ප්‍රාග්ධනය මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය	17.2	19.6
පොලී ආන්තිකය හා දළ ආදායම් අතර අනුපාතය	33.0	27.8
පොලී නොවන වියදම් හා දළ ආදායම් අතර අනුපාතය	31.0	31.1
ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීලතා අනුපාතය	17.1	18.1
ද්‍රවශීලතා අනුපාතය	9.3	9.9

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික

බිල්පත් පියවීමට සිදුවීම හේතුවෙන් විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ තුළ පීඩනයක් ඇති වුවද, විදේශිකයන්ට භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමත්, ජාත්‍යන්තර බැඳුම්කර නිකුත්වත් තුළින් එය නැවතත් ස්ථායී විය. වසරේ ප්‍රථම කාර්තු තුන තුළ ප්‍රධාන ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයන්ට එරෙහිව අවප්‍රමාණය වූ රුපියල 2007 අවසාන කාර්තුව තුළදී අධිප්‍රමාණය වී ස්ථායී මට්ටමක පැවතිණි. විදේශ සංචිත ප්‍රමාණය ඉහළ ගිය අතර, මේ තුළින් මූල්‍ය ස්ථායීතාවය ද වර්ධනය විය. වසරෙහි වැඩි කාලයක් තුළ කොටස් වෙළෙඳපොළ පහත බැසීමේ නැඹුරුවක් පෙන්නුම් කළ අතර, 2000 න් පසු ප්‍රථම වරට 2007 වසර

තුළදී මිල දර්ශක ද පහත වැටිණ. මෙම වර්ධනයන්ට ඉහළයන දේශීය පොලී අනුපාතික, සාංගමික ඉපැයීම් අඩු වන බවට තිබූ පුරෝකථන, ආරක්ෂණ තත්ත්වය පිළිබඳව පැවැති ගැටලු සහ කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි ව්‍යුහය හා පරිමාව ආශ්‍රිත ගැටලු ආදී කරුණු රැසක් දායක විය.

2007 වසර තුළදී බැංකු අංශයට තම ලාභදායීතාව, සවිමත්භාවය හා කම්පනයන්ට සාර්ථකව මුහුණ දීමට ඇති හැකියාව තවදුරටත් පවත්වාගත හැකි විය. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවලට සාර්ථකව තම තැන්පතු හා ණය පොලී අනුපාතික සංශෝධනය කිරීමට හැකි වූ බැවින් තම ශුද්ධ පොලී ආන්තික පවත්වාගැනීමට හැකි වූ අතර, මේ හේතුවෙන් වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ සහ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ යන විචල්‍ය දෙකෙන් මනිනු ලබන අන්දමට ඔවුන්ගේ ලාභදායීතාව ස්ථායීව ඉහළ මට්ටමක පවත්වාගැනීමට හැකි විය. එසේ වුවද, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවල ලාභදායීතාව මඳක් පහත වැටුණු අතර, මෙයට ශුද්ධ පොලී ආන්තික අඩුවීම හේතු විය. බැංකුවල ප්‍රාග්ධන අරමුදල් ඉහළ ගොස් ඇති අතර, බැංකු අංශයේ ප්‍රමාණවත් ප්‍රාග්ධන අනුපාතික දේශීය මෙන්ම අන්තර්ජාතික නියාමන අවම මට්ටම් ද අහිභවා යාම මෙම අංශයට කම්පනයන්ගෙන් මෙන්ම ආපදාවලින් ආවරණය වීමට උපකාරී වනු ඇත. බාසල් II නියමයන් පරිදි 2008 වසර තුළදී වැඩි දියුණු වූ අවදානම් කළමනාකරණ සහ ඉහළ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුගමනය කිරීමත් සමඟ කම්පන වලට ඔරොත්තු දීමට බැංකු අංශයට ඇති හැකියාව ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

බැංකුවල අවදානම් තත්ත්ව කළමනාකරණය කරගත හැකි මට්ටමක පැවතිණි. වඩාත් දියුණු අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රම, ණය ආපසු අයකර ගැනීමේ ක්‍රියා මාර්ග සහ වඩාත් දැඩි විචක්ෂණශීලී අවශ්‍යතා පවත්වාගෙන යාම හේතුවෙන් පසුගිය වසර කිහිපය තුළදී බැංකුවල වත්කම්හි ගුණත්මකභාවය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගිය අතර, අක්‍රීය ණය අනුපාතය 2007 වසර තුළදී අඩු මට්ටමක පවත්වා ගෙන යන ලදී. කම්පනවලට මුහුණ දීමේ හැකියාව පිළිබිඹු කරමින්, ප්‍රතිපාදන මට්ටම් ද ඉහළ ගොස් ඇත. එසේ වුවද, පසුගිය වසර තුන තුළදී බැංකු ණයෙහි ඇති වූ ශිඝ්‍ර වර්ධනයත්, 2007 වසර තුළදී පොලී අනුපාතික ඉහළ යාමත් හේතුවෙන් ණය අවදානමෙහි යම් ඉහළ යාමක් සිදුවී ඇති බව අක්‍රීය ණය පරිමාව ඉහළයාම තුළින් පැහැදිලි වේ. මේ හේතුවෙන් මෙම ක්ෂේත්‍රය තුළ අහිතකර වර්ධනයන් ඇති නොවීමට නම් බැංකු විසින් ඉහළ ණය ප්‍රමිතීන් පවත්වා ගත යුතුය. බැංකු ණයෙහි ආංශික ව්‍යාප්තිය බොහෝදුරට පුළුල් පැතිරීමක් සහිත වේ. එසේ වුවද, පරිභෝජන සහ නිවාස, ඉදිකිරීම් හා දේපළ සංවර්ධන යන අංශවලට දෙනු ලබන ණය

යහපාලනය යනු කුමක්ද?

ආයතනයක කළමනාකාරිත්වය, එහි අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය, කොටස්කරුවන් සහ ආයතනය පිළිබඳ උනන්දුවක් දක්වන පාර්ශ්වයන් අතර ඇති සම්බන්ධතා පද්ධතිය යහපාලනයට අයත් වේ. එය ආයතනයේ අරමුණු පිහිටුවීමටත් එම අරමුණු ඉටුකර ගැනීමට ගනු ලබන උපාය මාර්ග සහ ඒවායේ කාර්යක්ෂමතාව නිර්ණය කිරීමටත් අදාළ ව්‍යුහය සපයයි.¹ ඒ අනුව යහපාලන මූලධර්ම ක්‍රියාවට නැංවීම කුළින්, ආයතනය විවක්ෂණශීලීව සහ පාරදෘශ්‍යභාවයකින් යුතුව කළමනාකරණය කෙරෙන බවත් ව්‍යාපාරික කටයුතු පිළිබඳව අධ්‍යක්ෂවරුන් වගකීමට බැඳ තැබීමත් සහතික කෙරේ.

බැංකු සඳහා යහපාලනයේ විශේෂ අවශ්‍යතාව

ආයතනයක යහපත් ආර්ථික තත්ත්වය සඳහා යහපාලන රීතිවල ඇති වැදගත්කම නිසා ඒ පිළිබඳ විශාල මහජන උනන්දුවක් ඇතිවී තිබේ. 2000 වසරේ මුල් භාගයේ සිදුවූ 'එන්රෝන්' (Enron) සහ 'වර්ල්ඩ්කොම්' (Worldcom) වැනි ව්‍යාපාරික ලෝකය සෙලවූ දැවැන්ත බිඳවැටීම් හා අර්බුද යහපාලන රීතිවල අවශ්‍යතාව උච්චස්ථානයකට ගෙන එනු ලැබීය. ඉන්පසුව, ලෝකය පුරා ඇති බොහෝ ආයතන, නියාමකයන්, අධීක්ෂකයන් යහපාලන රීති පද්ධති ගණනාවක් සකස් කර ඇත.

හේතු ගණනාවක් නිසා නවීන ආර්ථිකයක අනෙක් ආයතනවලට වඩා බැංකු සම්බන්ධයෙන් සුවිශේෂත්වයක් ඇති බව පොදුවේ පිළිගැනේ. පළමුව, බැංකු, මූල්‍ය පද්ධතියේ ප්‍රමුඛ අංගයක් වන අතර, බැංකුවල කඩා වැටීම ආර්ථිකයේ මනා කාර්යක්ෂමතාවයට අවශ්‍ය වන ගෙවීම් සේවා, ආයෝජන, තැන්පතු වැනි කටයුතු සඳහා බලපෑම් ඇති කරනු ලබයි. අසමත් වූ මූල්‍ය ආයතන ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ පිරිවැය සහ නිමවුම් පිරිවැය හේතුකොටගෙන, බැංකු කටයුතුවල අර්බුද, ආර්ථිකයට අහිමිවූ පිරිවැයක් ආරෝපණය කරන බව සොයාගෙන ඇත. දෙවනුව, බැංකු පද්ධතියට එහි ව්‍යාපාර කටයුතු තුළින් මුදල් මැවිය හැකි අතර, මෙම මවන ලද මුදල් ආර්ථික ගනුදෙනු මූල්‍යකරණය සඳහා ඇති මුදල් සැපයුමේ විශාලතම අංගය වේ. එමනිසා බැංකුවල කඩා වැටීම ජනතාවගේ ආර්ථික යහපැවැත්මට හා මුදල් තත්ත්වයන්ට අහිතකර බලපෑම් ඇති කරයි.

යහපාලන රීති, බැංකු සම්බන්ධයෙන් වැඩි වැදගත්කමක් දැක්වීමට තවත් හේතු දෙකක් ඇත. පළමුව, බැංකු, තැන්පත්කරුවන්ගේ අරමුදල් උපයෝගී කරගෙන ගනුදෙනු කරන නිසා බැංකුවල ව්‍යාපාරික කටයුතු සම්බන්ධයෙන් වර්ෂාමය ගැටලුවක් (Moral Hazard) ඇත. උදාහරණ වශයෙන් බැංකු භාවිතා කරන්නේ මූලික වශයෙන් තැන්පත්කරුවන්ගෙන් ලබාගත්

මුදල්ය. තැන්පත්කරුවන්ගේ අරමුදල් සමග සසඳන විට බැංකුවල කොටස්කරුවන්ගේ මුදල් ඉතා අවම වේ. කෙසේ වුවද, කොටස්කරුවන් ඔවුන්ගේ අවම ආයෝජන වෙනුවෙන් ඉහළ ප්‍රතිලාභයක් ලබාගනියි. බැංකුව කඩා වැටුණහොත් කොටස්කරුවන්ට වඩා ඉතාමත් ඉහළ මූල්‍යමය පාඩුවක් තැන්පත්කරුවන්ට විඳීමට සිදුවේ. එමනිසා තැන්පත්කරුවන්ගේ අයිතිවාසිකම් සුරක්ෂිත කිරීම ඉතා වැදගත් වේ. මෙම සන්දර්භය තුළ බැංකුවල යහපාලනය අනෙකුත් ව්‍යාපාරවලට අදාළ වන සාමාන්‍ය විෂය පථයට වඩා ඔබ්බට පැතිර පවතින බැවින් බැංකුවල අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයට හා කළමනාකාරිත්වයට බැංකුවල කොටස්කරුවන් නොවන තැන්පත්කරුවන්ගේ අයිතිවාසිකම් රැකදීමේ වගකීමක් තිබේ.

දෙවනුව, බැංකු ආයතනයක ගනුදෙනුකරුවන්ගේ සහ ජනතාවගේ විශ්වාසය ව්‍යාපාරයේ පැවැත්මට ඉතා වැදගත් වේ. අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ හැසිරීම බැංකුව සම්බන්ධයෙන් ජනතාවගේ විශ්වාසය පවත්වාගෙන යාමට දායක වන අංගයකි. බැංකුවක ක්‍රියාකාරිත්වය සම්බන්ධව කුමන හෝ විශ්වාසය බිඳවැටීමක් එම බැංකුවට පමණක් නොව අනෙක් බැංකුවලට ද එකසේ බලපාන සහ මූල්‍ය පද්ධතියම අස්ථාවර කිරීමට බලපාන්නක් බවට පත්විය හැකිය. එමනිසා බැංකුවල කළමනාකාරිත්වය හා අධ්‍යක්ෂවරුන් සඳහා ආවාරධර්ම සංග්‍රහයක් සකස් කිරීම, බැංකුවල යහපත් ආර්ථික තත්ත්වය ආරක්ෂා කිරීම සඳහාත්, පොදුවේ මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහාත් වූ වැදගත් අංගයක් වේ.

බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා වූ යහපාලන විධාන

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට ආර්ථික හා මිල මට්ටමේ ස්ථායීතාවයත්, මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවයත් සුරක්ෂිත කිරීමට ව්‍යවස්ථානුකූල වගකීමක් ඇත. එනිසා බැංකු පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය සහ ශක්තිමත්භාවය සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, බැංකු පනතින් හා මුදල් පනතින් පවරන ලද නියාමන හා අධීක්ෂණ බලය භාවිතා කරනු ලැබේ. එය මූල්‍ය ස්ථායීතාවය සඳහා අවශ්‍ය පූර්ව කොන්දේසියකි. බැංකුවල මනා ක්‍රියාපිළිවෙළ සුරක්ෂිත කිරීම හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම, ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාරවලට ආවේනික අවදානම් සම්බන්ධ විවක්ෂණශීලී කළමනාකරණය, අධීක්ෂණයේදී ඉලක්ක කෙරේ. කෙසේ වුවද, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව අධීක්ෂණ හා මෙහෙයුම් කාර්යභාරයේදී වර්ෂාමය ගැටලු පැනයට මුහුණ දේ. උදාහරණ වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මැදහත්වීමෙන් තොරවූ අවස්ථාවකට වඩා, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධීක්ෂණය යටතේ පවතින විට බැංකු මත කළමනාකරුවන් හා ගනුදෙනුකරුවන් වැඩි අවදානමක් ගැනීමේ නැමියාවක් පවතී. බැංකු ව්‍යාපාරය හැසිරවීම සඳහා අදාළ බැංකු කළමනාකරණයෙන් ඉටුවිය යුතු කාර්ය භාරය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට ඉටු කිරීමට නොහැකි නිසා,

1. ආර්ථික සහයෝගීතාව හා සංවර්ධනය පිළිබඳ සංවිධානයේ (OECD) යහපාලන මූලධර්ම

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට බැංකුවල අවදානම් කළමනාකරුවා විය නොහැකිය. එබැවින් බැංකුවල ව්‍යාපාරික කටයුතුවල ඇති වැදගත්කම නිසා සඳාචාරාත්මක හා නීතිමය වශයෙන් බැංකුවේ අවදානම් කළමනාකරණය පිළිබඳ මූලික වගකීම තිබිය යුත්තේ බැංකුවේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වෙතය.

මෙම සන්දර්භය තුළ 2002 ජුනි මාසයේදී බැංකු ක්ෂේත්‍රයෙන් පත් කළ කාර්ය සාධක බලකායක් විසින් කෙටුම්පත් කළ ස්වේච්ඡා යහපාලන රීති සංග්‍රහයක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් හඳුන්වාදෙන ලදී. 2006 පෙබරවාරි මාසයේදී බැංකු අධීක්ෂණය පිළිබඳ බාසල් කමිටුව විසින් බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ යහපාලනය උසස් කිරීම සඳහා මූලධර්ම අටක් හඳුන්වාදෙන ලදී. මෙම ස්වේච්ඡා යහපාලන නීති සංග්‍රහයේ ඇතිවූ නිසඟ දුබලතා සහ යහපාලනය පිළිබඳ ඇති වූ විශ්ව සංවර්ධනයන් හේතුකොට ගෙන 2007 ජනවාරි මාසයේදී නිකුත් කළ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ, 2007 හා ඉන් ඉදිරිය සඳහා වූ මුදල් හා මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිපත්ති පෙර දැක්ම, තුළින් අනිවාර්ය යහපාලන නීති සංග්‍රහයක් 2007 වර්ෂයේදී හඳුන්වාදෙන බව ප්‍රකාශයට පත් කෙරිණ. ඒ අනුව 2007 අගෝස්තු මාසයේදී අනිවාර්ය යහපාලන නීති කෙටුම්පත එළිදක්වන ලද අතර, එය බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ සහ පොදු ජනතාවගේ අදහස් ලබාගැනීම සඳහා ප්‍රසිද්ධ කරන ලදී. ඒ අනුව ලැබුණු මහජන අදහස් ද ඇතුළත් කර සකස් කරන ලද සංශෝධිත කෙටුම්පත 2007 නොවැම්බර් මාසයේදී තවදුරටත් අදාළ අංශවල අදහස් ලබාගැනීම සඳහා නිකුත් කරන ලද අතර, බැංකු සඳහා යහපාලන විධාන 2008 ජනවාරි සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි 2007 දෙසැම්බර් මාසයේදී නිකුත් කරන ලදී.

මෙම විධාන යහපාලන මූලික මූලධර්ම පදනම් කරගෙන ගොඩනගා ඇත. මෙහි ආචරණය කර ඇති ප්‍රධාන අංශ වන්නේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ වගකීම්, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ සංයුතිය, අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ යෝග්‍යතාව හා සුදුසුකම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රමවේදය, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් කළමනාකරණ කාර්යයන් පිළිබඳ බලය බෙදාහැරීම, සභාපතිගේ හා ප්‍රධාන

විධායක නිලධාරියාගේ කාර්යභාරයන් බෙදා වෙන් කිරීම, ඒකාබද්ධ අවදානම් කළමනාකරණය, විගණනය, නාම යෝජනා කිරීම, මානව සම්පත් හා පාරිතෝෂික දීමනා පිළිබඳ කමිටු, සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෙළිදරව් කිරීම යනාදියයි.

මෙම නව ප්‍රමිතිවලට පහසුවෙන් සංක්‍රමණය වීමට පහසුකම් සැලසීම සඳහා ප්‍රධාන කරුණු කිහිපයක් සම්බන්ධයෙන් මෙම රීති ලිහිල් කරමින් සංක්‍රාම ප්‍රතිපාදන කිහිපයක් සපයා ඇත. මෙම සංක්‍රාම ප්‍රතිපාදනවලට ප්‍රධාන වශයෙන් අදාළ වන්නේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ වයස, ධුර කාලය සහ බැහැර කිරීමේ රීතිය සම්බන්ධ ප්‍රතිපාදනයන්ය. ඒ අනුව 2007 අවසානය වන විට වයස අවුරුදු 70 ට වැඩි අධ්‍යක්ෂවරුන් සේවයෙන් බැහැර කිරීම, 2011 වර්ෂය දක්වා කඩිත්කඩ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවස්ථාව ලබාදී ඇත. සංඛ්‍යාලේඛන වලින් අනාවරණය වන පරිදි බැංකුවල අධ්‍යක්ෂවරුන් 204 කින් 30 ක් පමණක් සේවයෙන් ඉවත් කිරීමට සිදුවුවත්, ලබාදී ඇති සංක්‍රාම ප්‍රතිපාදන හේතුවෙන් මෙම අය පවා සේවයෙන් ඉවත්වීම, 2011 වසර දක්වා ක්‍රම ක්‍රමයෙන් සිදුවීම නිසා එම සියලුම අධ්‍යක්ෂවරුන් එකවර වහාම ඉවත්වීමක් සිදු නොවේ. එමනිසා මෙම ක්‍රියාමාර්ගයන් මගින් අධ්‍යක්ෂවරුන් ඉවත්වීම හා නව බැංකු තාක්ෂණය හා නව නිපැයුම් සමග උරෙහුර ගැටීමට හැකිවන පරිදි නව අදහස් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය තුළට ගෙන ඒමේ ක්‍රියාවලිය සුමට ආකාරයෙන් සිදුවීමට උපකාරී වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය පද්ධතියෙන් සියයට 70 ක් බැංකු ආයතනය විසින් පාලනය කරන බැවින් මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය සුරක්ෂිතවීම සඳහා එකී ආයතනවල සුරක්ෂිතභාවය හා ශක්තිමත්භාවය පවත්වාගෙන යාම ඉතා වැදගත් වේ. මෙම තත්ත්වය තුළ යහපාලන විධානයන්, බැංකු ආයතනවල ස්ථාවරත්වය ශක්තිමත් කරන, මහජන විශ්වාසය වැඩි කරන පොදු ආචාරධර්ම සංග්‍රහයක් සියලු බැංකු ආයතන අතර ඇති කිරීමට පහසුකම් සලසනු ඇත. ඒ තුළින් මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය පවත්වාගෙන යාමට දායකත්වය සපයනු ඇත.

විශේෂයෙන්ම ණය අවදානමට ගොදුරු විය හැකි බැවින්, එම අංශයන්ට ලබාදෙන ණයෙහි ඇති වූ ශීඝ්‍ර වර්ධනය පිළිබඳව විශේෂයෙන් සැලකිලිමත් විය යුතු වේ. සාමාන්‍ය අක්‍රීය ණය අනුපාතය අහිඟවා යන ණය පැහැර හැරීමේ මට්ටමක් පවතින බැවින්, ණය කාඩ්පත් තුළින් ණය ලබාදීම පිළිබඳව විශේෂ සැලකිල්ලක් යොමු කළයුතු වේ. පොලී අනුපාතික හා විදේශ විනිමය අවදානම් යන දෙකෙන් සමන්විත වෙළෙඳපොළ අවදානම් ප්‍රමාණවත් අයුරින් කළමනාකරණය කිරීමට බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවලට හැකි විය. බැංකු අංශයේ ණය තැන්පතු ණය අනුපාතිකය ඉහළ මට්ටමක පැවති අතර, ද්‍රවශීලතා අවදානම් දැරීම් 2007 වසර තුළදී ඉහළ ගොස් ඇත. බැංකු කිහිපයක් තම මූල්‍ය හිඟයන් සපුරා ගැනීමට මුදල් වෙළෙඳපොළ මත රඳා පැවතීම දක්නට

ලැබෙන අතර, පරිණත කාල නොගැලපීම් ඉහළයාම සහ වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාවයෙහි දැඩි බවක් පැවතීම සිදු වුවහොත් එය අවදානම් සහගත විය හැකිය. එබැවින්, මෙවන් අවදානම් අවම කර ගැනීම සඳහා බැංකු තම වත්කම් හා වගකීම් කළමනාකරණය වැඩි දියුණු කරගත යුතු වේ. තවද, අනාගතයේදී අවදානම් කළමනාකරණය මනා ලෙස සිදු කිරීම සඳහා ඒකාබද්ධ අවදානම් කළමනාකරණ රාමුවක් ක්‍රියාත්මක කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

2007 වසර තුළදී ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු සමාගම්වල පොලී අනුපාතික අවදානම් දැරීම් ඉහළ ගියේය. මෙම අංශයේ වත්කම් සමස්ත මූල්‍ය අංශයේ වත්කම්වලින් සියයට 5.5 ක් වන අතර, බැංකු අරමුදල් ලබා ගැනීම සඳහා පහසු ප්‍රවේශයක්

නොමැති කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ ව්‍යවසායකයන් ඇතුළත් වැදගත් පාරිභෝගික කොට්ඨාසයකට සිය සේවා සපයනු ලබයි. 2007 වසරෙහි පැවති ඉහළ පොලී අනුපාතික අවදානමට මූල්‍ය සහ කල්බදු සමාගම්වලට මුහුණ පෑමට සිදු විය. ඉහළ පොලී අනුපාතික පවතින වාතාවරණයක් තුළ අරමුදල් පිරිවැය අධික වීම තුළින් පොලී අනුපාතික ආන්තිකයන් හීනවීම නිසා මූල්‍ය හා කල්බදු සමාගම්වල ලාභදායීතාව අඩුවීමක් සිදුවී ඇත. මෙම ආයතන ප්‍රධාන වශයෙන් කල්බදු මූල්‍යකරණ කටයුතුවල නියුක්ත වන අතර, මෙම කටයුතු සාමාන්‍යයෙන් ස්ථාවර පොලී අනුපාතික සහිත මධ්‍ය කාලීන ගිවිසුම් වේ. බැංකුවලට වඩා ඉහළ පොලී අනුපාතික යටතේ තම අරමුදල් රැස් කිරීමට මූල්‍ය සමාගම්වලට සිදුවන බැවින් තම පාරිභෝගිකයන්ට ඉහළ පොලී අනුපාතික පිරිනැමීමට සිදුවන අතරම, මේ හේතුවෙන් බැංකුවලට වඩා ඉහළ අවදානමක් දැරීමට ද ඔවුන්ට සිදු වේ. තවද, කල්බදු සමාගම් තම මූල්‍ය අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් බැංකු මත රඳා පවතින අතර, කල්බදු ව්‍යාපාරික කටයුතුවලදී බැංකු ඔවුන්ගේ තරගකරුවන් ද වන්නේය. කෙසේ වුවද, මෑතකදී තවදුරටත් සවිමන් කරන ලද ප්‍රාග්ධන මට්ටම් මෙන්ම ප්‍රතිපාදන ප්‍රතිපත්ති තුළින් මෙම ආයතනවලට මෙවන් පීඩනයන්ට මුහුණදිය හැකි වන පරිදි යම් මූල්‍යමය ආරක්ෂාවක් සැලසෙනු ඇත.

විශාලතම විශ්‍රාම අරමුදල් දෙක වන සේවක අර්ථ සාධක අරමුදලෙහි සහ සේවක භාරකාර අරමුදලෙහි අවදානම අඩු මට්ටමක පැවතිණි. මෙම අරමුදල් දෙකෙහිම ආයෝජන ප්‍රධාන වශයෙන් අවදානමකින් තොර රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වලින් සමන්විත වන බැවින් එහි ණය අවදානම ඉතාමත් සුළු මට්ටමක පවතී. සාමාජික දායක මුදල් අඛණ්ඩව ලැබීමත්, භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ආයෝජනය කිරීම තුළින් ප්‍රතිලාභ ලැබීමත් නිසා මෙම අරමුදල් දෙක ද්‍රවශීලතා අවදානමකට ලක් නොවේ. සේවක අර්ථ සාධක අරමුදල මෙන්ම සේවක භාරකාර අරමුදල ද මුහුණපානු ලබන අවදානම නම් ආයෝජන ස්ථාවර පොලී අනුපාතික උපයන සුරැකුම්පත්වල විශාල ලෙස සංකේන්ද්‍රණය වීම හේතුවෙන් පැන නගින පොලී අනුපාතික අවදානමය. කෙසේ වුවද, මෙම වත්කම් වලින් විශාල කොටසක් වෙළෙඳපොළ මිල අනුව ප්‍රතිමිල කිරීමේ අවශ්‍යතාවක් නොමැති ආයෝජන ගිණුම්වල පවතින බැවින් මෙම අවදානම ද බොහෝ දුරට අවම වේ. අනෙකුත් අනුමත පෞද්ගලික විශ්‍රාම සහ අර්ථ සාධක අරමුදල්වල අවදානම් ව්‍යුහය ද ප්‍රධාන අරමුදල්වල අවදානම් ව්‍යුහයට සමාන වේ.

නව විවක්ෂණශීලී ප්‍රමිතීන් හා අවදානම් මත බර තැබූ අධීක්ෂණ රාමුවක් හඳුන්වාදීම තුළින් රක්ෂණ ආයතනවල ස්ථායීතාව තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී. ජීවිත රක්ෂණ ව්‍යාපාර සඳහා අදාළ

වන නුබුන්වත්භාවය පිළිබඳ නීති වසර කිහිපයකට පෙර හඳුන්වාදෙන ලද අතර, 2007 මැයි මස සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි සාමාන්‍ය රක්ෂණ කටයුතු සඳහා අදාළ වන නුබුන්වත්භාවය පිළිබඳ නීති හඳුන්වාදෙන ලදී. මෙම ආයතනවලින් බහුතරයක් නුබුන්වත්භාවය මත වූ ආන්තික අවශ්‍යතාවලට අනුකූලතාවය දක්වා ඇත. ප්‍රාග්ධනය, වත්කම්වල ගුණත්වය, ප්‍රතිරක්ෂණය, ආයු ගණනය, කළමනාකරණය, ඉපයුම්, ද්‍රවශීලතාව හා නුබුන්වත් බව (CARMELS)¹ පිළිබඳ ශ්‍රේණිගත කිරීමට අනුකූලව ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය විසින් අවදානම මත බර තැබූ අධීක්ෂණය ආරම්භ කර ඇත. වසර තුළ දී රක්ෂණ සමාගම්වල ප්‍රාග්ධන මට්ටම් ඉහළ ගොස් ඇත. තවද, 2008 වසරේදී රක්ෂණ සමාගම්වල සියලුම අංශවල රක්ෂණ කටයුතුවල යෙදෙන සමාගම් සඳහා වන අවම හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය රුපියල් දශ ලක්ෂ 250 දක්වා ඉහළ නංවා ඇති අතර, මෙමගින් රක්ෂණ ආයතන ඒකාබද්ධ වීමක් සිදුවනු ඇත. රක්ෂණ නීතියට යෝජනා සංශෝධන සිදු කිරීම තුළින් ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලයට රක්ෂණ අංශය මනාව අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා ඇති බලතල ඉහළ යනු ඇති අතර, මෙය නොපමාව සිදු කිරීම අවශ්‍ය වේ. මෙම යෝජනා අතරට ආයතනික නියෝජනයන් පත් කිරීම ද අයත් වන අතර, මේ තුළින් රක්ෂණ කර්මාන්තය වෙත බැංකු හා අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතනවලට ඇති ප්‍රවේශය ද පහසු කරවනු ඇත.

වසර තුළදී ව්‍යාපාර අඛණ්ඩතා සැලසුම්කරණයට ප්‍රමුඛතාවය දෙමින් මූල්‍ය යටිතල පහසුකම් පද්ධතිය ද වැඩි දියුණු කරන ලදී. මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ලංකාසෙට්ල් පද්ධතිය සහ ලංකාක්ලියර් පෞද්ගලික සමාගම විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ඡායාගත වෙක්පත් පිළිබිඹු හා නිෂ්කාශන පද්ධතිය ඒකාබද්ධව මෙරට ව්‍යවහාර මුදල් භාවිතයෙන් තොරව සිදුකරන ගනුදෙනු වලින් සියයට 99 ක් පියවනු ලබයි. ලංකාසෙට්ල් පද්ධතිය ප්‍රධාන අවහිරතාවන්ගෙන් තොරව ක්‍රියාත්මක වූ අතර, 2007 වසර තුළ මෙම පද්ධතිය මුළු මෙහෙයුම් කාලයෙන් සියයට 99.8 ක් සක්‍රීයව පැවතිණි. ඡායාගත වෙක්පත් පිළිබිඹු හා නිෂ්කාශන පද්ධතියෙහි සුළු අවහිරතාවක් වසර තුළදී සිදු වුවද, මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවයට එමගින් බලපෑමක් ඇති නොවීය. ව්‍යාපාර අඛණ්ඩතා සැලසුම්කරණ ක්‍රියාවලියෙහි සහ මූල්‍ය ක්‍රමය තුළ වැදගත්කමකින් යුත් ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධති සඳහා පූර්ණ වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වන ආපදා ප්‍රතිසාධන මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවීම ආදියේ විශාල ප්‍රගතියක් දක්නට ලැබුණි. කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළ විසින් කොටස් හා ණය සුරැකුම්පත් වෙනුවෙන් පවත්වාගෙන යනු ලබන නිෂ්කාශන පද්ධති දෙක හැර, අන් සියලු නිෂ්කාශන

1 Capital, Assets, Reinsurance, Actuarial, Management, Earnings, Liquidity, Solvancy.

පද්ධති තම ශුද්ධ ගෙවීම් ලංකාසෙට්ල් පද්ධතිය තුළින් සිදු කරනු ලබයි. ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය තවදුරටත් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා මෙම පද්ධති දෙකෙහි ශුද්ධ පියවීම් ද ලංකාසෙට්ල් පද්ධතිය වෙත මාරු කිරීම උචිත වේ. නවතම තාක්ෂණික වර්ධනයන් යොදා ගනිමින් කාර්යක්ෂමතාව, සුරක්ෂිතභාවය සහ අවදානම් කළමනාකරණය වැඩි දියුණු වනසේ මූල්‍ය යටිතල පහසුකම් වර්ධනය කිරීමේ අදහසින් ජාතික ගෙවීම් සභාව විසින් (National Payments Council) තම මධ්‍යකාලීන උපාය මාර්ගික සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. මෙහිදී ක්‍ෂුද්‍ර පරිපථ තාක්ෂණයෙන් යුත් ණය කාඩ්පත්, (Chip-based Credit Cards) සියලුම ප්‍රදේශ ආවරණය වන පසුදින වෙක්පත් නිෂ්කාශන කිරීමේ පහසුකම් මෙන්ම බැංකු හා ඔවුන්ගේ පාරිභෝගිකයන් වෙත විද්‍යුත් අරමුදල් මාරු කිරීමේ (Electronic Funds Transfer) තාක්ෂණය හඳුන්වාදීම මුල් තැන ගනී.

මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය සඳහා වන සමස්ත පෙරදැක්ම සුභදායක වේ. ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ වර්ධන අපේක්ෂා සහ ව්‍යාපාර අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සවිමත් කරමින් මූල්‍ය ආයතනවල ලාභදායීත්වය ඉහළ නංවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. දේශීය සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතතා අවම කිරීම සඳහා ගනු ලබන ප්‍රතිපත්ති තවදුරටත් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීම දේශීය මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ ස්ථායී කිරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ. මූල්‍ය අංශයේ කාර්යක්ෂමතාව, සවිමත්භාවය හා ස්ථායීතාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා මූල්‍ය නියාමකයන් මෙන්ම ආයතන සුපරීක්ෂාකාරීව සිටීමත්, හිතකර ක්‍රියා මාර්ග ගැනීමත් අඛණ්ඩව සිදු කිරීම වැදගත් වේ.

8.3 මූල්‍ය ආයතනයන්හි වර්ධනයන්

ආර්ථිකයේ මූල්‍ය අවශ්‍යතාවන්ට සහාය වෙමින් මූල්‍ය ආයතනවල ක්‍රියාකාරීත්වය තවදුරටත් පුළුල් විය. මූල්‍ය ආයතනවල මුළු වත්කම් රුපියල් බිලියන 4,323.0 දක්වා සියයට 16 කින් ඉහළ ගිය අතර, මෙය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය මෙන් 1.21 ගුණයකි. බලපත්‍රලාභී බැංකු අංශය, (බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු) මූල්‍ය ආයතනයන්හි සමස්ත වත්කම් වලින් සියයට 58 කට හිමිකම් සහිතව තවදුරටත් මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රධානත්වය ඉසිලීය. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු මූල්‍ය පද්ධතියේ වත්කම්වලින් සියයට 48.6 කට හිමිකම් පෑ අතර, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවල දායකත්වය සියයට 9.4 විය. සේ.අ.අ. මුල් කරගත් ගිවිසුම්ගත ඉතිරිකිරීමේ ආයතන අංශය, සමස්ත මූල්‍ය පද්ධතියේ වත්කම්වලින් සියයට 20.5 කට දායක වූ අතර, මූල්‍ය හා කල්බදු සමාගම් සියයට 5.5 කින්ද, රක්ෂණ සමාගම් අංශය සියයට 3.1 කින්ද දායක විය. මූල්‍ය පද්ධතියේ මුළු වත්කම්වලින් සියයට 13.0 ක් නියෝජනය කරනු ලැබුවේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවයි.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

විදේශීය වත්කම් ඉහළ යෑමේ සහ දේශීය වත්කම් අඩුවීමේ ශුද්ධ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 2007 දී මහ බැංකුවේ සමස්ත වත්කම් සියයට 14 කින් ඉහළ ගියේය. විදේශීය වත්කම් ඉහළ යෑමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ රජයට ලැබුණු විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් මහ බැංකුව විසින් මිලදී ගැනීමයි.

මහ බැංකුව සතු දේශීය වත්කම් අඩුවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ මහ බැංකුවේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් දැරීම් අඩුවීමය. වසර තුළ මහ බැංකුව විසින් රුපියල් බිලියන 11.7 ක තාවකාලික අන්තිකාරම් රජයට සපයන ලදී. මෙයට අමතරව, රාජ්‍ය බැඳුම්කර අන්තර්ජාතික වෙළෙඳපොළට නිකුත් කිරීමෙන් ලත් ලැබීම් ද ඇතුළත්ව රුපියල් බිලියන 63 කින් පමණ මහ බැංකු ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් ඉහළ යාමත් එයට සමාන රුපියල් ප්‍රමාණයක් වෙළෙඳපොළට නිකුත් කිරීමත් නිසා ප්‍රමාණවත් අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවක් වෙළෙඳපොළ තුළ පැවතුණි. බැඳුම්කර තුළින් ලද මුදල් යොදා ගනිමින් රුපියල් බිලියන 20 ක් වටිනා මහ බැංකුවේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් රජය විසින් පියවා දැමීම සිදුවීම නිසා

8.2 සංඛ්‍යා සටහන ප්‍රධාන මූල්‍ය ආයතනවල වත්කම්

	2006 (අ)		2007 (ආ)	
	රුපියල් බිලියන	සමස්තයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	රුපියල් බිලියන	සමස්තයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස
බැංකු අංශය	2,635.0	70.6	3,068.5	71.0
මහ බැංකුව	492.8	13.2	561.9	13.0
බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු (ඇ)	1,786.9	47.9	2,100.0	48.6
බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු	355.3	9.5	406.6	9.4
තැන්පතු බාර ගන්නා අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන	140.9	3.8	177.1	4.1
ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්	108.2	2.9	142.5	3.3
සමුපකාර ග්‍රාමීය බැංකු	27.8	0.7	28.7	0.7
සකසුරුවම් හා ණය දෙන සමුපකාර සමිති	4.9	0.1	5.9	0.1
අනෙකුත් විශේෂිත මූල්‍ය ආයතන	170.8	4.6	192.9	4.5
විශේෂිත කල්බදු සමාගම්	78.0	2.1	96.0	2.2
ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්	49.9	1.3	54.2	1.3
වාණිජ බැංකු	30.5	0.8	31.4	0.7
කොටස් තැරැව්කාර සමාගම්	5.7	0.2	3.8	0.1
ඒකක භාර	5.4	0.1	6.3	0.1
ව්‍යවසායක ප්‍රාග්ධන සමාගම්	1.3	0.0	1.1	0.0
ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතන	0.1	0.0	0.1	0.0
ගිවිසුම්ගත ඉතිරි කිරීම් ආයතන	786.8	21.1	884.6	20.5
රක්ෂණ සමාගම්	117.0	3.1	133.1	3.1
සේවක අර්ථසාධක අරමුදල	492.1	13.2	560.0	13.0
සේවක භාරකාර අරමුදල	67.0	1.8	78.8	1.8
අනෙකුත් අර්ථසාධක අරමුදල්	95.8	2.6	96.2	2.2
රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල	15.0	0.4	16.5	0.4
එකතුව	3,733.5	100.0	4,323.0	100.0

(අ) සංශෝධිත මූල්‍ය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) තාවකාලික
 (ඇ) බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල දේශීය බැංකු ඒකක හා අක් වෙරළ බැංකු ඒකක යන දෙඅංශයෙහිම ඒකාබද්ධ වත්කම්.

8 මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රවණතා සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව

මෙම අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය යම්දුරකට අඩුකර ගත හැකි විය. එයට අමතරව, මහ බැංකුව සිය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ස්ථාවර පදනම මත විකුණා දැමීම මගින් ද අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය අවශෝෂණය කර ගත්තේය. එමෙන්ම, එක් දින පදනමක් මත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීම සඳහා විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතු සිදු කරන ලදී. මේ අනුව, 2007 වසර අවසානය වනවිට මහ බැංකුවේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් දැරීම් රුපියල් බිලියන 41.8 දක්වා රුපියල් බිලියන 23.5 කින් අඩු විය. මෙය සහ මහ බැංකුව සතු අනිකුත් වගකීම් ඉහළ යෑම හේතුවෙන් ශුද්ධ දේශීය වත්කම් රුපියල් බිලියන 38.5 දක්වා අඩු විය.

වගකීම් අංශයෙහි, මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කළ ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රමාණය සියයට 10.3 කින් (රුපියල් බිලියන 16.2) ඉහළ ගියේය. 2006 වර්ෂයේ එම වර්ධනය සියයට 18.7ක් (රුපියල් බිලියන 24.8) විය. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත වශයෙන් මහ බැංකුවේ ඇති වාණිජ බැංකු තැන්පතු සියයට 10.2 කින් (රුපියල් බිලියන 8.4) ඉහළ ගිය අතර, එය 2006 දී පැවති සියයට 26.1 ක වර්ධනය සමඟ සැසඳීමේදී සැලකිය යුතු අඩුවීමක් ලෙස දැක්විය හැකිය. මෙයට ප්‍රධාන හේතුව වශයෙන් මහ බැංකුවේ දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්තිය නිසා තැන්පතු වල වර්ධනය අඩුවීම සැලකිය හැකිය.

2007 වසර තුළ මහ බැංකුවේ ශේෂ පත්‍රය තවදුරටත් ශක්තිමත් විය. මෙයට හේතු වූයේ, අනාගතයේ දී ඇතිවිය හැකි ඕනෑම අනපේක්ෂිත අවදානම්කාරී තත්ත්වයන්ට මුහුණ දීම සඳහා අවශ්‍යතාවයක් වන දේශීය වත්කම්වල අනුපාතයක් වශයෙන් පවත්වාගත යුතු සාමාන්‍ය සංචිත ප්‍රමාණය ඉහළ යාමයි.

බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු

වත්කම් වර්ධනය, සේවා සැපයුම් ප්‍රසාරණය, අවදානම් කළමනාකරණයේ වර්ධනය, අවදානම දරා ගැනීමේ හැකියාව වර්ධනය සහ නව ක්‍රම යනාදිය තුළින් පිළිබිඹු වූ පරිදි අඛණ්ඩ ආර්ථික වර්ධනය තුළින් ඇති වූ ධනාත්මක බලපෑම හේතුවෙන් 2007 දී බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල ක්‍රියාකාරීත්වය තවදුරටත් වර්ධනය විය. 2007 අවසානය වනවිට වාණිජ බැංකු 23 ක් පැවති අතර, ඒවා 1,934 ක ශාඛා ජාලයක් හා අනෙකුත් සේවා සැපයුම් මධ්‍යස්ථාන 2,269 ක් හරහා ක්‍රියාත්මක විය. මෙම ජාලයට ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර 1,422 ක්, විද්‍යුත් අරමුදල් ප්‍රේෂණ පහසුකම් සපයන අලෙවි මධ්‍යස්ථාන යන්ත්‍ර 12,214 ක් සහ පූර්ණ අන්තර්ජාල පහසුකම් ඇති බැංකු කටයුතු මධ්‍යස්ථාන 16 ක් ද ඇතුළත් වන අතර, කාඩ්පත් මූලික කරගත් ගෙවීම් ක්‍රම සඳහා වූ ක්‍රමික නැඹුරුව ඒ තුළින් පිළිබිඹු කරයි. ඉහළ යන ඒක පුද්ගල ආදායම හා වෙළෙඳපොළ තරගකාරීත්වය හේතුවෙන්, භාවිතයේ තිබෙන මුළු ණය කාඩ්පත් සංඛ්‍යාව 2006

8.3 සංඛ්‍යා සටහන බැංකු සහ බැංකු ශාඛා ව්‍යාප්තිය

වර්ගීකරණය	2006 අවසානය (අ)	2007 අවසානය (ආ)
බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු		
1. මුළු බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සංඛ්‍යාව	23	23
දේශීය බැංකු	11	11
විදේශීය බැංකු	12	12
11. මුළු වාණිජ බැංකු ශාඛා සහ අනෙකුත් සේවා සපයන මධ්‍යස්ථාන සංඛ්‍යාව	3,537	4,203
ශාඛා	1,737	1,934
දේශීය බැංකු ශාඛා	1,675	1,758
ප්‍රධාන ශාඛා	1,171	1,253
ව්‍යාප්ති කාර්යාල/ගෙවීම් කාර්යාල/සේවා මධ්‍යස්ථාන	492	493
එතෙර ශාඛා	12	12
විදේශ බැංකු ශාඛා සහ අනෙකුත් සේවා මධ්‍යස්ථාන	62	176
ශාඛා	39	42
අනෙකුත් මධ්‍යස්ථාන	23	134
ශිෂ්‍ය ඉතුරුම් ඒකක	1,800	2,269
බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු		
1. බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සංඛ්‍යාව	14	15
ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු	6	6
ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව	1	2
දිගුකාලීන ණය දෙන ආයතන	3	3
නිවාස ණය ආයතන	2	2
පෞද්ගලික ඉතිරිකිරීම් සහ සංවර්ධන බැංකු	2	2
11. බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු ශාඛා සහ අනෙකුත් මධ්‍යස්ථාන සංඛ්‍යාව	591	627
ශාඛා	379	402
ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු	204	215
ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව	114	115
දිගුකාලීන ණය දෙන ආයතන	11	13
නිවාස ණය ආයතන	28	28
පෞද්ගලික ඉතිරිකිරීම් සහ සංවර්ධන බැංකු	22	31
සේවා සපයන අනෙකුත් මධ්‍යස්ථාන	34	47
ශිෂ්‍ය ඉතුරුම් ඒකක	178	178
මුළු බැංකු ශාඛා සහ සේවා මධ්‍යස්ථාන සංඛ්‍යාව	4,128	4,830
මුළු ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර සංඛ්‍යාව	1,155	1,422
විද්‍යුත් අරමුදල් සම්ප්‍රේෂණ සේවා පහසුකම් සපයන මුළු අලෙවි මධ්‍යස්ථාන සංඛ්‍යාව	8,753	12,214
බැංකු සහනවය: ජනගහනයෙන් 100,000 දෙනෙකු සඳහා වාණිජ බැංකු ශාඛා ගණන	8.7	9.7

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව (ආ) තාවකාලික

අවසානයේදී 811,289 සිට 2007 අවසානයේ දී 889,780 දක්වා ඉහළ ගියේය. ඉහළ යන තරගකාරීත්වය මධ්‍යයේ බැංකු රැසක්ම තොරතුරු තාක්ෂණයෙහි වර්ධනයන් වන ජංගම දුරකථන මාර්ගයෙන් බැංකු සේවා ලබාදීම වැනි නව සේවා හඳුන්වා දුන් අතර, එයින් නව වෙළෙඳපොළ ප්‍රවේශයන් ලබා ගැනීමටත්, පවත්නා වෙළෙඳපොළ කොටස ආරක්ෂා කිරීමටත් හැකිවන පරිදි සිය කටයුතුවල කාර්යක්ෂමතාවය වැඩිකර ගැනීමට අපේක්ෂා කරයි.

නව මාර්ගෝපදේශ ඉදිරිපත් කිරීම සහ අනුකූලතාවය මත පදනම්වන අධීක්ෂණයේ (Compliance-based Supervision) සිට අවදානම මත

පදනම්වන (Risk-based Supervision) අධීක්ෂණයට සංක්‍රමණය වීම සමඟ වාණිජ බැංකු සම්බන්ධයෙන් වන නියාමන රාමුව තවදුරටත් ශක්තිමත් විය. බැංකුවල කොටස් හිමිකාරීත්වය, සැපයිය හැකි උපරිම ණය පහසුකම් ප්‍රමාණය, සාංගමික පාලනය, බාසල් II සහ එම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා ආවරණය වන පරිදි මාර්ගෝපදේශ රැසක් නිකුත් කෙරුණි. මෙම විවික්ෂණශීලී නියමයන්හි අපේක්ෂාව වනුයේ අවදානම් කළමනාකරණයේ වර්ධනය, පාර්ශ්ව අතර ප්‍රතිවිරුද්ධ වරණයන් අඩුකිරීම සහ මනා සාංගමික පාලනය තුළින් බැංකුවල ශක්තිමත්තාවය වර්ධනය කිරීමයි. නව රෙගුලාසි පිළිගැනීමට සූදානම් වීමක් වශයෙන් මහ බැංකුව සහ බැංකු අංශය එක්ව බැංකුවල තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබීය.

බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු ව්‍යුහයේ වර්ධනයන්: දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්තිය සහ විවික්ෂණ අවශ්‍යතා ඉහළ දැමීම නිසා ණය සහ අත්තිකාරම්වල වර්ධන වේගයේ අඩුවීම ප්‍රධාන වශයෙන් බලපෑම නිසා මුළු වත්කම් වර්ධනය සියයට 17.5 ක් පමණක් වූ අතර, එය 2006 දී සියයට 22.3 ක් විය. 2007 අවසානයේ දී මුළු වත්කම් රුපියල් බිලියන 2,100 ක් විය. බැංකු අංශය තුළ, දේශීය පෞද්ගලික බැංකු සියයට 18.4 ක වත්කම් වර්ධනයක් වාර්තා කළ

අතර, රාජ්‍ය බැංකු සියයට 15.2 ක වත්කම් වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. සමස්ත වත්කම් වර්ධනයට දේශීය පෞද්ගලික බැංකුවල හා රාජ්‍ය බැංකුවල දායකත්වය පිළිවෙලින් සියයට 47 ක් හා සියයට 35 ක් විය. මේ අතර, ප්‍රාග්ධන අරමුදල්වල ඉහළ යාම හේතුවෙන් විදේශ බැංකුවල වත්කම් සියයට 21.3 ක අනුපාතයකින් වර්ධනය විය. 2006 වර්ෂයේ ණය සහ අත්තිකාරම්හි වර්ධනය වූ සියයට 27.6 හා සැසඳීමේදී, එහි 2007 වර්ෂයේ වර්ධනය සියයට 18.6 ක් විය. මේ නිසා, වත්කම් වර්ධනයට ණය සහ අත්තිකාරම්වල දායකත්වය 2006 දී සියයට 80 සිට 2007 දී සියයට 68 දක්වා පහත වැටිණි. සක්‍රීය ණය සඳහා ප්‍රතිපාදන වෙන් කිරීම ණය සහ අත්තිකාරම්වල වර්ධනය පහ හෙළීමට උපකාරී විය.

ණය සහ අත්තිකාරම්වල වර්ධනයේ යම් අඩුවීමක් පැවතිය ද, එහි තවමත් පවත්නා ඉහළ වර්ධනයට බලපෑ ප්‍රධාන සාධක වූයේ රාජ්‍ය බැංකු හා දේශීය පෞද්ගලික බැංකුවල ණය වර්ධනයයි. 2007 වසර තුළ ණය හා අත්තිකාරම්වල මුළු වර්ධනය රුපියල් බිලියන 214 ක් වූ අතර, එය 2006 වසරේදී රුපියල් බිලියන 249 ක් විය. සියයට 18.6 ක් වූ මුළු ණය සහ අත්තිකාරම් වර්ධනයට පිළිවෙලින් සියයට 40 කින් හා සියයට 45 කින් දායක වූයේ රාජ්‍ය බැංකු හා දේශීය පෞද්ගලික බැංකුය. කෙසේ වුවද, ණය සහ අත්තිකාරම්වල වාර්ෂික

8.4 සංඛ්‍යා සටහන **බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල වත්කම් සහ වගකීම් ^(අ)**

ශීර්ෂය	2006 අවසානයට	2007 අවසානයට (ආ)	රුපියල් දශ ලක්ෂ	
			වෙනස	
			2006/2007 ප්‍රමාණය	%
වත්කම්				
උවදුරු වත්කම්	536,329	610,750	74,421	13.9
අතැති මුදල්	24,073	29,547	5,475	22.7
මහ බැංකුවෙන් අය වියයුතු ශේෂ	88,424	95,036	6,612	7.5
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	61,143	89,408	28,265	46.2
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	130,938	132,666	1,728	1.3
වෙනත් වත්කම්	231,750	264,092	32,342	14.0
ණය සහ අත්තිකාරම් (අවිනිශ්චිත පොලී ගිණුමේ ශේෂය රහිතව)	1,151,160	1,365,236	214,076	18.6
අඩුකළා: ප්‍රතිපාදන	46,440	49,206	2,766	6.0
ශුද්ධ ණය සහ අත්තිකාරම්	1,104,720	1,316,030	211,310	19.1
ස්ථාවර හා අනෙකුත් වත්කම්	145,900	173,248	27,348	18.7
වගකීම්				
ප්‍රාග්ධන අරමුදල්	129,744	162,491	32,747	25.2
මුළු තැන්පතු	1,235,537	1,450,095	214,558	17.4
ඉල්ලුම් තැන්පතු	183,074	173,333	(9,741)	(5.3)
කාලීන හා ඉතිරිකිරීමේ තැන්පතු	993,021	1,204,879	211,859	21.3
වෙනත්	59,442	71,883	12,441	20.9
ණය ගැනීම්	338,013	372,721	34,708	10.3
දේශීය ණය ගැනීම්	215,295	231,765	16,470	7.6
විදේශීය ණය ගැනීම්	122,719	140,956	18,237	14.9
අනෙකුත් වගකීම්	83,654	114,721	31,066	37.1
මුළු වත්කම් / වගකීම්	1,786,949	2,100,028	313,079	17.5

(අ) නියාමන අවශ්‍යතා සඳහා ලබා ගන්නා දත්ත සමඟ අනුරූපී වන පරිදි මෙම සංඛ්‍යා සටහන සංශෝධනය කර ඇත. මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව (ආ) තාවකාලික

8 මුල් අංශයේ ප්‍රවණතා සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව

වර්ධනය සලකා බැලීමේදී විදේශ බැංකු සියයට 21.3 ක් වූ ඉහළම වර්ධනය වාර්තා කළ අතර, දෙවනුව සියයට 18.6ක වර්ධනයක් දේශීය පෞද්ගලික බැංකු වාර්තා කළේය.

ඉහළ යන පොලී අනුපාතික පරිසරය තුළ ශුද්ධ පොලී ආන්තික ඉහළයෑම, මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාව වැඩි දියුණුවීම සහ කල් පසුවූ ණය ආපසු අයකර ගැනීම වාණිජ බැංකු අංශයේ ලාභ ශක්තිමත් ලෙස වර්ධනය වීමට දායක විය. ඒ අනුව, බදු ගෙවීමට පෙර ලාභ 2006 දී සියයට 32 කින් වර්ධනය වීමට සාපේක්ෂව 2007 දී රුපියල් බිලියන 38 දක්වා සියයට 27 කින් වර්ධනය විය. මෙම ලාභ වර්ධනයෙන් සියයට 54 කට දේශීය පෞද්ගලික වාණිජ බැංකු දායක විය. වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ සහ හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය මත ප්‍රතිලාභ අනුව මනිනු ලබන ලාභදායීතාව 2007 වර්ෂයේදී පිළිවෙළින් සියයට 1.9 කින් සහ සියයට 16.0 කින් වර්ධනය විය.

බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල අරමුදල් ප්‍රභව සහ භාවිතය : සමස්ත අරමුදල් වලින් ණය ගැනීම් තවමත් සියයට 17.7 ක්ව පැවතුණ ද, අරමුදල් ප්‍රභවයක් ලෙස ණය ගැනීම් සඳහා වූ ඉහළ ප්‍රවණතාව, 2007 වසර තුළ දක්නට නොලැබිණ. මුළු අරමුදල් ව්‍යුහයෙහි තැන්පතු වල දායකත්වය සියයට 69 ක් ලෙස නොවෙනස්ව පැවතිණ. කුටුම්භයන්හි වැයකළ හැකි ආදායම ඉහළයාම හා ණය මැවීම පිළිබිඹු කරමින්, මුළු තැන්පතු රුපියල් බිලියන 1,450 දක්වා සියයට 17.4 කින් වර්ධනය විය. ඉහළ යන පොලී අනුපාතික පරිසරය තුළ මුදල් සඳහා වූ ඉහළ ආවස්ථික පිරිවැය හේතුවෙන්, පොලී රහිත රුපියල් ඉල්ලුම් තැන්පතු සියයට 5 කින් අඩු වූ අතර, රුපියල් ස්ථිර තැන්පතු සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු 2007 වර්ෂය තුළ පිළිවෙළින් සියයට 38 ක හා සියයට 7 ක ඉහළ

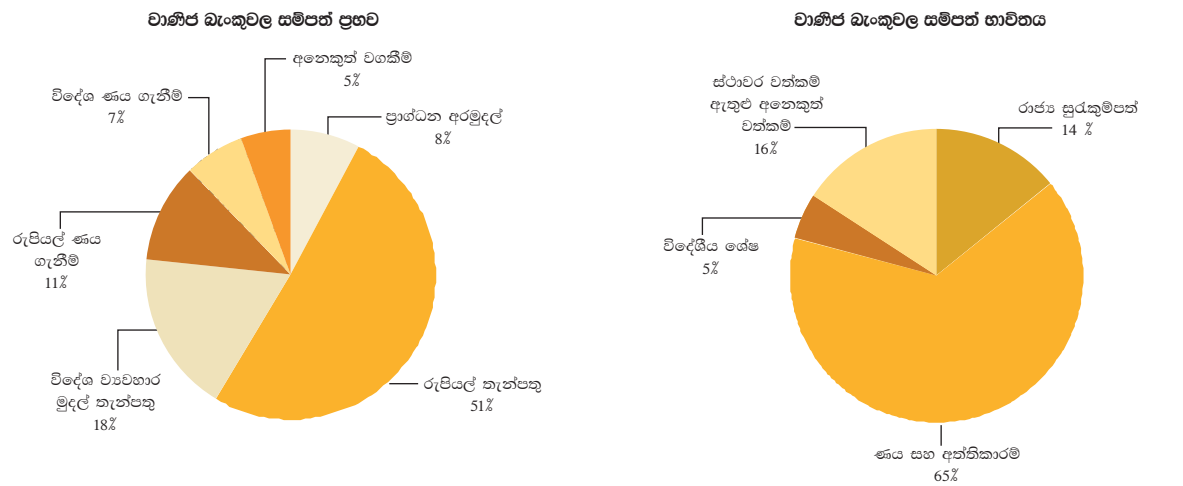
වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. වසර තුළ විදේශ විනිමය තැන්පතු සියයට 20 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ අතර, එය වාණිජ බැංකුවල තැන්පතු පදනමට සියයට 26 ක දායකත්වයක් සැපයීය.

වාණිජ බැංකුවල මුළු සම්පත් පදනමෙහි ප්‍රාග්ධන අරමුදල්වල ප්‍රමාණය 2006 හි සියයට 7.3 සිට 2007 දී සියයට 7.7 දක්වා වර්ධනය විය. මෙයට ප්‍රධාන හේතුව වූයේ කොටස් නිකුත් කර සහ රඳවාගත් ලාභ උපයෝගී කරගෙන බැංකු විසින් නව ප්‍රාග්ධන යෙදවීම් වැඩි කිරීමය. මේ අතර, අරමුදල් ප්‍රභවයේ විශාලතම දායකත්වයක් සපයන තැන්පතු වල දායකත්වය සියයට 69 ක් වශයෙන් නොවෙනස්ව පැවතිණ. කෙසේ වෙතත්, ණය ගැනීම් සියයට 19.0 සිට සියයට 17.7 දක්වා කාල පරිච්ඡේද දෙක තුළදී අඩු විය.

වසර තුළ සම්පත් යෙදවුම්වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් තවදුරටත් ණය සහ අන්තිකාරම් සඳහා යොදාගනු ලැබිණ. රුපියල් බිලියන 214.1 ක් ණය සහ අන්තිකාරම් වෙනුවෙන් යොදා ගැනුණු අතර, එය වසර තුළ සම්පත් යෙදවුම්වලින් සියයට 68 ක අගයක් ගත්තේය. මේ අතර, ආයෝජන සඳහා යෙදවුම් ප්‍රතිශතය 2007 වසර තුළ සියයට 16 ක අගයක් ගත්තේය. මෙයට සාපේක්ෂව, 2007 හි මුළු සම්පත් උපයෝජනයට ණය හා අන්තිකාරම් සහ ආයෝජන පිළිවෙළින් සියයට 65 ක සහ සියයට 14 ක දායකත්වයක් ලබාදෙන ලදී.

උපයෝජනය කරන ලද අරමුණු අනුව පෞද්ගලික අංශය වෙත දෙනු ලැබූ ණය සැලකූ විට, වෙළෙඳ, නිවාස හා පාරිභෝජන කටයුතු සඳහා දෙනු ලැබූ ණය, තවදුරටත් දායකත්වය අතින් ප්‍රධාන තැනක් ඉසිලීය. දේශීය හා ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම් ද ඇතුළත්ව

8.1 රූප සටහන බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල අරමුදල් ප්‍රභව සහ භාවිතය (2007 වසර අවසානයට)

8.5 සංඛ්‍යා සටහන	බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල නාය කාඩ්පත් ගනුදෙනු		
	2006 (අ)	2007 (ආ)	වෙනස %
නිකුත් කරනු ලැබූ මුළු ණය කාඩ්පත් සංඛ්‍යාව	811,289	889,780	9.7
දේශීය	61,982	57,104	(7.9)
ජාත්‍යන්තර	749,307	832,676	11.1
වර්ෂය අවසානයට නොපියවා ඇති ණය (රු. දශ ලක්ෂ)	21,125	28,847	36.6
දේශීය	709	754	6.3
ජාත්‍යන්තර	20,416	28,093	37.6
කල් ඉකුත්වූ ණය (Overdues) (නොපියවන ලද ණයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)	6.84	7.05	
කල් පසුවූ ණය (Past dues) (නොපියවන ලද ණයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)	5.24	7.16	
වෙළඳුන්ගෙන් ලබාගන්නා ලද කොමිස් මුදල් (%)	1.5-4.0	1.5-4.0	

(අ) සංශෝධිත (ආ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

වෙළඳ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ලබාදුන් ණයවල ආයතනවය 2006 වසර අවසානයේ සියයට 30.6 දක්වා ඉහළ ගියේය. මේ අතර, නිවාස සහ ඉදිකිරීම් සඳහා ලබාදුන් ණය, සමස්ත ණයවලින් සියයට 16.6 ක් දක්වා අඩු වූ අතර, පරිභෝජනය සඳහා ලබාදුන් ණය සියයට 20.6 දක්වා 2007 අවසානයේ දී ඉහළ ගියේය. පරිභෝජන ණයවලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් පරිභෝජන භාණ්ඩ මිලදී ගැනීම සඳහා ලබාදුන් ණයවලින් සමන්විත වූ අතර, නිවාස කටයුතු සඳහා ලබාදුන් ණය වලින් විශාලම කොටස නේවාසික නිවාස අංශය සඳහා විය. නොපියවූ මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 68 ක ආයතනවයක් ලබාදෙනු ලැබුවේ වෙළඳ, නිවාස හා පරිභෝජන සම්බන්ධ කටයුතු සඳහාය.

දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්තිය සහ අක්‍රීය ණය අනුපාත ඉහළ මට්ටමක පැවතීම පිළිබිඹු කරමින්, ණය කාඩ්පත් ව්‍යාපාරයෙහි වර්ධනය අඩුවීමක් 2007 වසර තුළ දක්නට ලැබිණි. බැංකු දහයක් විසින් ණය කාඩ්පත් තුළින් ලබාදුන් ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 29 ක් දක්වා සියයට 37 කින් ඉහළ ගිය අතර, එහි 2006 දී සංසන්දනාත්මක වර්ධන වේගය සියයට 41 ක් විය. ණය සහ අත්තිකාරම්වල අඩු වර්ධන වේගය හේතුවෙන් වාණිජ බැංකුවල මුළු ණය කළමිත් ණය කාඩ්පත් තුළින් ලබාදුන් ණය 2007 වසර තුළ වැඩි වූයේ සියයට 1.7 සිට සියයට 2.1 ක් දක්වා පමණි. ණය කාඩ්පත් තුළින් ලබාදුන් ණයවල සුරැකුම් රහිත ස්වභාවය නිසා, ණය වෙනුවෙන් සියයට 38-40 අතර ඉහළ පොලී අනුපාතික අය කෙරිණි.

රජය සහ රාජ්‍ය සංස්ථා විසින් බැංකු අංශයේ ණය උපයෝජනය ඉහළ යෑමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, වාණිජ බැංකුවලින් රාජ්‍ය අංශයට දුන් සමස්ත ණය පරිමාව ඉහළ ගියේය.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරීත්ව දර්ශක : බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවලට අවදානම් දැරීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීමට ඉහල වෙමින්, මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය පිළිබඳ ප්‍රධාන දර්ශක වැඩිදියුණු විය. පොලී ආන්තික ඉහළ යෑම සහ මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතා වර්ධනය හේතුවෙන් වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ හා හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය මත ප්‍රතිලාභ මගින් පෙන්නුම් කරන ලාභදායීතාව වැඩි දියුණු විය. වාණිජ බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ පිරිවැය කාර්යක්ෂමතාව වැඩි දියුණු වීම පිළිබිඹු කරමින් මෙහෙයුම් පිරිවැය අනුපාතය 2006 දී සියයට 59 සිට 2007 දී සියයට 56.4 දක්වා වැඩි දියුණු විය. ප්‍රමාණාත්මක ප්‍රාග්ධන අනුපාතය එහි අවම අවශ්‍යතාවය වූ සියයට 10 ට සාපේක්ෂව සියයට 13.0 ක් ලෙස පැවතිණි. අක්‍රීය ණය අනුපාතය 2006 වසර අවසානයේ වූ සියයට 5.5 සිට 2007 දී සියයට 4.9 දක්වා පහත වැටීම මගින් පිළිබිඹු වන පරිදි, වාණිජ බැංකු ණයවල ගුණාත්මකභාවය වැඩි දියුණු විය. මෙම වැඩි දියුණු වීම, ණය කළඹ ප්‍රසාරණය වීමෙන්, ණය ආපසු අයකර ගැනීම ශක්තිමත් වීමෙන්, ඇතැම් බැංකු විසින් බොල් ණය කපා දැමීමෙන් ශුද්ධ ප්‍රතිඵලයකි. ණය අලාභ දරා ගැනීමේ හැකියාව ඉහළ නංවමින් අක්‍රීය ණය සඳහා ප්‍රතිපාදන ආවරණය 2007 වසර තුළදී සියයට 74 දක්වා ඉහළ ගියේය. සාපේක්ෂ වශයෙන් ප්‍රාග්ධනයේ වර්ධන වේගය වැඩිවීම හේතුවෙන් ශුද්ධ අක්‍රීය ණය හා ප්‍රාග්ධනය අතර අනුපාතය 2006 අවසානයේදී සියයට 13.6 සිට 2007 අවසානයේදී සියයට 10.5 දක්වා පහත වැටිණි. ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතය එහි අවම අවශ්‍යතාව වූ සියයට 20 ට සාපේක්ෂව සියයට 24.8 ක් ලෙස පැවතුණි.

රාජ්‍ය බැංකු කාර්යක්ෂමතාවය වැඩිදියුණු වීම : උපාය මාර්ගික ව්‍යවසාය කළමනාකරණ නියෝජිත ආයතනයේ (SEMA) මාර්ගෝපදේශනය යටතේ කාර්යක්ෂමතාව වර්ධනය කිරීම සඳහා රාජ්‍ය බැංකු විසින් සකස් කළ උපාය මාර්ගික සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම 2007 දී තවදුරටත් ප්‍රගතියක් පෙන්වීය. වසර තුළ දී ශාඛා ස්වයංක්‍රීයකරණය, ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණවත්බව, කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතීන්, ණය ආපසු අයකර ගැනීම සහ මානව සම්පත් සංවර්ධනය යන ක්‍ෂේත්‍රයන්හි වර්ධනයක් පෙන්වීය. කම්පනයන්ට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වැඩි දියුණු කරමින් ප්‍රමාණාත්මක ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතය, අක්‍රීය ණය අනුපාතය සහ ප්‍රතිපාදන ආවරණ අනුපාතය ද වර්ධනය විය.

බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු

අඩු ලාභ තත්ත්වයක් පැවතිය ද, ප්‍රධාන විවක්ෂණශීලී දර්ශකයන්ට අනුව, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු ශක්තිමත්ව පැවතිණි. මුළු වත්කම් සියයට 14.4 කින් වර්ධනය වූ අතර, බදු ගෙවීමට පෙර ලාභය සියයට 1.4 කින් රුපියල් බිලියන 6.1 ක් දක්වා 2007 වසර

තුළදී පහත වැටිණි. ප්‍රමාණාත්මක ප්‍රාග්ධන අනුපාතය එහි අවම අවශ්‍යතාවය වූ සියයට 10 ට සාපේක්ෂව සියයට 19.4 ක් ලෙස පැවතිණි. මුළු තැන්පතු සහ ණය ගැනීම් පිළිවෙලින් සියයට 11.5 කින් හා සියයට 22 කින් වැඩි විය. ප්‍රමුඛ ඉතිරි කිරීමේ හා සංවර්ධන බැංකුවේ කටයුතු 2002 ඔක්තෝම්බර් මස අත්හිටවූ පසු එහි කළමනාකරණ කටයුතු මහ බැංකුවේ බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ වෙත පවරා තිබූ අතර, ඉන්පසු එය ශ්‍රී ලංකා ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව යටතට පත්වීමත් සමඟ, මුළු බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු ප්‍රමාණය 2007 අවසානයේදී 15 දක්වා වැඩි විය. බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවල ශාඛා ජාලය 2007 අගදී 402 දක්වා වැඩි විය.

බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු මගින් දෙනු ලැබූ ණය වලින් වැඩි ප්‍රතිශතයක් නිවාස, කර්මාන්ත සහ මූල්‍ය අංශ විසින් තවදුරටත් අවශෝෂණය කර ගන්නා ලදී. වසර තුළ අනුමත කෙරුණු ණයවලින් සියයට 67 ක්, එනම් රුපියල් බිලියන 45.6 ප්‍රමාණයක්, මෙම අංශ සඳහා විය. ප්‍රධාන වශයෙන් නිවාස අංශයට පහසුකම් සැලසීම කෙරෙහි යොමුව පැවතීම නිසා, මෙම බැංකු ණයවලින් සැලකිය යුතු කොටසක් නිවාස අංශයෙහි සංකේන්ද්‍රණය වී පවතී. රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්හි ආයෝජන යම්කිසි අඩුවීමකට භාජනය වූ නමුත්, මෙම බැංකුවල මුළු වත්කම්වලින් එම ආයෝජන තවමත් සියයට 50 ක් පමණ වන අතර, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල එයට සංසන්දනාත්මක අගය වන්නේ සියයට 17 කි. විශේෂිත බැංකුවල නොපියවූ මුළු ණය හා තැන්පතු 2007 අගදී පිළිවෙලින් රුපියල් බිලියන 166 ක් හා රුපියල් බිලියන 286 ක් විය.

ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්

ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් 2007 වසර තුළ තවදුරටත් පුළුල් වූ නමුත් එය 2006 වසරට සාපේක්ෂව වඩා අඩු වේගයකින් සිදු විය. මෙම සමාගම්වල සමස්ත වත්කම් රුපියල් බිලියන 142 ක් දක්වා සියයට 31 කින් වර්ධනය වී ඇත. මෙකී වර්ධනයට ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ, මෙම සමාගම්වල මුළු වත්කම්වලින් සියයට 50 ක් නියෝජනය කරන කල්බදු සහ කුලීපිට ගැනුම් මූලික කරගත් මූල්‍ය පහසුකම්හි වර්ධනයයි. මහ බැංකු නියාමනයන්ට යටත් තැන්පතු භාර ගන්නා ප්‍රධාන ආයතනවල සමස්ත තැන්පතු වගකීම්වලට ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්හි දායකත්වය 2007 අග දී සියයට 4.2 ක් විය.

ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් විසින් දෙනු ලැබූ ණය 2007 දී සියයට 33 කින් වර්ධනය විය. මුළු ණය ප්‍රමාණයට සියයට 33 කින් දායක වන කල්බදු සියයට 16 ක අඩු වර්ධනයක් වාර්තා කළ අතර, මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 33 කට දායකත්වයක් ඇති කුලීපිට ගැනුම් සියයට 40 ක වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. කල්බදු පහසුකම් සඳහා එකතු කළ අගය මත අය කරන බද්දෙන් යෙදවුම් සඳහා නැවත ආපසු ඉල්ලුම් කළ හැකි ප්‍රමාණය සම්බන්ධව ඉහළ සීමා පැනවීම නිසා ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් කුලීපිට ගැනුම් පහසුකම් ලබාදීමට වැඩි නැඹුරුවක් දැක්වීය. කුලීපිට ගැනුම් වාරික එම බද්දට යටත් නොවේ. 2007 වර්ෂය තුළ දේපළ කටයුතු සඳහා ලබාදුන් ණය ප්‍රමාණය සමස්ත ණයවලින් සියයට 9 කට සීමා විය. රන් භාණ්ඩ උකසට ගැනීමේ පහසුකම් යටතේ ලබාදුන් ණය සියයට 58 ක වර්ධනයක් පෙන් වූ අතර, මුළු වත්කම් තුළ එහි කොටස සියයට 3 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

තවදුරටත් මූල්‍ය සමාගම්වල ප්‍රධානතම අරමුදල් ප්‍රභවය තැන්පතු වූ අතර, එය සමස්ත අරමුදල් වලින් සියයට 55 ක් විය. මුළු තැන්පතු වගකීම් 2007 වසර තුළ සියයට 33 කින් ඉහළ ගියේය. අනෙකුත් ප්‍රධාන අරමුදල් ප්‍රභව දෙක වන බැංකු ණය සහ ප්‍රාග්ධන අරමුදල් සමස්ත සම්පත්වලට පිළිවෙලින් සියයට 14 ක හා සියයට 15 ක දායකත්වයක් ලබා දුණි.

ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්වල ලාභදායීතාව 2007 වසර තුළ අඩු විය. පසුගිය වසර හා සසඳන විට, ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්වල බදු ගෙවීමට පෙර ලාභය සියයට 5 කින් පහළ ගියේය. 2007 වසර තුළ පොලී ආදායම සියයට 43 කින් පමණ ඉහළ ගිය අතර, පොලී වියදම සියයට 59 කින් ඉහළ ගියේය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ශුද්ධ පොලී ආදායම වැඩි වූයේ සියයට 20 කින් පමණි. බොල් හා අඩමාන ණය සඳහා ප්‍රතිපාදන ඇතුළත්වූ මෙහෙයුම් වියදම් මුළු වියදමේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් 2006 හි සියයට 43 සිට 2007 හි සියයට 40 දක්වා අඩු වුවද, 2006 හි බදු ගෙවීමට පෙර ශුද්ධ

8.6 සංඛ්‍යා සටහන	බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු විසින් අනුමත ණයවල ආංශික වර්ගීකරණය (අ)			
	රුපියල් දශ ලක්ෂ			
	2006 (අ)	සමස්තයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	2007 (ආ)	සමස්තයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස
වර්ෂය තුළ අනුමත කරන ලද මුළු ණය	51,715	100.0	68,367	100.0
කාමිකාර්මික	1,101	2.1	3,532	5.2
කර්මාන්ත	4,548	8.8	16,728	24.5
සංචාරක	777	1.5	274	0.4
වෙළෙඳ	5,904	11.4	5,584	8.2
මූල්‍ය	13,877	26.8	11,653	17.0
නිවාස	15,239	29.5	17,378	25.4
ණය නිදහස් කිරීම	243	0.5	1,318	1.9
අනෙකුත් ණය	10,023	19.4	11,899	17.4
ප්‍රදානය කරන ලද ණය (ඇ)	69,564		59,766	
ප්‍රදානය කරනලද ණය අනුමත කරන ලද ණයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස	135		87	

(අ) ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු ඇතුළත් කර නැත. මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) සංශෝධන
 (ඇ) තාවකාලික
 (ඈ) පෙර වර්ෂවල අනුමත කරන ලදුව, මේ වර්ෂයේදී දෙන ලද ණයද ඇතුළත් වේ.

ලාභයේ අගය වූ රුපියල් බිලියන 2.7, 2007 අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 2.6 දක්වා අඩු විය. මෙයට හේතුව වශයෙන් සැලකිය හැක්කේ ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්වල අරමුදල් සඳහා පිරිවැය, 2007 වසර තුළ ඉහළ ගිය පොලී අනුපාතිකයන්ට අනුකූලව වේගයෙන් වෙනස් වූ නමුත්, ඔවුන්ගේ ණය පොලී අනුපාතික එම අනුපාතයටම වෙනස් නොවීමයි.

අතිකුත් මූල්‍ය ආයතන

ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් : පෙර වසරේ යථා තත්ත්වයට පත් වෙමින් තිබූ ප්‍රාථමික වෙළෙඳු අංශය, 2007 වසරේ තම කටයුතු තවදුරටත් ශක්තිමත් කළේය. ප්‍රාථමික වෙළෙඳු අංශයේ මුළු ආදායම සහ ලාභ වසර තුළ සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ තුළ අඛණ්ඩව ඉහළ යන පොලී අනුපාතික පරිසරය තුළ, ආයෝජකයන්ගේ වරණය කෙටිකාලීන කල්පිරීම් වෙත යොමු වූ අතර, එය පිළිබිඹු කරමින් ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් තම ආයෝජන කළම සැලකිය යුතු ලෙස වෙනස් කරන ලදී. 2007 වසර තුළ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ගේ බදු ගෙවීමට පෙර ශුද්ධ ලාභය රුපියල් බිලියන 1 දක්වා සියයට 86 කින් ඉහළ ගියේය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ, 2006 දී සියයට 11.2 සිට 2007 දී සියයට 18.4 ක් දක්වා වැඩි විය. ප්‍රාථමික වෙළෙඳු අංශයේ අවදානම මත බර තැබූ ප්‍රමාණාත්මක ප්‍රාග්ධන අනුපාතය 2007 වසර තුළ සියයට 35 ක් වූ අතර, එය අවම නියාමන අවශ්‍යතාව වන සියයට 8 ට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතිණි.

අවදානම අඩු කිරීම සඳහා ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ගේ කටයුතු විවිධාංගීකරණය කිරීම අවශ්‍ය වේ. ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් සිය කටයුතු සම්පූර්ණයෙන් රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ සමඟ සිදු කරන නිසා එම කටයුතු ව්‍යාපාර සංකේන්ද්‍රණ අවදානමකට ලක් වී ඇත. මහ බැංකුව අනුමත කරනු ලැබූ විවිධාංගීකරණ යෝජනාවන්ට අනුව, ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ට අදියර දෙකක් යටතේ තම වෙළෙඳු කටයුතු වර්ධනය කිරීමට අවකාශ ලැබේ. පළමු අදියර යටතේ, සමහර සීමාවන්ට යටත්ව, ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ට ගාස්තු පදනම මත ලබාදෙන සේවාවන් වන, ආයෝජන කළමනාකරණය, ව්‍යාපෘති ඇගයීම, සාමූහික ණය සේවා, ලැයිස්තුගත කර ඇති හෝ නොමැති සාංගමික බැඳුම්කර/ණයකර සඳහා තැරැව් සේවා, සහ ඔවුන්ට අයත් සමාගම්වල සාමාන්‍ය කොටස්/ණයකර, ආයෝජන යනාදී කටයුතු සඳහා අවසර ලැබේ. පළමු අදියර ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් මාස 6 කට පසු දෙවන අදියර හඳුන්වා දෙනු ලබන අතර, ඒ යටතේ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ට වෙනත් ආයතනයන්හි මිල ලැයිස්තුගත කර ඇති හෝ නොමැති වෙනත් කොටස්/ණයකර, හෝ බැඳුම්කර හා වාණිජ පත්‍රවල ආයෝජන පවත්වාගෙන යෑමට

සහ සාමූහික අරමුදල්/ඒකක භාර සෑදීම හා ඒවායේ ආයෝජනය කිරීමට අවසර ලැබෙනු ඇත. මීට අමතරව, ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ට ණය උපකරණ තුළින් ලබාගත් ණය තම ක්‍රියාකාරකම් සඳහා යොදවා ගැනීමට අවසර ලබාදෙනු ඇත. දැනට අවශ්‍ය නීති සංශෝධන ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින අතර, 2008 වසර තුළ නව ව්‍යාපාරික සැලසුම් දියත් කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. ප්‍රාථමික වෙළෙඳු කටයුතුවල දත්ත මහ බැංකුවට ලබාදීම සඳහා නව මාර්ගගත දත්ත වාර්තා ක්‍රමයක් 2008 පළමු භාගයේ ක්‍රියාවට නැංවීමට අවශ්‍ය මූලික කටයුතු දැනට සිදුවෙමින් පවතී.

පොලී අනුපාතික වෙනස්වීම් තුළින් ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ගේ ආයෝජන කළඹට වන බලපෑම තක්සේරු කරන ආතති පරීක්ෂණ අනුව පෙනී යන්නේ, ප්‍රාථමික වෙළෙඳුපොළ ස්ථායීතාවට ආසන්න තර්ජනයක් නොමැති බවයි. පොලී අනුපාතික පදනම් අංක 100 කින් ඉහළ යනවිට, ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ගේ ආයෝජන කළඹෙහි වටිනාකම සහ ප්‍රාග්ධන පදනමට සිදුවන බලපෑම මනිනු ලැබූ ආතති පරීක්ෂණයෙන් පෙනී යන්නේ, ප්‍රාථමික වෙළෙඳු කර්මාන්තයට වන හානිය, 2007 අවසානයේ ආයෝජන වටිනාකමින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 171 ක් හෝ කර්මාන්ත ප්‍රාග්ධන පදනමෙන් සියයට 2.85 ක් වන බවයි.

විශේෂිත කල්බදු සමාගම් : 2007 වසර අවසානයේ දී විශේෂිත කල්බදු සමාගම්වල මුළු වත්කම් රුපියල් බිලියන 96 දක්වා, සියයට 23 කින් වර්ධනය විය. ශුද්ධ ලාභ සියයට 17 කින් වැඩි වූ අතර, එය පසුගිය වසරට වඩා අඩු වර්ධනයකි. වසර තුළ විශේෂිත කල්බදු සමාගම් තුනක් ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් වශයෙන් ලියාපදිංචි වූ අතර, නව සමාගම් තුනක් විශේෂිත කල්බදු සමාගම් වශයෙන් ලියාපදිංචි විය. ඒ අනුව, පසුගිය වසරේදී මෙන්ම 2007 අවසානයේදී ද විශේෂිත කල්බදු සමාගම් සංඛ්‍යාව 20 ක් විය. විශේෂිත කල් බදු සමාගම්වල අරමුදල් සඳහා ප්‍රධාන ප්‍රභවය බැංකු ණය වන අතර, සියලුම බැංකු ද කල්බදු ව්‍යාපාරයේ යෙදී සිටින හෙයින්, තරගකාරී පොලී අනුපාතිකයට බැංකු ණය ලබා ගැනීමේ අපහසුතාවයකට ඔවුන් මුහුණ දී ඇත. මේ නිසා, ණය උපකරණ නිකුත් කරමින් අරමුදල් රැස් කිරීමට විශේෂිත කල්බදු සමාගම් යොමු වී ඇත. මහජනතාවගෙන් අරමුදල් රැස් කිරීම තුළින් ඇතිවිය හැකි බලපෑම් සැලකිල්ලට ගෙන මහ බැංකුව විසින් විශේෂිත කල් බදු සමාගම් විසින් ණය උපකරණ භාවිතයෙන් අරමුදල් ලබා ගැනීමේදී සපුරාලිය යුතු අවශ්‍යතා අඩංගු මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරන ලදී.

ඒකක භාර : 2007 වසර තුළ නව ස්ථාවර ආදායම් අරමුදලක් ඇතුළත් වීමත් සමඟ, ඒකක භාර කර්මාන්තයේ වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. 2007 වසර

8.7 සංඛ්‍යා සටහන	විශේෂිත කල්බදු සමාගම්හි කල්බදු පහසුකම්වල ආංශික වර්ගීකරණය	
	රුපියල් දශ ලක්ෂ	
අංශය	2006 (අ)	2007 (ආ)
කෘෂිකාර්මික	1,603	1,351
කර්මාන්ත	1,918	1,523
වෙළෙඳ	6,982	5,409
ප්‍රවාහන	4,397	4,118
ඉදිකිරීම්	1,117	886
සේවා	8,952	6,833
අනෙකුත්	4,387	3,524
එකතුව	29,356	23,644

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික

තුළ ඒකක භාරවල සමස්ත වත්කම් රුපියල් බිලියන 6.3 දක්වා සියයට 17 කින් වැඩි විය. 2007 වසරේදී 14ක් වූ මුළු අරමුදල් සංඛ්‍යාව කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ආයතන 5 ක් විය. මෙම අරමුදල් 14 න් 6 ක් ආදායම් අරමුදල් ද, 4 ක් වර්ධන අරමුදල් ද 4 ක් සමබර අරමුදල් ද විය. ඒකක භාරවල ප්‍රධානතම ආයෝජන උපකරණය තවමත් හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය වන නමුත්, එය සමස්ත ආයෝජනවලින් සියයට 65 දක්වා පහත වැටුණු අතර, පෞද්ගලික ණය සුරැකුම්වල දායකත්වය සියයට 26 දක්වා ඉහළ ගියේය. මුළු ඒකක භාර හිමියන් සංඛ්‍යාව 23,191 දක්වා සුළු වශයෙන් අඩු වූ අතර, නිකුත් කර ඇති මුළු ඒකක ගණන දශ ලක්ෂ 470 දක්වා වැඩිවීමෙන් ඒකක අයිතිය සංකේන්ද්‍රණයෙහි වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරයි.

වණික් බැංකු : අරමුදල් පදනම මත සිදු වූ ක්‍රියාකාරකම්වල ඉහළ යෑම් නිසා වණික් බැංකු කටයුතු ස්ථායීව පැවතිණ. වණික් බැංකුවල වත්කම් පදනම, 2007 වසර තුළ සියයට 3 කින් වැඩිවිය. කොටස් වෙළෙඳපොළට ප්‍රවේශවීමේ අවකාශ සීමිත වූ නිසා කල් බදු, කුලී පිට ගැනුම් සහ ණයදීමේ කටයුතු වසර තුළ වනික් බැංකුවල ප්‍රධාන ව්‍යාපාරික කටයුතු විය. 2007 වසර තුළ ක්‍රියාත්මක වූ වණික් බැංකු සංඛ්‍යාව 9 ක් විය.

ව්‍යවසායක ප්‍රාග්ධන සමාගම් : වසර තුළ ව්‍යවසායක ප්‍රාග්ධන සමාගම්වල ක්‍රියාකාරිත්වය මන්දගාමී තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කළේය. ව්‍යවසායක ප්‍රාග්ධන සමාගම්වල මූලික ව්‍යාපාරික කටයුත්ත වනුයේ නව ව්‍යවසායකයන්ගේ ව්‍යවසායක කටයුතු සඳහා ප්‍රාග්ධනය ලබාදීම ප්‍රධාන කොට-ගෙන අධි අවදානම් ආයෝජන සඳහා ප්‍රාග්ධනය සැපයීමයි. බොල් ණය සඳහා ඉහළ ප්‍රතිපාදන වෙන් කිරීම, ප්‍රතිලාභ අය කර ගැනීම ප්‍රමාදවීම සහ නව ආයෝජනවල අඩුකම නිසා බොහෝ ව්‍යවසායක ප්‍රාග්ධන සමාගම්වලට ද්‍රවශීලතා ගැටලුවලට මුහුණදීමට සිදු විය. ව්‍යවසායක ප්‍රාග්ධන සමාගම්වල ආයෝජන

සහ ආකර්ෂණය අඩුවීමට හේතු වූ තවත් සාධකයක් වූයේ රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළේ ඉහළ පොලී අනුපාතික පැවතීමයි. ව්‍යාපාරික කටයුතු අඩුණ්ඩුව පවත්වාගෙන යාම සඳහා සෞඛ්‍ය, ආරක්ෂණ, බලශක්ති සහ දේපළ වෙළෙඳාම් අංශවල ආයෝජනය කෙරෙහි ඔවුන්ගේ අවධානය යොමු වී ඇත.

ගිවිසුම්ගත ඉතිරිකිරීමේ ආයතන

විග්‍රාම අරමුදල් : සේවක අර්ථසාධක අරමුදල, සේවක භාරකාර අරමුදල, රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල, දායක විග්‍රාම අරමුදල සහ පෞද්ගලික අර්ථ සාධක අරමුදල් යන සියලුම අරමුදල්වල මුළු වත්කම් 2007 වර්ෂය තුළදී සියයට 12 කින් වර්ධනය වී රුපියල් බිලියන 715.5 ක් වූ අතර, 2007 වසර අවසානයේ මූල්‍ය පද්ධතියේ සමස්ත වත්කම්වලින් සියයට 17 ක් නියෝජනය කළේය. සේවක අර්ථසාධක අරමුදල මෙම අංශයෙහි සියයට 75 ක දායකත්වයක් ඉසිලීය.

මෙරට ප්‍රධානතම විග්‍රාම ප්‍රතිලාභ අරමුදල වන සේවක අර්ථසාධක අරමුදල, ආයෝජන ආදායම් හා ශුද්ධ දායක මුදල් ඉහළ යෑම හේතුවෙන් ප්‍රසාරණය විය. සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ පරිපාලනය කමිකරු කොමසාරිස් සතු වන අතර, එහි අරමුදල් කළමනාකරණයේ වගකීම මුදල් මණ්ඩලය සතු වේ.

මෙරට ක්‍රියාත්මක වන සේව්‍ය දායකත්ව විග්‍රාම ප්‍රතිලාභ ක්‍රමය වන සේවක භාරකාර අරමුදලෙහි ද, ශුද්ධ දායක මුදල් හා ආයෝජන ආදායම ඉහළයෑම හේතුවෙන් වත්කම් පදනමේ වැඩිවීමක් වාර්තා කළේය. භාරකාර මණ්ඩලයක් මගින් පාලනය වන සේවක භාරකාර අරමුදලෙහි දශ ලක්ෂ 7.9 ක් වූ ගිණුම් ප්‍රමාණයෙන් දශලක්ෂ 1.9 ක් සක්‍රීය ගිණුම් වේ. සමස්ත ආයෝජන 2007 අග වනවිට රුපියල් දශ ලක්ෂ 74 දක්වා සියයට 16 කින් වර්ධනය වූ අතර, එය රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් මත දැඩි ලෙස සංකේන්ද්‍රණය වී පැවතිණ.

8.8 සංඛ්‍යා සටහන විග්‍රාම අරමුදල්වල ප්‍රධාන දර්ශක

	සේ.අ.සා.අ.		සේ.භා.අ.	
	2006	2007	2006	2007
ගිණුම් සංඛ්‍යාව (මිලියන)	11.3	11.8	7.9	7.9
එයින් ක්‍රියාකාරී ගිණුම් (%)	18.3	17.8	24.1	24.1
දායකවත්තා වූ සේවාදායකයින් සංඛ්‍යාව	57,996	60,496	50,509	54,904
මුළු දායකත්වය (රු. බිලියන)	34.9	40.6	6.1	7.3
මුළු ප්‍රතිගෙවුම් (රු. බිලියන)	17.4	21.8	3.4	4.1
මුළු නොපියවූ සාමාජික ගිණුම් ශේෂ (රු. බිලියන)	477.6	546.4	65.7	75.9
මුළු වත්කම් (රු. බිලියන)	490.4	560.0	67.0	78.8
මුළු ආයෝජන කළම (රු. බිලියන)	471.8	535.0	63.7	73.6
එයින් රජයේ සුරැකුම්පත් (%)	96.9	96.0	92.3	90.5
දළ ආදායම (රු. බිලියන)	46.4	59.0	6.5	8.1
සාමාජික ගිණුම් සඳහා ගෙවූ පොලී අනුපාතික (%)	10.1	10.8	10.0	10.3

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

රක්ෂණ සමාගම්

වාරික අගය සහ වත්කම් අනුව සලකන විට 2007 වර්ෂය තුළදී රක්ෂණ කර්මාන්තය ශක්තිමත් ලෙස වර්ධනය විය. රක්ෂණ අංශය මූල්‍ය පද්ධතියේ සමස්ත වත්කම්වලින් සියයට 3.1 ක් පමණ නියෝජනය කරනු ලැබේ. රක්ෂණ ආවරණයක් පවතින්නේ රටේ ජනගහනයෙන් සියයට 10 කටත් වඩා අඩු පිරිසකට වන බැවින් රක්ෂණ කර්මාන්තය දියුණු කිරීමට සැලකිය යුතු ඉඩ ප්‍රස්ථාවක් තිබේ. රක්ෂණ අංශය සමාගම් 15 කින් සමන්විත වන අතර, එයින් සමාගම් 11 ක් ජීවිත හා සාමාන්‍ය රක්ෂණ කටයුතුවල නිරත වේ. සමාගම් 3 ක් සාමාන්‍ය රක්ෂණ කටයුතුවල සහ එක් සමාගමක් ජීවිත රක්ෂණ කටයුතුවල නිරත වේ. රක්ෂණ සමාගම් 5 ක් විදේශීය රක්ෂණ සමාගම් සමග සහයෝගීතාවෙන් කටයුතු කරනු ලැබේ. රක්ෂණ කර්මාන්තය දැඩි සංකේන්ද්‍රණය වීමක් පිළිබිඹු කරන අතර, සමස්ත වත්කම්වලින් සියයට 70 ක් පමණ ආයතන දෙකක් සතුව පවතී. විශාලතම ආයතන 5 සමස්ත රක්ෂණ වත්කම්වලින් සියයට 95 ක ආයතනවයක් උසුලයි. රක්ෂණ සමාගම්වල සමස්ත වත්කම් 2007 වසර තුළ සියයට 13 කින් වර්ධනය විය. සාමාන්‍ය රක්ෂණ වාරික සියයට 23 කින්ද, ජීවිත රක්ෂණ වාරික සියයට 21 කින්ද වසර තුළ ඉහළ ගියේය. රක්ෂණ කර්මාන්තයේ සමස්ත ලාභදායීතාවය පසුගිය වසරට සමාන මට්ටමක පවතිනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරනු ලැබේ.

රක්ෂණ සමාගම්වල ශක්තිමත්භාවය තවදුරටත් වර්ධනය විය. රක්ෂණ සමාගම්වල ශක්තිමත්භාවය මනින ප්‍රධාන දර්ශකය ලෙස නුබුන්වත් ආන්තිකය (Solvency Margin) දැක්විය හැකිය. සාමාන්‍ය රක්ෂණ ව්‍යාපාර සඳහා නව නුබුන්වත් ආන්තික අවශ්‍යතා 2007 වසර තුළ ක්‍රියාවට නැංවීය. පවත්වාගත යුතු නුබුන්වත් ආන්තික අවශ්‍යතාවට වඩා මදක් අඩුවෙන් එය පවත්වාගත් රක්ෂණ ආයතන දෙකක් හැරුණු විට, අන් සියලු සාමාන්‍ය රක්ෂණ සමාගම් විසින් නුබුන්වත් ආන්තික අවශ්‍යතාව සපුරාලනු ලැබීය. සියලුම ජීවිත රක්ෂණ සමාගම් ද මෙම අවශ්‍යතාව සපුරාලීය. වසර තුළ රක්ෂණ සමාගම්වල ප්‍රාග්ධන මට්ටම් ද ඉහළ යාම සිදු විය. 2007 වසර තුළ දේශීය ශ්‍රේණිගත කිරීම් ආයතනයකින්, තම ගෙවීමේ හැකියාව මත රක්ෂණ ආයතන හතරක් ශ්‍රේණිගත කිරීම් ලබා ගත්හ.

රක්ෂණ අංශය ආවරණය වන නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කෙරෙමින් පවතී. රක්ෂණ නියාමක වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය විසින් CARMELS ශ්‍රේණිගත කිරීම පදනම් කරගත් රක්ෂණ සමාගම් අධීක්ෂණය ආරම්භ කර ඇත. රක්ෂණ සමාගම්වල මූල්‍ය ශක්තිය හා ස්ථායීතාව වර්ධනය කිරීමටත් රක්ෂණ කර්මාන්තය ඒකාබද්ධවීම සඳහා අනුබල දීම සඳහාත්,

ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය, දැනට පවත්නා රුපියල් දශ ලක්ෂ 200 අවම හිමිකරු ප්‍රාග්ධනය රුපියල් දශ ලක්ෂ 250 දක්වා සෑම වර්ගයේ රක්ෂණ ව්‍යාපාරයක්ම ආවරණය වන පරිදි 2008 වර්ෂයේ දී ඉහළ දැමීමට යෝජනා කර ඇත.

රක්ෂණ නීතියට අදාළ සංශෝධන අවසන් කර ඇත. රක්ෂණ පනතට අදාළ යෝජිත නියාමන සංශෝධන සමඟ විවක්ෂණශීලී නියාමන හා අධීක්ෂණයට අදාළ නෛතික පසුබිම ද උසස් කිරීමට අපේක්ෂා කරයි. ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා සඳහා කොන්දේසි පැනවීම, නීති හා නිර්ණායක නිකුත් කිරීම සහ බලාත්මක කිරීම්වලට අදාළ ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලයේ බලතල ශක්තිමත් කරනු ඇත. අලාභ ගැළපුම්කරුවන් ලියාපදිංචි කිරීම සහ රක්ෂණ සමාගම් සහ තැරැවිකාර ආයතනවල අධ්‍යක්ෂවරුන් සුදුසු හා යෝග්‍ය පරීක්ෂණයකට ලක් කිරීම අවශ්‍යතාවකි. ආයතනමය නියෝජිතයන් පත් කිරීමද හඳුන්වා දෙනු ඇත. වසර තුනක් ඇතුළත ජීවිත හා ජීවිත නොවන රක්ෂණ සමාගම් වෙන් වෙන්ව සංස්ථාගත කිරීමේ අවශ්‍යතාව සහ වසරක් තුළ රක්ෂණ සමාගම් කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි ලැයිස්තුගත කිරීමේ අවශ්‍යතාව සෙසු වැදගත් වෙනස්වීම් ලෙස දැක්විය හැකිය.

8.4 මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ ප්‍රවණතා

අන්තර් බැංකු ඒකෂණ මුදල් වෙළෙඳපොළ

2006 හතරවන කාර්තුවේ රුපියල් බිලියන 10 ක් පමණ වූ දෛනික සාමාන්‍ය අන්තර් බැංකු ඒකෂණ මුදල් වෙළෙඳපොළ පරිමාව 2007 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 8 ක් දක්වා අඩුවිය. මෙම අඩුවීමට බැංකු පද්ධතියේ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතා තත්ත්වයක් පැවතීම මෙන්ම අදාළ කාලය තුළ ද්‍රවශීලතාව බැංකු කිහිපයක් තුළ සංකේන්ද්‍රණය නොවී තිබීමත් හේතු වී ඇත.

සමස්තයක් ලෙස ගත් විට, 2007 වසර තුළ දී මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික සියයට 14-15 මට්ටමේ ස්ථායීව පැවතිණි. කෙසේ වුවද, වෙළෙඳපොළ අඩු ද්‍රවශීලතා තත්ත්වයන් පැවති අවස්ථාවලදී මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකයන්හි සැලකිය යුතු විශාල වෙනස්වීම් දක්නට තිබුණි. බැංකු කිහිපයක් දිගින් දිගටම තම අරමුදල් අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා ඒකෂණ මුදල් වෙළෙඳපොළ කෙරෙහි රැඳී සිටීම, විශේෂයෙන්ම වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාවය අඩු අවස්ථාවලදී වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික විශාල ලෙස උච්චාවචනය වීමට බලපාන ලදී. මෙම තත්ත්වය මෙම ආයතනවලට පමණක් නොව මුළු වෙළෙඳපොළ ස්ථායීතාවයටම තර්ජනයක් වීමට ඉඩ ඇති හෙයින්, මෙම ආයතන විසින් විවක්ෂණශීලී ලෙස ද්‍රවශීලතා කළමනාකරණය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

8
මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රවණතා සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව

8.9 සංඛ්‍යා සටහන	මුදල් වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරීත්වය 2005 - 2007				
	රුපියල් දශ ලක්ෂ				
	ඒකාංග මුදල් වෙළෙඳපොළ		ප්‍රාථමික භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙළෙඳපොළ		
මුළු ණය දීම/ණය ගැනීම	නිකුත් කළ ප්‍රමාණය	මිලදීගත් ප්‍රමාණය			අනෙකුත්
		මහ බැංකුව	ප්‍රාථමික	අලෙවිකරුවන්	
2005					
කාර්තුව 1	310,678	98,810	29,923	64,279	4,608
කාර්තුව 2	230,345	108,231	27,943	72,365	7,923
කාර්තුව 3	283,380	147,252	35,209	103,162	8,881
කාර්තුව 4	232,835	131,476	14,834	103,719	12,921
2006					
කාර්තුව 1	311,359	147,481	16,796	117,443	13,242
කාර්තුව 2	453,677	144,412	28,731	101,630	14,051
කාර්තුව 3	455,027	152,254	47,755	88,144	16,355
කාර්තුව 4	609,438	183,719	71,581	89,785	22,353
2007					
කාර්තුව 1	499,650	141,804	35,051	89,069	17,684
කාර්තුව 2	419,730	239,165	78,726	98,530	61,909
කාර්තුව 3	504,036	212,007	68,138	94,253	49,616
කාර්තුව 4	497,833	224,212	40,946	106,606	76,660

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ

2007 වසරේ දී ද ශ්‍රී ලංකාව පාවෙන විදේශ විනිමය අනුපාත ක්‍රමය අනුගමනය කළ අතර, විනිමය අනුපාතයේ පැවති ඉහළ උච්චාවචන සමනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළට මැදිහත් විය. එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 500 ක ජාත්‍යන්තර බැඳුම්කර නිකුතුවෙන් ලද ලැබීම් හා විදේශ ආයෝජකයින්ට භාණ්ඩාගාර බිල්පත් විකිණීම හේතුවෙන් 2007 වසරේදී වෙළෙඳපොළ වඩා ස්ථායී තත්ත්වයක පැවතිණි. අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ ගනුදෙනු පරිමාව 2006 වසරේ වූ එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 10,792 ක සිට, 2007 වසරේ දී එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 9,275 ක් දක්වා අඩු විය. 2007 වසරේ අන්තර් බැංකු ගනුදෙනුවල දෛනික සාමාන්‍ය පරිමාව එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 38 ක් වූ අතර, 2006 වසරේ දී එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 44 ක් විය.

රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ

රුපියල් අගයෙන් යුත් ණය : රජය විසින් නම අයවැය අවශ්‍යතාවයෙන් කොටසක් පියවා ගැනීම සඳහා රුපියල් අගයෙන් යුත් ණය, එනම් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා රුපියල් ණය භාවිතයෙන් අරමුදල් සපයා ගැනීම තවදුරටත් සිදුකරන ලදී. ඒ අනුව, වෙන්දේසි ක්‍රමය තුළින්, රුපියල් බිලියන 817 ක දළ මුහුණත වටිනාකමක් ඇති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණයක් රජය විසින් නිකුත්

කරන ලද අතර, මෙය 2006 නිකුත් කළ ප්‍රමාණයට වඩා රුපියල් බිලියන 189 ක වැඩිවීමකි. මුළු දළ නිකුතුවෙන් සියයට 67 ක ප්‍රමාණයක පරිණත කාලය දින 91 ක් හෝ ඊට අඩු විය. ශුද්ධ අගය අනුව නව නිකුතු වටිනාකම රුපියල් බිලියන 49 ක් විය. පොලී අනුපාතික ඉහළ යන වාතාවරණයක් පැවතීම හා අනාගත උද්ධමන අපේක්ෂා හේතුවෙන්, මෙම වෙන්දේසිවලදී ලද ලන්සුවලින් කෙටිකාලීන කල්පිරීම් සහිත උපකරණ කෙරෙහි වැඩි නැඹුරුවක් ඇති බව පිළිබිඹු විය.

2007 වසරෙහි භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වැඩ සටහන යටතේ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුතුවෙන් එකතුකළ මුළු අරමුදල් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 401 ක මුහුණත වටිනාකමක් ගත් අතර, ඉන් රුපියල් බිලියන 18 ක් වෙන්දේසි මගින් ද, ඉතිරි රුපියල් බිලියන 383 සෘජු නිකුත් කිරීම් මගින් ද විය. 2007 වසරේ දී රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ තවදුරටත් ලිහිල් කරන ලද අතර, ඒ අනුව රුපියල් අගයෙන් යුත් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල විදේශ ආයෝජකයින් සඳහා වෙන් වූ සීමාව මුළු නොපියවූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර අගයෙන් සියයට 5 ක සිට සියයට 10 ක් දක්වා ඉහළ නංවන ලදී. පසුගිය වසර හා සසඳන කළ වෙන්දේසි තුළින් අරමුදල් සම්පාදනයේ සැලකිය යුතු අඩුවීමක් දක්නට ලැබුණු අතර, වෙන්දේසි වැඩි ගණනක දී ලද ලන්සුවල ඵලදා අනුපාතික, පවතින වෙළෙඳපොළ අනුපාතික ඉක්මවමින් පිළිගත නොහැකි මට්ටමක පැවතීම මෙයට හේතු විය. මීට අමතරව, ණය වෙළෙඳපොළ තුළ ගනුදෙනු කළ නොහැකි උපකරණයක් වන රුපියල් ණය තුළින් රජයට රුපියල් බිලියන 23 ක වටිනාකමක් ඇති අරමුදල් රැස්කර ගත හැකි විය.

රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් ඵලදා අනුපාතික වසර තුළදී ඉහළ යන ප්‍රවණතාවක් පෙන්නුම් කළේය. ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ ඵලදා අනුපාතික ඉහළයාම, ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ අනුපාතික වෙනස් වීමට සමගාමීව සිදු විය. වසර මුලදී සියයට 13 ක මට්ටමේ පැවති ඵලදා අනුපාතික වසර අවසානයේ දී සියයට 19 ක් පමණ දක්වා සැලකිය යුතු අන්දමින් ඉහළ ගියේය. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ඵලදා අනුපාතික දින 91, 182 හා 364 යන කල් පිරීම්වලට අදාළව පිළිවෙලින් පදනම් අංක 854, 721 හා 700 කින් 2006 වසරේ දෙසැම්බර් සිට 2007 වසරේ දෙසැම්බර් දක්වා කාලය තුළ වැඩි වූ අතර, එම කාල පරිච්ඡේදය තුළදීම, වසර 2-3 යන කල්පිරීම් සඳහා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඵලදාව පදනම් අංක 258 - 383 පරාසය තුළ වැඩි විය.

එක්සත් ජනපද ඩොලර් අගයෙන් යුත් ණය : 2007 වසරේදී වසර 2 ක පරිණත කාලයක් සහිත ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර නිකුත් කරන ලදී. මෙම වෙන්දේසියේ අධි ආයතනත්වයක් පැවති අතර, එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 215 ක් රැස්කරගනු ලැබීය.

අදාළ පොලී අනුපාතිකය වූයේ සය මාසික ලන්ඩන් අන්තර් බැංකු අර්පණ අනුපාතිකයට පදනම් අංක 155 ක් එකතු කළ අනුපාතිකයකි. මීට අමතරව, 2007 වසරේදී අක්වෙරළ බැංකු ඒකක ණය ගැනීම් තුළින් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 106 ක් රැස්කරන ලදී. තවද, එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 210 ක වටිනාකමකින් යුත් විදේශ වාණිජ ණයක් වසර 3 ක පරිච්ඡේද කාලයක් සහිත සාමූහික ණයක් වශයෙන් 2007 වසරේදී ලබාගත් අතර, මෙහි පොලී අනුපාතිකය වූයේ ත්‍රෛමාසික ලන්ඩන් අන්තර් බැංකු අර්පණ අනුපාතිකයට පදනම් අංක 155 ක් එකතු කළ අනුපාතිකයකි. ශ්‍රී ලංකා ප්‍රථම ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුව දේශීය ණය සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ පීඩනය අඩුකර ගැනීමට ඉවහල් විය.

සාංගමික ණය සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ

වාණිජ පත්‍ර : 2007 වසර තුළදී වාණිජ පත්‍ර වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරීත්වය සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩි වූ අතර, මින්, වාණිජ බැංකුවල කෙටිකාලීන ණය අනුපාතිකයන්හි වැඩිවීම පිළිබිඹු විය. 2007 වසර තුළ වාණිජ පත්‍ර නිකුතුවේ මුළු වටිනාකම, (බැංකුවල උපකාරයෙන් සිදුකළ ප්‍රති-නිකුතුවේද ඇතුළුව), රුපියල් බිලියන 31.2 ක් වූ අතර, මෙය 2006 වසරේදී රුපියල් බිලියන 23.5 ක් විය. 2007 වසරේදී වාණිජ පත්‍ර පොලී අනුපාතික සියයට 12 -25 අතර අන්තරයක පැවති අතර, 2006 වසර තුළ මෙය සියයට 8.5-17 අතර විය. සාම්ප්‍රදායික බැංකු ණය සඳහා කෙටිකාලීන පොලී අනුපාතික ඉහළ අගයක් ගැනීම, වාණිජ පත් වෙළෙඳපොළේ අරමුදල් රැස් කිරීමට ආයතනයන් පෙළඹවීය. වාණිජ පත් වෙළෙඳපොළ මාස තුනකට අඩු කල්පිරීම් කාණ්ඩය වෙත විශාල ලෙස සංකේන්ද්‍රණය වී (සියයට 91.7) පැවති අතර, ඉතිරි සියයට 7.9 හය මසක කල්පිරීම් කාලයක් සහිත වාණිජ පත්‍රවලින් සමන්විත විය. ඉතිරි සියයට 0.4 ආදායමක් මසක කල්පිරීම් කාලයක් සහිත වාණිජ පත්‍රවලින් සමන්විත විය. 2007 වසර අවසානය වනවිට නොපියවන ලද වාණිජ බිල්පත් වටිනාකම රුපියල් බිලියන 4.4 ක් විය.

සාංගමික බැඳුම්කර : සාංගමික බැඳුම්කර වෙළෙඳපොළ තුළින් අරමුදල් සම්පාදනයේදී බැංකු විසින් විශේෂ කාර්ය භාරයක් ඉටු කරන ලදී. සාංගමික බැඳුම්කර එනම් මධ්‍ය හා දිගුකාලීන ණයකර ප්‍රධාන වශයෙන් නිකුත් කරන ලද්දේ බැංකු විසිනි. වසර තුළ බැංකු හතක් මඟින් රුපියල් බිලියන 8.2ක් ණයකර නිකුත් කිරීම තුළින් මූල්‍යනය කරන ලද අතර, 2006 වසරෙහි ණයකර තුළින් මූල්‍යනය කරන ලද අගය රුපියල් බිලියන 2.3 ක් විය. මෙම අරමුදල් මූලික වශයෙන් බැංකුවල ප්‍රමාණාත්මක ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව පවත්වා ගැනීම සහ ව්‍යාපාර ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහා විය. ස්ථිර මෙන්ම විචල්‍ය පොලී

අනුපාතික යටතේ ණයකර නිකුත් කරන ලදී. ණයකරවල පොලී අනුපාතික සියයට 13.5-17.5 ක් අතර විචල්‍ය විය. 2007 වසරේ කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළ ණය සුරැකුම් වෙළෙඳාම් පද්ධතියේ ලැයිස්තුගත සාංගමික ණයකර පිරිවැටුම රුපියල් දශ ලක්ෂ 99 ක් වූ අතර, 2006 වසරේදී මෙය රුපියල් දශ ලක්ෂ 405 ක් විය.

කොටස් වෙළෙඳපොළ

2007 වසරේදී කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළ මිල සහ ගනුදෙනු පරිමාවේ විචල්‍යතාව තවදුරටත් වැඩි විය. විශේෂයෙන්ම, විදුලි සංදේශ අංශය කෙරෙහි දේශීය අයෝජකයින්ගේ පැවති දැඩි උනන්දුව හේතුවෙන් ගෙන, පළමු දෙමස තුළ කොටස් වෙළෙඳපොළ කටයුතු වාර්තාගත මට්ටමක් කරා ළඟා විය. එහෙත් ආරක්ෂක තත්ත්වයේ සිදු වූ වෙනස්කම්, ඉහළ පොලී වාතාවරණය තුළ රජයේ සුරැකුම්පත් හා කාලීන තැන්පත් කෙරෙහි ආයෝජකයින් ආකර්ෂණය වීම, සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිස්ම විසින් හඳුන්වා දුන් ආන්තික වෙළෙඳාම (Margin Trading) පිළිබඳ වූ නීතිරීතිවල ආරම්භක බලපෑම හා සමාගම්වල ඉපැයීම් වර්ධනයේ අඩුවීමක් පුරෝකථනය කර තිබීම හේතුවෙන් ඉන්පසු කාලච්ඡේදය තුළ කොටස් වෙළෙඳපොළ කටයුතු පහත වැටිණි. එයට අමතරව, වෙළෙඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය සහ මහජනයාට කොටස් නිකුත් කිරීම අනුව සලකන විට කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි කුඩා බව මිල විචල්‍යතාවට බලපාන ලදී.

8.10 සංඛ්‍යා සටහන	කොටස් වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරීත්වය	
කාණ්ඩය	2006	2007
සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය (අ)	2,722.4	2,541.0
වාර්ෂික වෙනස (%)	41.6	(6.7)
මිලංක මිල දර්ශකය (අ)	3,711.8	3,291.9
වාර්ෂික වෙනස (%)	51.4	(11.3)
වෙළෙඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය රුපියල් බිලියන (අ)	835	821
ද.ජා.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	30.0	23.0
වෙළෙඳපොළ මිල ඉපයීම් අනුපාතිකය (අ)	14.0	11.6
වෙළෙඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය හා පිරිවැටුම අතර අනුපාතය (%)	12.6	12.8
වෙළෙඳාම් කළ කොටස් වටිනාකම (රු. දශ ලක්ෂ)	105,154	104,985
වෙළෙඳාම් කළ කොටස් ගණන (දශ ලක්ෂ)	3,912	2,952
වෙළෙඳාම් කළ සමාගම් ගණන	232	231
ලැයිස්තුගතකළ සමාගම් ගණන	237	235
කොටස් හඳුන්වා දීම් (අ)	1	0
ආරම්භක මහජන අර්පණයන්/විකිණීම් සඳහා අර්පණයන් සංඛ්‍යාව (අ)	2	0
හිමිකම් නිකුත් ගණන	16	21
හිමිකම් නිකුත්ගෙන් එකතුවූ මුළු ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ	4,705	43,056

(අ) වසර අවසානයට මූලය: කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළ
 (ආ) සමාගම් ලැයිස්තුගත කිරීමෙහි ක්‍රම 3ක් ඇත. මහජන නිකුතුවක් අවශ්‍ය නොවන හඳුන්වා දීම්, දැනටමත් තිබෙන කොටස් නිකුත් කිරීම සඳහා මහජනයාට කරන අර්පණයක් සහ මහජනයාට ආයතනීය සඳහා නව කොටස් නිකුත් කිරීමක් වශයෙනි.

8 මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රවණතා සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව

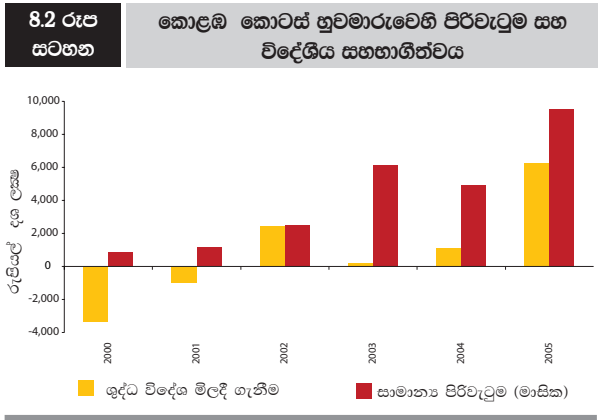
කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි ප්‍රධාන වෙළෙඳ දර්ශක පහත වැටිණි. සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය සහ මිලංක කොටස් මිල දර්ශකය පෙබරවාරි මාසයේදී ඒවායෙහි ඉහළම අගයන් වාර්තා කළ අතර, වර්ෂය තුළ සමස්තයක් වශයෙන් පිළිවෙළින් සියයට 7 කින් සහ සියයට 11 කින් පහත වැටිණි. එයට සාපේක්ෂව, 2006 වසර තුළ පිළිවෙළින් සියයට 42 ක සහ සියයට 51 ක වර්ධනයන් පැවතිණි. වෙළෙඳපොළ මිල ඉපයුම් අනුපාතය 2006 දී සියයට 14 සිට 2007 දී සියයට 11.6 දක්වා පහත වැටිණි.

වෙළෙඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය ද 2007 වසරේදී රුපියල් බිලියන 835 සිට රුපියල් බිලියන 821 ක් දක්වා අඩු විය. 2007 වසරේ දී සාමාන්‍ය දෛනික පිරිවැටුම 2006 දී මෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 435 ක මට්ටමේම පැවතිණි. වෙළෙඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණයෙන් හා පිරිවැටුමෙන් තුනෙන් දෙකකට වඩා ආයක වන බැංකු, මූල්‍ය හා රක්ෂණ, යන අංශ තුනෙහි කොටස් මිල ගණන් සියයට 5.9 කින් වැඩි විය. සන්නිවේදන හා විවිධාංගීකරණ අංශවල කොටස් මිල පිළිවෙළින් සියයට 15.8 ක සහ සියයට 11.7 ක අඩුවීමක් වාර්තා කළේය.

හිමිකම් නිකුතු තුළින් රැස්කළ අරමුදල් සැලකිය යුතු අයුරින් වර්ධනය විය. 2007 වසර තුළ හිමිකම් නිකුතු තුළින් එක්රැස් කළ අරමුදල් වාර්තාගත මට්ටමක පැවතීම ධනාත්මක ප්‍රවණතාවක් ලෙස සැලකිය හැකිය. සමාගම් 21 ක් විසින් රුපියල් බිලියන 43 ක් මේ ආකාරයෙන් රැස්කරන ලදී. කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළ මගින් යම් එක් වසරක් තුළ ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික වෙළෙඳපොළෙහි දී එක්රැස් කරන ලද වැඩිම ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණය මෙය විය. කෙසේවුවද, වසර තුළදී මහජනයා වෙත නව කොටස් නිකුතුවන් නොතිබිණි. කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළ මුළු පිරිවැටුමෙන් සියයට 61 ක් දේශීය ආයෝජකයින්ගෙන් වූ අතර, සියයට 39 ක් විදේශීය ආයෝජකයින්ගෙන් විය. දේශීය කොටස් වෙළෙඳපොළෙ කෙරෙහි විදේශ ආයෝජකයින්ගේ වැඩි උනන්දුව පිළිබිඹු

කරමින් ශුද්ධ විදේශීය ලැබීම් රුපියල් බිලියන 11.2 ක් දක්වා වර්ධනය විය. කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළ ලැයිස්තුගත මුළු සමාගම් ගණන 235 ක් විය. ලැයිස්තුගත සමාගම් 2 ක් 2007 වසරේ දී ලැයිස්තුවෙන් ඉවත් කරන ලදී.

2007 වසරේදී නව වෙළෙඳපොළ ප්‍රවර්ධන ක්‍රියා මාර්ග කිහිපයක්ම ගන්නා ලදී. කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළ විසින් සමාගම් ලැයිස්තුගත කිරීම, ආයෝජක පදනම ප්‍රවර්ධනය කිරීම මෙන්ම මහජනයා වෙත කොටස් නිකුත් කිරීම, තමා සතුව පවත්නා සුරැකුම්වලට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් ගනුදෙනු කිරීමට අවසර දීම (Short Selling) සහ ව්‍යුත්පන්න උපකරණ හඳුන්වාදීම යනාදිය මගින් වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව ඉහළ නැංවීමට වැඩ සටහන් ක්‍රියාත්මක කර ඇත. කොළඹ කොටස් හුවමාරුවේ සහ එහි ලැයිස්තුගත සමාගම්වල නියාමනය සහ සුපරීක්ෂණය පිළිබඳ වගකීම් දරන සුරැකුම් හා විනිමය කොමිසන් සභාව ලැයිස්තුගත සමාගම් සඳහා යහපාලනය පිළිබඳ අනිවාර්ය නීති මාලාවක් හඳුන්වා දුන් අතර, කොටස් වෙළෙඳපොළ පිළිබඳව මහජන විශ්වාසය වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණින් ආයෝජකයන්ගේ සුරක්ෂිතභාවය නැංවීමට ආයෝජන කළමනාකරුවන් සඳහා නියෝග මාලාවක් ද නිකුත් කළේය. ව්‍යුත්පන්න උපකරණ නිකුත් කිරීමට පහසුකම් සැලසීම පිණිස සුරැකුම් හා විනිමය කොමිසන් සභා පනත සංශෝධනය කෙරෙමින් පවතින අතර, සමාගම් පවරා ගැනීම හා ඒකාබද්ධවීම පිළිබඳ නීති මාලාවද සංශෝධනය කෙරෙමින් පවතී. සුරැකුම්කරණය පිළිබඳ නව නීති සකස් කිරීම ද සුරැකුම් හා විනිමය කොමිසන් සභාව මගින් දැනට කරගෙන යයි. එමගින් සුරැකුම්කරණ කටයුතු සිදුකරන විශේෂ ඒකක ස්ථාපිත කිරීමටත් එම ඒකක කලා වත්කම් මාරු කිරීමටත්, එම ඒකක මගින් වත්කම් මත පදනම් වූ සුරැකුම් නිකුත් කිරීමටත් අවශ්‍ය යාන්ත්‍රණය සකස් කෙරෙනු ඇත. මෙම පනත මගින් බදු නිදහස්ව මෙම කටයුතු කිරීමට ඉඩකඩ සැලසීමට අපේක්ෂා කෙරෙන අතර, ආයෝජකයන්ට සිය වත්කම් හෙළිදරව් කිරීමට මෙන්ම ඔවුන්ගේ සුරක්ෂිතභාවය ඇති කිරීමට ද ඉඩ සලසනු ඇත. මෙම පනත පිළිබඳ කටයුතු 2008 අවසානය වනවිට අවසන් කෙරෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මෙයට අමතරව, ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ දියුණු කිරීම සඳහා සුරැකුම් හා විනිමය කොමිසන් සභාව විසින් ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ සංවර්ධන සැලැස්මක් ක්‍රියාත්මක කිරීම ආරම්භ කර ඇති අතර, රක්ෂණ කර්මාන්ත අංශයේ කටයුතු කරන පුද්ගලයින්ට වෘත්තීය මට්ටමේ අධ්‍යාපනයක් ලබාදීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය හා සම්බන්ධ වී මූල්‍ය සේවා අධ්‍යාපන ආයතනයක් ස්ථාපනය කර ඇත.

8.5 සංවර්ධන මූල්‍යකරණය හා මූල්‍ය පහසුකම් සඳහා ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථාව

බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු හා බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු යන දෙකෙහිම ශාඛා පද්ධතියේ ප්‍රසාරණය හේතුවෙන් 2007 වසර තුළ දී, රටතුළ බැංකු පද්ධති ව්‍යාප්තියේ දියුණුවක් දක්නට ලැබුණි. බස්නාහිර පළාතෙන් පිටත බැංකු ශාඛා ව්‍යාප්තියෙහි සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පැවතිණි. බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු විසින් අරඹන ලද නව ශාඛා ගණන 17 ක් වූ අතර, මින් 16 ක් බස්නාහිර පළාතෙන් පිට පිහිටුවා ඇත. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සිය නව ශාඛා 66 ක් අරඹන ලද අතර, ඉන් 49 ක් බස්නාහිර පළාතෙන් පිට පිහිටුවා ඇත. එසේම, ප්‍රධාන ශාඛාවලට පහසුකම් සලසනු පිණිස ව්‍යාප්ති කාර්යාල 12 ක් බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු විසින් අරඹන ලද අතර, මින් 7 ක් බස්නාහිර පළාතෙන් පිටත අරඹන ලදී. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු ද මේ අයුරින් ව්‍යාප්ති කාර්යාල 130 ක් විවෘත කරන ලද අතර, මින් 45 ක් බස්නාහිර පළාතෙන් පිටත විය.

වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික විශාල ලෙස ඉහළ ගිය ද, මහ බැංකුව හා ජාතික සංවර්ධන භාරකාර අරමුදල මගින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ප්‍රතිමූල්‍ය පහසුකම් කිහිපයක් තුළින්, මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද රජයේ සහනශීලී පොලී ව්‍යාපෘති යටතේ, සහනදායී පොලී අනුපාතික යටතේ ප්‍රධාන අංශ වෙත, අඛණ්ඩව ණය සපයන ලදී.

කෘෂිකාර්මික අංශය ගත්විට, දෙවන බහුවාර්ෂික හෝග සංවර්ධන ව්‍යාපෘති (වක්‍රීය අරමුදල්) ණය යෝජනා ක්‍රමය හා තේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති (වක්‍රීය අරමුදල්) ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ අරමුදල් සැපයීම අඛණ්ඩව සිදුවිය. මෙම යෝජනා ක්‍රම දෙක මගින් 2007 වසරේ දී ද පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 540 ක් හා රුපියල් දශ ලක්ෂ 411 ක් සියයට 9 ක පොලී අනුපාතිකයකට සුදුසු ක්‍රියාකාරකම් උදෙසා ලබා දී ඇත.

2006/2007 මහ සහ යල කන්න තුළ දී නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 967 ක හා රුපියල් දශ ලක්ෂ 869 ක කෙටිකාලීන වගා ණය ලබාදෙන ලදී. පසුගිය වසරේ 2005/06 මහ සහ 2006 යල කන්නවල දී ලබාදුන් පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 737 ක හා රුපියල් දශ ලක්ෂ 663 ක ප්‍රමාණ හා සසඳන විට මෙය විශාල වැඩිවීමකි. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ, ගොවීන්ට හා අස්වනු මිල දී ගන්නන්ට සියයට 8 ක පොලී අනුපාතිකයකට අරමුදල් ලබාගත හැකි අතර, සියයට 9 ක සහනාධාර පොලී පිරිවැයක් රජය විසින් දරනු ලබයි. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ අස්වනු/ නිෂ්පාදන ආවරණය වැඩි කිරීමට දැන් තීරණය කර

ඇත. ඒ අනුව, අනාගතයේ අන්තාසි, උක්, බුලන්, ඇන්තුරියම් (අපනයනය සඳහා වන), ඕකිඩ් (අපනයන සඳහා වන) සහ මී පැණි නිෂ්පාදනය යන සියල්ල නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ සුදුසුකම් ලබයි.

2007 අයවැයේ දී හඳුන්වා දුන් කෘෂි නවෝදය ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ද සියයට 8 ක පොලී අනුපාතිකයකට ණය සපයන ලදී. මෙම ණය ව්‍යාපෘතිය යටතේ දැනටමත් රුපියල් දශ ලක්ෂ 333 ක් වූ ණය මුදල් 5,069 ක ප්‍රමාණයක් ලබා දී ඇත. මූල්‍ය පහසුකම් සඳහා සුදුසුකම් ලබන ක්‍රියාකාරකම්වලට කෘෂිකාර්මික කටයුතු වැඩිදියුණු කිරීම, කෘෂිකාර්මික භාණ්ඩ සකස් කිරීම, සත්ත්ව පාලනය, කෘෂිකාර්මික හා එයට සමාන ක්‍රියාකාරකම් සංවර්ධනයට අවශ්‍ය ආම්පන්න මිල දී ගැනීම, කෘෂිකර්මය පදනම් වූ හෝ ඊට අනුබද්ධ කර්මාන්ත, සුළු ජල සම්පාදන හා ක්ෂුද්‍ර ජලසම්පාදනය හා බෙදාහැරීමේ පද්ධති, කාබනික පොහොර නිෂ්පාදනය, ගබඩා පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම, රක්ෂිත කෘෂිකර්මාන්තය වැඩි දියුණුව හා කෘෂිකර්මාන්තය උදෙසා වූ ව්‍යාප්ති පහසුකම් ඇතුළත් වේ.

ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළ තුළ කිරිපිටි මිල වේගයෙන් ඉහළ යන නිසා පශු කර්මාන්තය සංවර්ධනය කිරීමේ දැඩි අවශ්‍යතාව හඳුනා ගනිමින් කිරි ආහාර නිෂ්පාදකයින්ගේ/සැකසුම්කරුවන්ගේ පිරිවැය අඩු කිරීම ඉලක්ක කරගත් විශේෂ ණය ව්‍යාපෘතියක් 2008 අයවැයෙන් හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම වැඩසටහන යටතේ, කිරි ආහාර ගොවීන් සඳහා සියයට 8 ක සහනදායී පොලී අනුපාතිකයකට රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,000 ක් 2008 වසරේ සිට වසර 3 ක් මුළුල්ලේ බෙදාහැරීමට නියමිතව ඇත. සහභාගිවන මූල්‍ය ආයතන සඳහා රජය විසින් සියයට 9 ක සහනදායී පොලී අනුපාතිකයක් ගෙවනු ලැබේ. තවද, ඉදිරි වසර 3 ඇතුළත රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,000 ක් සියයට 12 ක සහනදායී පොලී සහනාධාරයක් යටතේ කිරි ආහාර නිෂ්පාදකයින්ට ලබාදීමට නියම වී ඇත. මින් රජය විසින් දරනු ලබන පොලී සහනාධාර පිරිවැය සියයට 8 ක් වේ. මීට අමතරව, 2008 අයවැයෙහි කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණයේ කෘෂි නිෂ්පාදිතයන් සඳහා සියයට 12 ක සහනදායී පොලී අනුපාතිකයක් යටතේ විශේෂ ණය ව්‍යාපෘතියක් ඇතුළත් වූ අතර, මෙය රුපියල් 100,000 කට වැඩි (කෘෂි නවෝදය ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ණය දුන් ඉහළ සීමාව) අරමුදල් අවශ්‍යතා සහිත කෘෂි නිෂ්පාදකයින් සඳහා විය. වගා කටයුතු කිරීමට සහ නිෂ්පාදනයට අමතරව, සැකසුම් ක්‍රියාකාරකම් ආවරණය කරමින් මෙම විශේෂ ණය පහසුකම් සැපයීම තුළින් ගොවියාටත් පශු ගොවියාටත් වාසි රැසක් සැලසේ. ස්ථායී වෙළෙඳපොළක් හා නිෂ්පාදිත සඳහා ආකර්ෂණීය මිලක් ලැබීමට ඉඩ සැලසීම මීට

8 මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රවණතා සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව

ඇතුළත් වේ. කෘෂි සැකසුම්කරුවන් අතරින් මේ පහසුකම බලාපොරොත්තුවන බොහෝ දෙනෙක් දැනටමත් තම අමුද්‍රව්‍ය අවශ්‍යතා ඉදිරි විකුණුම් ගිවිසුම් තුළින් සපයා ගැනීමට බලාපොරොත්තුවන බව ප්‍රකාශ කර ඇත.

2007 වසරේ දී ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය අංශයේ වර්ධනයන් කිහිපයක්ම දක්නට ලැබුණි. ජනසවිය භාරකාර අරමුදල වෙනුවට ඉන්පසු ක්‍රියාත්මක වන ජාතික සංවර්ධන භාරකාර අරමුදල ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය පහසුකම් ලබාදෙන ප්‍රධාන ආයතනයක් වේ. පළාත්බද දිළිඳු ජනතාව වෙත ළඟාවීමට දේශීය සංවර්ධන භාරකාර අරමුදල යොදාගත් උපාය මාර්ගය වූයේ, අරමුදල් බෙදාහැරීමේ දී තම හවුල් ආයතනවලට ඇතුළත් බිම් මට්ටමේ ප්‍රජා මූලික සංවිධාන ප්‍රයෝජනයට ගැනීමයි. කෘෂිකර්මාන්තය, සත්ත්ව පාලනය, ධීවර කර්මාන්තය, ගෘහ කර්මාන්ත හා වෙනත් ආදායම් උපයන ක්‍රියාකාරකම් උදෙසා රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,102 ක වටිනාකමකින් යුත් මුළු අරමුදල් ප්‍රමාණයක් සුළු ව්‍යාපාර සඳහා ජාතික සංවර්ධන භාරකාර අරමුදල මගින් සපයන ලදී. සුනාමි ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සඳහා අරමුදල් සැපයීම අරමුණු කරගනිමින් ක්‍රියාත්මක කළ වැඩසටහන් අවසන් කිරීම හේතුවෙන් මුළු ණය ලබාදීම් පෙර වසරට වඩා යම්තාක් දුරට අඩු මට්ටමක පැවතිණි.

ජාතික සංවර්ධන භාරකාර අරමුදල බස්නාහිර පළාතින් පිට අනෙකුත් පළාත්වලට අරමුදල් ලබාදීම වැඩි කිරීම තුළින් තුලිත ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනයක් ළඟාකර ගැනීම කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කළේය. ණය බෙදාදීමේ දී වැඩි කොටසක් උතුරු මැද පළාත සඳහා වූ අතර, මෙය මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් තුනෙන් එකක් (සියයට 32.5) විය. ණය වටිනාකමින් සියයට 16.6 ක් පමණ වයඹ පළාත සඳහා විය. කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයට පමණක් දීපව්‍යාප්ත මුළු ණය වටිනාකමෙන් සියයට 10.4 ක් ලබා දී ඇත. මීට ප්‍රතිවිරුද්ධ ලෙස මුළු ණය වටිනාකමෙන් සියයට 8.9 ක් පමණක් ජාතික සංවර්ධන භාරකාර අරමුදල විසින් බස්නාහිර පළාතට බෙදාහැර ඇත. ජාතික සංවර්ධන භාරකාර අරමුදලේ ණය වැඩසටහන් යටතේ වූ අරමුදල් උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල ණයකරුවන් 1,354 දෙනෙක් වෙත බෙදා දෙන ලදී. වසර තුළ උතුරු නැගෙනහිර වෙරළබඩ ප්‍රජා සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රමය තුළින් යුද්ධයෙන් පීඩිත උතුරු නැගෙනහිර පළාත් වෙත අරමුදල් යොමුකරන ලදී. කෙසේ වුවද, මෙම පළාත්වල මෙම වැඩසටහන යටතේ ණය බෙදාහැරීම අඛණ්ඩව මන්දගාමී ස්වරූපයක පැවතිණි.

2007 වසරේ දී, මහ බැංකුව විසින් දිළිඳුබව පිටුදැකීමේ ව්‍යාපෘති සඳහා භාවිතා කළ ආකෘතියෙහි, මෙහෙයුම් වෙනස්කම් කිහිපයක් සිදුකරන ලදී. මෙය

මෙම යෝජනා ක්‍රමවල භූගෝලීය ආවරණය වැඩි කිරීම හා බෙදාදීම සඳහා ඇති ණය අරමුදල් උපරිම මට්ටමක පවත්වා ගැනීම යන කරුණු දෙක කෙරෙහි බලපාන ලදී. 2006 වසරේ දී දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය යෝජනා ක්‍රමය සඳහා දීමනා ප්‍රදානය නවතාලීමෙන් පසු, එම ණය ආපසු අයකර ගැනීම යොදාගෙන දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය වැඩසටහන් ණය යෝජනා ක්‍රමයෙහි (වක්‍රීය අරමුදල්) කටයුතු අරඹන ලදී. දිස්ත්‍රික්ක හයකට සීමාවූ දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය යෝජනා ක්‍රමය මෙන් නොව දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය වැඩසටහන් ණය යෝජනා ක්‍රමය රටපුරා පැතිර පවතින වඩාත්ම පීඩා විදින දිස්ත්‍රික්ක ලේකම් කාර්යාල කොට්ඨාසවල සිය ක්‍රියාකාරකම් සිදුකරයි. යුද්ධයෙන් පීඩිත හා අනෙකුත් පසුගාමී පළාත්වල ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිත, දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය යෝජනා ක්‍රමයේ දෙවන අදියරට අදාළ සාකච්ඡා මහ බැංකුව සහ ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතාවය සඳහා වූ ජපාන බැංකුව (JBIC) විසින් නිම කරන ලදී. ඉහත යෝජනා ක්‍රමයෙහි දෙවන අදියර සඳහා වූ විදේශීය සහයෝගීතා අරමුදල් අගය රුපියල් බිලියන 2.6 ක් පමණ වන අතර, දිස්ත්‍රික්ක 14 ක ව්‍යාපෘති වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක වනු ඇත. උපරිම භූගෝලීය ප්‍රදේශයක් වෙත සේවය සැලසීම සඳහා, දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය වක්‍රීය ණය යෝජනා ක්‍රමයෙහි ක්‍රියාකාරකම් දිස්ත්‍රික්ක වැඩි ගණනක (එනම් දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය යෝජනා ක්‍රමය දෙවන අදියර ක්‍රියාත්මක වූ දිස්ත්‍රික්ක 14 ට වඩා වැඩි දිස්ත්‍රික්ක ගණනාවක) ක්‍රියාත්මක කිරීමට, අදහස් කරන අතර, ඒ අනුව මෙම යෝජනා ක්‍රම දෙක මගින් මුළු දිවයිනම ආවරණය වනු ඇත. මුලින් ක්‍රියාත්මක වූ දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණය වැඩසටහන යටතේ සහභාගිවන්නාවූ මූල්‍ය ආයතන ගණන සංවර්ධන බැංකු 6 කට පමණක් සීමා වුවද, මෙම වැඩසටහනෙහි ආවරණයට යටත්වන ප්‍රදේශ ගණන තව දුරටත් වැඩි කිරීම උදෙසා, මෙම යෝජනා ක්‍රම දෙක එක්ව ගත්විට ඒ යටතේ සහභාගිවන්නා වූ මූල්‍ය ආයතන ගණන 14 ක් කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ. දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය වක්‍රීය ණය ක්‍රමයෙහි කළමනාකරණ වියදම් නිසි ලෙස පවත්වා ගෙන යාම සඳහා සහභාගිවන්නාවූ මූල්‍ය ආයතන වෙත වැදගත් කාර්යභාරයක් පවරා ඇත.

8.6 මූල්‍ය යටිතල පහසුකම්

ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති

පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් වන ගෙවීම් පද්ධති : පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් වන ගෙවීම් පද්ධති දෙක වන්නේ මහ බැංකුව විසින් මෙහෙයවනු ලබන ලංකාසෙට්ල් පද්ධතිය සහ ලංකාක්ලියර් සමාගම විසින් මෙහෙයවනු ලබන ඡායාගත පිලිබිඹු

වෙක්පත් නිෂ්කාගන (Cheque Imaging and Truncation) ක්‍රමයයි. ලංකාසෙට්ල් පද්ධතිය යටතේ අංශ දෙකක් පවතී. තත්කාලීනව පියවීම් සිදුකරමින් මහ බැංකුවේ පියවීම් ගිණුම් භාවිතා කර, සහභාගිත්ව ආයතන වන වාණිජ බැංකු සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් තම ගෙවීම් පියවීම සඳහා අරමුදල් හුවමාරු කිරීමට යොදාගන්නා අන්තර් බැංකු පියවීම් පද්ධතිය ඉන් පළමුවැන්නයි. දෙවැන්න, නිර්ලේඛන රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් සඳහා මධ්‍යම තැන්පතුගාරයක් ලෙස කටයුතු කරන ලංකා සෙක්‍යුරි (LankaSecure) පද්ධතියයි. ගෙවීමට එරෙහිව පැවරීම් පදනම මත රාජ්‍ය සුරැකුම්වල අන්තර් සහභාගිත්ව ගනුදෙනු (Inter-Participant Transactions) පියවීම සඳහා ද ලංකාසෙට්ල් පද්ධතිය ඉඩ සලසයි. වෙක්පත් නිෂ්කාගනය සහ පශ්චාත් නිෂ්කාගනය, ගෙවීම් කරනු ලබන බැංකු වෙත වෙක්පත් යොමු කිරීම සහ අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පියවීමේ අවශ්‍යතා ඇති ගනුදෙනු ලංකාසෙට්ල් පද්ධතියට යොමුකිරීම යනාදී ක්‍රියාකාරකම් ඉටු කිරීමට ඡායාගත පිළිබිඹු වෙක්පත් නිෂ්කාගන පද්ධතිය ඉවහල් වේ.

පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත්වන ගෙවීම් පද්ධති දෙක 2007 වසර තුළ කාසි හා නෝට්ටු භාවිතා නොකරන ගෙවීම්වලින් සියයට 99 ක් ආවරණය කරන ලද අතර, අන්තර් ජාතික ප්‍රමිතීන්ට අනුව කටයුතු කර ඇත. එවැනි පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් වන ගෙවීම් පද්ධතීන්හි සුවිශේෂී වැදගත්කම වන්නේ මූල්‍ය අවදානම්, මූල්‍ය ආයතන හරහා සහ මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ හරහා සම්ප්‍රේෂණය කිරීමේ ක්‍රමයක් බවට පත්වීමට හැකියාවක් පැවතීමයි. එවැනි පැතිරී යා හැකි අවදානම් අවම කිරීමට ඉවහල් වන සාධක වන්නේ ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතියේ සුරක්ෂිතභාවය සහ කාර්යක්ෂමතාව සහතික කිරීම සහ ගනුදෙනු පරිමාව සහ ගනුදෙනු පියවීමේ ධාරිතාව වැඩි කිරීම, ආරක්ෂාව වැඩි දියුණු කිරීම හා නව තාක්ෂණයට අනුකූලව පද්ධතිය උසස් තත්ත්වයකට ගෙනඒමය.

ලංකාසෙට්ල් - තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය (RTGS) :

තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය යටතේ වන ගනුදෙනු බොහොමයක්ම අන්තර් බැංකු ඒකීය මුදල් වෙළෙඳපොළ (සියයට 38 ක්), රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ (සියයට 42 ක්) හා තුන්වන පාර්ශ්වයන්ට අදාළ ගනුදෙනු (සියයට 10 ක්) යනාදිය හා සම්බන්ධ වේ. ලංකාසෙට්ල් පද්ධතිය තුළින් පියවන ලද ගනුදෙනුවල මුළු වටිනාකම 2007 වසර තුළ සියයට 17 කින් වර්ධනය වී රුපියල් බිලියන 21,266 ක් විය. මහ බැංකුව විසින් තත්කාලීන දළ පියවීම් ක්‍රමය යටතේ සහභාගිවන ආයතන සඳහා රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් ඇප වශයෙන් තබාගනිමින් අඛණ්ඩව එක්දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම

සපයා දෙනු ලැබීය. එක්දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම් ලබාගැනීමේ දෛනික සාමාන්‍ය අගය 2006 වසරේ වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 2.2 කට සාපේක්ෂව 2007 දී රුපියල් බිලියන 4.9 ක් වූ අතර, අරමුදල් භාවිතා කිරීම 2006 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 500 සිට රුපියල් බිලියන 1.2 දක්වා ඉහළ ගියේය.

ලංකාසෙක්‍යුරි පද්ධතිය : 2007 අවසානය වන විට ලංකාසෙක්‍යුරි පද්ධතිය වෙත පැවති නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත්වල මුළු වටිනාකම රුපියල් බිලියන 1,374 ක් වූ අතර, එය නොපියවා ඇති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මුළු වටිනාකමින් සියයට 99.6 කට දායක වේ. මෙම නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත්වලට රුපියල් බිලියන 307 ක භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා රුපියල් බිලියන 1,067 ක භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර අයත් වේ. ලංකාසෙක්‍යුරි විසින් තනි පුද්ගල සහ සමාගම් ගනුදෙනුකරුවන් ආවරණය වන පරිදි අලෙවිකරුවන් සමග සෘජුව සහභාගිවන්නන් හරහා ගිණුම් 41,953 ක් පවත්වා ගනු ලැබීය.

ඡායාගත පිළිබිඹු වෙක්පත් නිෂ්කාගන පද්ධතිය : 2007 වසර තුළ නිශ්කාෂණය කරන ලද වෙක්පත්වල මුළු වටිනාකම රුපියල් බිලියන 4,296 ක් දක්වා සියයට 12 කින් වර්ධනය විය. 2006 වසරට සාපේක්ෂව වෙක්පත් ගෙවීම් කටයුතු ඉටු කිරීමට පද්ධතිය තුළ ඇති අවකාශ සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ නිසා 2007 වසරේ දී ඡායාගත පිළිබිඹු වෙක්පත් නිෂ්කාගන

8.11 සංඛ්‍යා සටහන ගෙවීම් පද්ධතිය යටතේ සිදුවූ කාසි හා නෝට්ටුවලින් නොවන ගෙවීම් ගනුදෙනු

ගෙවීම් පද්ධතීන්	2006 (අ)		2007 (ආ)	
	ප්‍රමාණය (000)	වටිනාකම රු. බිලියන	ප්‍රමාණය (000)	වටිනාකම රු. බිලියන
විශාල පරිමාණයේ ගෙවීම් පද්ධති	175	18,110	195	21,266
තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය	175	18,110	195	21,266
සුළු පරිමාණයේ ගෙවීම් පද්ධති	67,560	4,174	74,334	4,759
ප්‍රධාන වෙක්පත් නිෂ්කාගන පද්ධතිය	44,343	3,823	46,148	4,296
රුපියල් අණකර නිෂ්කාගන පද්ධතිය	ලැ. නො.	4	ලැ. නො.	2
ප්‍රාදේශීය වෙක්පත් නිෂ්කාගන පද්ධති	510(ඇ)	25(ඇ)	-	-
ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය (SLIPS)	4,165	121	5,945	176
ණය කාවිපත්	16,391	55	18,261	67
හර කාවිපත්	516	1	863	3
අන්තර්ජාල බැංකු කටයුතු	1,316	101	2,693	150
දුරකථන බැංකු කටයුතු	319	33	424	54
තැපැල් උපකරණ	ලැ. නො.	11	ලැ. නො.	11
එකතුව	67,735	22,284	74,529	26,025
එක්සත් ජනපද ඩොලර් නිෂ්කාගන පද්ධතිය	98	21	84	23

(අ) සංශෝධිත (ආ) තාවකාලික (ඇ) ප්‍රාදේශීය වෙක්පත් නිෂ්කාගන පද්ධතියේ මෙහෙයුම් කටයුතු, ඡායාගත පිළිබිඹු වෙක්පත් නිෂ්කාගන ක්‍රමය ඇරඹීමත් සමග 2006 මැයි 11 දින සිට සිදු නොකෙරෙන බැවින් 2006 මැයි 10 දක්වා දත්ත ඇතුළත්ව ඇත.

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

පද්ධතියේ ක්‍රියාකාරීත්වය ඉහළ ස්ථායීතාවයක් පෙන්වුම් කළේය. ලංකාක්ලියර් සමාගමේ ආපදා ප්‍රතිසාධන පහසුකම් හා ව්‍යාපාර අඛණ්ඩතා සැලසුම් ශක්තිමත් වීම නිසා මෙහෙයුම් කටයුතු පහසුවෙන් එකී ආපදා ප්‍රතිසාධන ස්ථානය වෙත යොමු කිරීමේ හැකියාව ඉහත කී වර්ධනයන්ට දායක විය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ සුපරීක්ෂණ කටයුතු ප්‍රධාන වශයෙන් කේන්ද්‍රගත වූයේ වැඩ කරන දින දෙකක් ඇතුළත (T+1) ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ගිණුම්වලට වෙක්පත් බැර කිරීමත්, වෙක්පත් අගරුවීම් අඩු කිරීම සහ පද්ධතියේ මෙහෙයුම් ශක්තිමත් භාවය සහතික කිරීමත් යනාදී කරුණු කෙරෙහිය. නිෂ්කාශන ක්‍රියාවලියට පසු අරමුදල් ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ගිණුම්වලට බැරවීමේ කාලසටහන සහ වෙක්පත් ගනුදෙනු කටයුතු අවසන් කරන වේලාවන් බැංකු ශාඛා තුළ ප්‍රදර්ශනය කිරීමට අදාළ නියාමන නිකුත් කිරීම මෙන්ම වෙක්පත් ප්‍රවාහනයේ දී ගතවන කාලය අඩු කිරීම සඳහා ලංකාක්ලියර් සමාගම සමග සාජු සබඳතා ඇති කිරීමට අනුබල දීම යනාදී ඇතැම් ක්‍රියාමාර්ග ආරම්භ කරනු ලැබීය. එමෙන්ම බැංකු ශාඛා මගින් නිෂ්කාශනය කිරීම සඳහා වැඩිපුර දින ගණනක් ඉල්ලුම් කිරීම සැලකිය යුතු ආකාරයෙන් අඩුවී තිබෙන අතර, එයට හේතුව එවැනි ආයාචනා ඉහළ කළමනාකාරීත්වය මගින් සාමාජික බැංකු වෙත යොමු කිරීම අවශ්‍ය බව දැනුම්දීමේ ක්‍රියාවලියක් ආරම්භ කිරීම දැක්විය හැකිය. වෙක්පත් අගරුවීම් අඩු කිරීමට ගෙන ඇති ක්‍රියාමාර්ග ලෙස 2008 අප්‍රේල් පළමුවන දා සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි “අණකරු අමතන්න” ලෙස ලියූ වෙක්පත් නියෝජනය කිරීම නවතාලීම සඳහා ප්‍රතිපත්තිමය තීරණයක් ගැනීම, අගරු වෙක්පත් සඳහා බැංකු මත දඬුවම් ලබාදීම හා තම ගිණුම්වල අරමුදල් නොමැතිව වෙක්පත් නිකුත් කරන පුද්ගලයන් සහ ව්‍යාපාරවල විස්තර නිකුත් කිරීමට හැකි වන පරිදි ණය තොරතුරු කාර්යාංශ පනත සංශෝධනය කිරීම යනාදිය දැක්විය හැකිය. දැනට, නිෂ්කාශනය සඳහා ඉදිරිපත් කරන මුළු වෙක්පත් සංඛ්‍යාවෙන් සියයට 5.5 ක් අගරු වෙක්පත් වන අතර, එය වටිනාකම අතින් ගත්කල සියයට 3.2 ක් වේ.

ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය (SLIPS) සහ අනෙකුත් කුඩා පරිමාණ විද්‍යුත් බැංකු සේවා :

වාණිජ බැංකු සහ ඔවුන්ගේ ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා මාර්ගගත නොවන (Offline) කුඩා අරමුදල් පැවරුම් ක්‍රමයක් වන ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතියේ (SLIPS) මෙහෙයුම් කටයුතු ලංකාක්ලියර් සමාගම විසින් සිදුකරනු ලබයි. මෙම පද්ධතිය හරහා නිෂ්කාශනය කරන ලද ගනුදෙනුවල මුළු වටිනාකම 2007 වර්ෂය තුළ රුපියල් බිලියන 176 දක්වා සියයට 45 කින් වර්ධනය විය. මෙම වර්ධනයට ප්‍රධාන සාධකය වූයේ රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික අංශයේ වැටුප් ගෙවීමට

මෙම පද්ධතිය යොදා ගැනීමයි. වර්ධනය වන ගනුදෙනු පරිමාව ආවරණය කිරීම සහ ආරක්ෂාව වැඩි කිරීම සඳහා ලංකාක්ලියර් සමාගම මෙකී පද්ධතිය උසස් කරනු ලැබීය. අන්තර්ජාල බැංකු කටයුතු, දුරකථන බැංකු කටයුතු සහ විද්‍යුත් ගෙවීම් කාඩ්පත් යනාදී කුඩා පරිමාණ විද්‍යුත් බැංකු කටයුතුවල ජනප්‍රියතාවය 2007 වසර තුළ සැලකිය යුතු ආකාරයෙන් ඉහළ ගියේය. අන්තර්ජාල බැංකු කටයුතු, දුරකථන බැංකු කටයුතු හා ගෙවීම් කාඩ්පත් විසින් සිදුකරන ලද ගනුදෙනුවල වටිනාකම රුපියල් බිලියන 150, රුපියල් බිලියන 54 හා රුපියල් බිලියන 70 දක්වා පිළිවෙලින් සියයට 49, සියයට 64 හා සියයට 25 ක වර්ධනයක් මෙම වසර තුළ පිළිබිඹු කළේය.

ගෙවීම් පද්ධති ප්‍රතිපත්ති සහ අවේක්ෂණය : අවේක්ෂණ රාමුව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා මහ බැංකුව වැඩි අවධානයක් යොමු කර ඇත. වර්ෂය තුළ වැඩි අවධානයක් යොමුකළ ක්‍රියාකාරකම් වූයේ මහ බැංකුවේ, ලංකාක්ලියර් සමාගමේ සහ අනෙකුත් සහභාගී වන ආයතනයන්හි ව්‍යාපාර අඛණ්ඩතා සැලසුම් සහ සම්පූර්ණයෙන් ක්‍රියාත්මක වන ආපදා ප්‍රතිසාධන මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවීම ඇතුළත්ව ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතියේ මෙහෙයුම් ශක්තිමත්භාවය වර්ධනය කිරීමයි. අනෙකුත් ක්ෂේත්‍රයන්ට අදාළ කටයුතු වූයේ කාසි/නෝට්ටු පදනම් කරගත් කුඩා පරිමාණ ගෙවීම්වල සිට විද්‍යුත් ගෙවීම් සඳහා යොමුවීම දිරිමත් කිරීම, කාඩ්පත් පදනම් කරගත් ගෙවීම් උපකරණ සේවා සපයන්නන් හට අදාළ නියමයන් නිකුත් කිරීම හා ඒ පිළිබඳ අවේක්ෂණය සහ බැංකු විසින් සිය පිරිවැය අඩුවීම සහ කාර්යක්ෂමතාවය වැඩිවීම තුළින් අත්කර ගන්නා ප්‍රතිලාභ ගනුදෙනුකරුවන් වෙත ලබාදීමට උනන්දු කරවීම යනාදියයි.

ජාතික ගෙවීම් සභාව : සමස්ත ක්‍රියාකාරී ගෙවීම් පද්ධතියක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා ගෙවීම් කිරීමේ දී පද්ධතීන්, ව්‍යුහයන් හා සේවා සපයන්නන් ඒකාබද්ධ කරන පොදු යටිතල පහසුකම් අත්‍යවශ්‍ය වේ. පද්ධතියේ ප්‍රමිතීන්ගේ විශ්වාසනීයත්වය රැක ගනිමින්, යටිතල පහසුකම් සපයන්නන්හට තරගකාරී අවකාශ ලබාදෙමින් සහ මහ බැංකුව, පෞද්ගලික බැංකු සහ ඔවුන්ගේ ගනුදෙනුකරුවන් අතර සහයෝගය වර්ධනයවීමේ අවශ්‍යතාවය සැලකිල්ලට ගනිමින්, යටිතල පහසුකම් වර්ධනය ක්‍රියාවට නංවන කාර්යක්ෂම වැඩපිළිවෙළක් නිර්මාණය කිරීම අභියෝගාත්මක කරුණකි. ඒ අනුව ජාතික ගෙවීම් සභාවක් පිහිටුවා ඇති අතර, එමගින් 2007- 2010 කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් සකස් කර ඇත. ක්ෂුද්‍ර පරිපථ ණය කාඩ්පත් (Chip-based Credit Cards) සඳහා වැඩි යොමුවක් ඇති කිරීම සහ තම තුන්වන පාර්ශ්ව

ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීමේ පහසුකම් සැලසීම සඳහා බැංකු විසින් පොදු ගෙවීම් මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවීම මෙම සැලැස්මෙහි ප්‍රධාන අංග වන අතර, ඒවා 2008 වර්ෂය තුළ ක්‍රියාවට නැංවීමට බලාපොරොත්තු වේ.

සාර්ක් කලාපීය ගෙවීම් කටයුතු පිළිබඳ එකමුතුව : සාර්ක් සාමාජික රටවල ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතීන්හි ප්‍රතිසංස්කරණ කිරීම සඳහා වඩාත් දියුණු උපාය මාර්ග සහ මාර්ගෝපදේශ ලබාදීම පිළිබඳව සාමූහික තීරණ ගැනීමේ අරමුණින් සාර්ක් රටවල ගෙවීම් කටයුතු පිළිබඳ මූලික සාකච්ඡා ආරම්භ කරන ලදී. මෙයින් අපේක්ෂා කරනු ලබන්නේ ගෙවීම් කටයුතුවල අවදානම අඩුකිරීම, ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් හා තාක්ෂණයට සමගාමීව ගෙවීම් ක්‍රමවල කාර්යක්ෂමතාව සහ ආරක්ෂාව ඇති කිරීම, කලාපීය සහයෝගීතාව ඇති කිරීම, අන්තර් කලාපීය වෙළෙඳ කටයුතුවලට පහසුකම් සැලසීමට හැකිවන ලෙස අදාළ දේශීය ගෙවීම් පද්ධති ඒකාබද්ධ කිරීම යනාදියයි.

තෛතික පනත් සහ සංශෝධන

මූල්‍ය නවෝත්පාදනයන්ට අනුකූලව පවතින තෛතික රාමුව ශක්තිමත් කිරීම සහ නව තෛතික ප්‍රතිපාදන හඳුන්වාදීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සමාලෝචන සහ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන ගියේය. විශේෂිත කල්බදු සමාගම්වල අරමුදල් ප්‍රභව පුළුල් කිරීමේ දී මහජනතාව වෙත ණය සුරැකුම්පත් නිකුත් කොට අරමුදල් රැස්කිරීම සඳහා පහසුකම් සලසන පරිදි මූල්‍ය කල්බදු පනත 2007 දී සංශෝධනය කරන ලදී. මූල්‍ය සමාගම්වලට බලපාන විවක්ෂණ නියමයන් ශක්තිමත් කිරීම සහ අවසර නොලත් ව්‍යාපාර කටයුතු විමර්ශනය කිරීමේ බලතල සම්පාදනය කරනු පිණිස මහ බැංකුව මූල්‍ය සමාගම් පනත සංශෝධනය කිරීමට ද කටයුතු සලසමින් සිටී. ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සඳහා නියාමන රාමුවක් හඳුන්වාදීමට මහ බැංකුව නීති කෙටුම්පත් කොට ඇති අතර, එමගින් ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය පහසුකම් සපයන්නන්ගේ ආයතනික ව්‍යුහ ශක්තිමත් වීමත් මනා සුපරීක්ෂණ යාන්ත්‍රණයක් ස්ථාපනය කිරීමත් සිදුවනු ඇත. එමගින් එම ආයතනවලට පුළුල් පදනමකින් යුතුව අරමුදල් සම්පාදනය කර ගැනීමට අවකාශ ලැබෙනු ඇති අතර, මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය තහවුරු කර ගැනීමට ද හැකිවනු ඇත. ණය තොරතුරු කාර්යාංශයේ සේවාවන් එම තොරතුරු භාවිතා කරන විවිධ කණ්ඩායම් අතර තව දුරටත් පුළුල් කිරීමත්, සේවාවන් වර්ධනය කිරීමත් අරමුණු කරමින් ණය තොරතුරු කාර්යාංශ පනත සංශෝධනය කෙරෙමින් පවතී. ඊට අමතරව, අරමුදල් නොමැතිකමින් වෙස්පන් අගරුවීමේ අවදානම් මැඩපැවැත්වීම සඳහා ණය ආපසු අයකර ගැනීමේ

(විශේෂ විධිවිධාන) පනත සංශෝධනය කිරීම පිළිබඳ කරුණු සැලකිල්ලට භාජනය කර ඇත.

මූල්‍ය අංශයේ වර්ධනය හා ස්ථායීතාව සම්බන්ධ වැදගත් නීති ප්‍රතිපාදන ගණනාවක කටයුතු මේ වන විට අවසන් කෙරෙමින් පවතී. සුරැකුම් කටයුතු සඳහා විශේෂිත ආයතන පිහිටුවීම සහ වත්කම්වලින් ආවරණය වන සුරැකුම්කරණ කටයුතු නියාමනය කිරීම තුළින් ඒ සඳහා පහසුකම් සලසනු පිණිස සුරැකුම්කරණය පිළිබඳ නව නීතියක් සම්පාදනය කොට ඇත. යෝජිත නීතිය ප්‍රතිපාදන තුළින් අවදානම් කළමනාකරණ හා ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ සංවර්ධන කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කෙරෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න භාවිතය පුළුල් කිරීමට අවශ්‍ය පහසුකම් සලසනු පිණිස සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිසන් සභා පනත සංශෝධනය කෙරෙමින් පවතී. විවක්ෂණ නියාමනය හා රක්ෂණ සේවා බෙදාහැරීමේ දී බැංකු සහ වෙනත් මූල්‍ය ආයතන නියෝජිතයන් ලෙස පත්කිරීම සඳහා අවකාශ සැලසීම සඳහා රක්ෂණ කර්මාන්තය නියාමනය කිරීමේ පනත සංශෝධනය කිරීමට නියමිතය. 2007 වසරේ දී නව සමාගම් පනත ක්‍රියාත්මක වූ අතර, එමගින් සමාගම් වශයෙන් ලියාපදිංචි මත මූල්‍ය ආයතන මත සෘජු බලපෑමක් ඇති විය. මෙම පනත මගින් සමාගම්වල ප්‍රාග්ධනය පිළිබඳ නව සංකල්පයක් හඳුන්වාදුන් අතර, සමාගමක් ලාභාංශ ප්‍රකාශයට පත්කළ යුතු වන්නේ එම සමාගම් සතුව ධන සමූච්චිත සංචිත පවතින විට පමණක් බවට ප්‍රතිපාදන නියම කර ඇත. මෙයට අමතරව, නියෝගයන් සම්බන්ධ වගකීම් නිසි පරිදි පැහැදිලි කර සාංගමික යහ පාලනය පිළිබඳ ගැටලු සැලකිල්ලට ගැනීමත් සුළු කොටස් හිමියන්ගේ අයිතීන් ශක්තිමත් කිරීමත් සිදුකර ඇත.

නියාමනය සහ අධීක්ෂණය

බලපත්‍රලාභී බැංකු නියාමනය කිරීම සහ අධීක්ෂණය කිරීමේ වගකීම දරන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව එම පවත්නා රාමුව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා බැංකු පනත ප්‍රකාර විවිධ විවක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වා දෙන ලදී. කොටස් හිමිකාරත්වය විවිධ අංශ කරා පුළුල් කිරීමේ හා විශාල ලෙස කොටස් හිමිකර ගැනීම තුළින් ඇතිවිය හැකි අභිමතාර්ථ අතර ගැටුම් සමනය කිරීමේ අරමුණ සහිතව ඡන්ද අයිතිය සහිත කොටස් හිමිකම්වලට අදාළව නව මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරන ලදී. මේ අනුව, ඡන්ද අයිතිය සහිත කොටස් හිමිකමේ උපරිම සීමාව නිකුත් කරන ලද ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට 15 ක් පමණි. ණය එක්රැස්වීමේ අවදානම අඩු කිරීම සඳහා තනි පුද්ගලයෙකුට හෝ සමාගම් සමූහයකට ලබාගත හැකි උපරිම ණය සීමාව ප්‍රාග්ධන පදනමින් පිළිවෙලින් සියයට 30 ක් හා සියයට 33 ක් දක්වා සීමාවේ. නිශ්චිත කොන්දේසි යටතේ පමණක් සීමාවන් ඉහළ නැංවීමට

බාසල් II හැඳින්වීම

බාසල් II ලෙස පුළුල්ව හඳුන්වනු ලබන “ප්‍රාග්ධන මැනීම සහ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමිතීන්ගේ ජාත්‍යන්තර සන්ධානය,” බැංකුවල සංකලිත අවදානම් කළමනාකරණය දිරිගැන්වීම සඳහා රාමුවක් ඉදිරිපත් කරයි. මෙහෙයුම් අවදානම (ණය සහ වෙළෙඳපොළ අවදානම්වලට අමතරව) මත ප්‍රාග්ධන අය කිරීම අන්තර්ගත කිරීම සහ (1) අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා (2) අධීක්ෂණ සමාලෝචන ක්‍රියාවලිය හා (3) වෙළෙඳපොළ විනය යන එක්ව බැඳුණු මූලධර්ම 3 මගින් පෙරදී ක්‍රියාවට නංවන ලද බාසල් I ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මන ප්‍රමිතයෙහි වූ ඇතැම් අඩු ලුහුඬුකම් නිරාකරණය කිරීමට මෙමගින් උත්සාහ කරන ලදී. එමනිසා බාසල් II යන්න පහත දක්වා ඇති ප්‍රතිලාභ සපුරාලන පුළුල් රාමුවක් වේ.

1. බැංකු ආයතනයන්හි අවදානම මැනීම සහ කළමනාකරණය නංවාලීමට බලවත් දිරිගැන්වීමක් වීම,
2. බැංකු අවදානම සමඟ වඩාත් සමීපව සම්බන්ධ වෙමින් නියාමන ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා මගින් බැංකුවල සුරක්ෂිතභාවය හා විශ්වාසනීයත්වය වැඩි දියුණු කිරීමට ඇගයීම් ක්‍රියාත්මක කිරීමට පාලන අධිකාරීන්ට හැකිවීම, සහ
3. බැංකුවල කළමනාකරණයට සහ අනෙකුත් ඇල්මක් දක්වන්නන්ට විශාල වගකීමක් සහ විනිවිද දැකිය හැකි බවක් නිර්මාණය කිරීමට වෙළෙඳපොළ යාන්ත්‍රණයක් තුළනාත්මකව යොදා ගැනීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ බාසල් II ක්‍රියාත්මක කිරීම

“2007 සහ ඉන් ඉදිරිය සඳහා මුදල් සහ මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිපත්ති පෙර දැක්මෙන්” නිවේදනය කළ පරිදි, 2008 ජනවාරි මස සිට ශ්‍රී ලංකාවේ සියලු බැංකු සඳහා බාසල් II ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මන ප්‍රමිත බලපැවැත්වෙන පරිදි ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඒ අනුව, සියලුම බැංකු 2008 ජනවාරි 1 දින සිට ණය අවදානම සඳහා ප්‍රාමාණික පිවිසුම වෙළෙඳපොළත් අවදානම සඳහා ප්‍රාමාණික ඇගයීම් පිවිසුමත් මෙහෙයුම් අවදානම සඳහා මූලික දර්ශක පිවිසුමත් අනුගමනය කරමින් ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මන අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රාග්ධන අයකිරීම ගණනය කළ යුතු වේ. මේ සම්බන්ධයෙන් 2006 සිට පහත පරිදි මූලික කටයුතු සිදුකරන ලදී.

- (අ) බැංකු මත වන බලපෑම තක්සේරු කිරීමට බැංකු විසින් 2005 මාර්තු මස සිට අරඹන ලද ස්වයං තක්සේරු කිරීම් පෙර සේම පවත්වන ලදී. අවම

- අවශ්‍යතාවය වන 10% ට එරෙහිව බාසල් II යටතේ ඇස්තමේන්තුගත ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මන අනුපාතය 13% ක් පමණ වීම හේතුවෙන් බැංකු පද්ධතිය තුළ අහිතකර බලපෑමක් නිරීක්ෂණයට බදුන් නොවුණි.
- (ආ) විශේෂයෙන් ඇතැම් නිර්වචනයන්ට අදාළ කරුණු විසඳාගැනීම වැනි බාසල් II ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා වන නියෝජනයන් තීරණය කර ගැනීමට ශ්‍රී ලංකා බැංකුකරුවන්ගේ සංගමයේ අතුරු කමිටුව සමඟ සුභදව කටයුතු කිරීම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සිදු කරගෙන යන ලදී.
- (ඇ) 2006 දෙවන කාර්තුවේ සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි බාසල් II යටතේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මන අනුපාතය සමාන්තරව ගණනය කිරීමට අදාළ මාර්ගෝපදේශ 2006 මාර්තු මස නිකුත් කරන ලදී.
- (ඈ) බාසල් II කරා ගමන් කිරීමට බැංකුවලට මාර්ගෝපදේශනය සහ සහාය දීම සඳහා බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව තුළ උපකාරක කමිටුවක් පිහිටුවන ලදී. එම උපකාරක කමිටුව විසින් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ගැටලු පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා බැංකුකරුවන්ගේ සංගමය සහ එක් එක් බැංකු සමඟ නිරන්තර සාකච්ඡා පවත්වන ලදී.
- (ඉ) 2007 ජුනි මාසයේ දී බැංකුවලට උපදේශන පත්‍රයක් නිකුත් කරන ලද අතර, ප්‍රධාන වශයෙන් එහි වූ විවිධ වර්ගවල වත්කම්වලට අදාළ අවදානම් බර තැබීම සහ ඇතැම් කොන්දේසි පිළිබඳ පැහැදිලිකිරීම් සම්බන්ධයෙන් බැංකුවල අදහස් ඉදිරිපත් කරන ලදී. උපදේශන පත්‍රය පදනම් කරගත් ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මන අනුපාතය සමාන්තරව වාර්තා කළ අතර, බැංකු විසින් කරන ලද එම ගණනය කිරීමේ නිරවද්‍යතාවය පරීක්ෂාවට ලක් කරන ලදී.
- (ඊ) බාසල් II පිළිබඳ බැංකුවල කාර්ය මණ්ඩලය ප්‍රමාණවත් පරිදි පුහුණු කිරීමට උනන්දු කරවන අතර දැනුවත් බව වැඩිකිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් බැංකුවල කාර්ය මණ්ඩල සඳහා එක්වර අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් සම්බන්ධ වූ සමුළු තුනක් සහ “සංකලිත අවදානම් කළමනාකරණය සහ බාසල් II ක්‍රියාත්මක කිරීම” පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සමුළුවක් පවත්වන ලදී.
- (උ) බැංකු විසින් ජාලමය මාර්ගගත වාර්තාකරණ පද්ධතියක් යටතේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට බාසල් I වෙනුවට බාසල් II මත කාර්තුවේ වාර්තා යොමු කිරීමට නව මෘදුකාංගයක් වැඩි දියුණු කරන ලද අතර, 2007 අවසන් කාර්තුවේ දී අවසන් පරීක්ෂා කිරීම් සිදුකරන ලදී.
- (ඌ) දත්ත ගබඩා පිහිටුවීම, ආනති පරීක්ෂා, ණය අවදානම් අවම කිරීම, වෙළෙඳපොළ විනය වැඩිකිරීම ආදිය ආචාරණය වන පරිදි දියුණු පිවිසුම් කරා ගමන් කිරීම සඳහා සුදානම් වීමට අදාළ මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරන ලදී.

බාසල් පිළිබඳ තොරතුරු එහි ප්‍රතිලාභ සහ ශ්‍රී ලංකාවේ බාසල් ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා ගත් ක්‍රියාමාර්ග, 2005 මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තාවේ 17 වන විශේෂ සටහනෙහි ඉදිරිපත් කරන ලදී. මෙම ලිපිය බාසල් ක්‍රියාවට නැංවීමෙහි ප්‍රගතිය සහ දකුණු ආසියානු කලාපීය සහයෝගීතා සංගමයේ අනෙකුත් රටවල් අනුගමනය කරනු ලබන ප්‍රවේශයන් පිළිබඳව යාවත්කාලීන කිරීමක් වේ.

(ඒ) 2007 දෙසැම්බර් මසදී, බාසල් I වෙනුවට බාසල් II යටතේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය පවත්වාගෙන යාම මත විධානය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලදී.

බැංකු ආයතනයන් අතර අවදානම කළමනාකරණයේ උසස් ප්‍රමිත ප්‍රවර්ධනයට සහ ඒවායේ අවදානම් ආකෘතීන් සමඟ එහි ප්‍රාග්ධනය වඩා හොඳින් ගැලපීමට බැංකුවලට සහය වීමට මෙම ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්තිමය මුල්පිරීම ආයතන වනු ඇත.

දකුණු ආසියානු කලාපීය සහයෝගීතා සංගමයේ කලාපය තුළ බාසල් II ක්‍රියාත්මක කිරීම

සංකීර්ණතාවයේ තරම සහ බැංකු පද්ධතියේ හා රටවල තත්ත්වයන් සංවර්ධනය මත පදනම් වූ බාසල් II ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා විකල්ප කිහිපයක් බාසල් II රාමුව ඉදිරිපත් කළද, පළමුව ඉතාමත් සරල පිවිසුම යොදාගැනීමට සහ ඉන්පසු මධ්‍ය කාලයේ දී දියුණු පිවිසුම් සඳහා ගමන් කිරීමට දකුණු ආසියානු කලාපීය සහයෝගීතා සංගමයේ සියලුම රටවල් පාහේ ප්‍රතිපත්තිමය පිවිසුමක් ගෙන ඇත. මෙම ක්‍රියාවලියේ දී බැංකු ප්‍රජාවේ අදහස් සහ යෝජනා සඳහා කලාපයේ සියලුම රටවල් පාහේ දැනටමත් උපදේශන පත්‍ර නිකුත් කර ඇත.

- ණය අවදානම සඳහා ප්‍රාමාණික පිවිසුමක් මෙහෙයුම් අවදානම සඳහා මූලික දර්ශක පිවිසුමක් ආරම්භයේ දී ක්‍රියාත්මක කිරීමටත් 2009 දී බාසල් II ට සංක්‍රමණය වීමට බලාපොරොත්තු වන බවත් ඉන්දියානු බැංකුවලට ඉන්දියාව නිවේදනය කර ඇත. අවශ්‍ය කරන යටිතල පහසුකම් රැස්කර සංවර්ධනය කරනු ලබයි. බැංකු සහ අධීක්ෂකයින් යන දෙපාර්ශවය විසින්ම අවශ්‍ය කරන පුහුණු සංවර්ධනය කරනු ලබන්නේ නම් අභ්‍යන්තර ඇගයුම් පදනම් පිවිසුමට සංක්‍රමණය වීමට ඉන්දියානු සංවිත බැංකුව අවසර දී ඇත.
- 2008 ජනවාරි මස සිට ණය අවදානම සඳහා ප්‍රාමාණික පිවිසුමක් මෙහෙයුම් අවදානම සඳහා මූලික දර්ශක පිවිසුමක් ක්‍රියාත්මක කොට 2010 ජනවාරි මස සිට අභ්‍යන්තර ඇගයුම් පදනම් පිවිසුම යොදාගැනීමටත් බලාපොරොත්තු වෙමින් පාකිස්ථානය සංක්‍රමණය සිදුකරයි. එහෙත් අභ්‍යන්තර ඇගයුම් පදනම් පිවිසුමට සංක්‍රමණය වීමට ශක්‍යතාවක් ඇති බැංකුවලට 2010 පෙර එය යොදාගැනීමට අවසර දෙනු ලැබේ. 2008 සිට අභ්‍යන්තර ඇගයුම් පදනම් පිවිසුමට ගමන් කිරීම ඉලක්ක කොටගෙන 2006 දී පාකිස්ථානය සමාන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු අරඹන ලදී.
- බංග්ලාදේශය සහ නේපාලය ද බාසල් II කරා ගමන් කරන අතර, බාසල් I සිට පහසුවෙන් සංක්‍රමණය වීම සඳහා අවශ්‍ය කරන සංක්‍රමණ විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක කරමින් සිටියි.

දියුණු පිවිසුම් සඳහා ශ්‍රී ලාංකික බැංකු සංක්‍රමණය වීමේ ඉදිරි මංපෙත

- (අ) ව්‍යුත්පන්න නිෂ්පාදන සහ සුරක්ෂිතකරණය සඳහා වෙළෙඳපොළ අවදානමට ප්‍රාග්ධන අයකිරීම වෙනුවෙන් ප්‍රාමාණික පිවිසුම යටතේ 2008 දී අමතර මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරනු ලැබේ.
- (ආ) අභ්‍යන්තර පද්ධතීන්හි වත්මන් තත්ත්වය සැලකිල්ලට ගෙන සියලුම වෙළෙඳපොළ අවදානම් ආවරණය වීම සඳහා බැංකු විසින් ප්‍රමාණවත් ප්‍රාග්ධනයක් පවත්වාගෙන යන්නේ දැයි තහවුරු කර ගැනීමට 2010 දී II වන මූලධර්මය හඳුන්වාදීමට අපේක්ෂා කරයි. ණය සංකේන්ද්‍රණ අවදානම, බැංකු පොතෙහි පොලී අනුපාත අවදානම, උවදුරු අවදානම, උපක්‍රමශීලී සහ කීර්තිය පිළිබඳ අවදානම ඇතුළත්ව II වන මූලධර්මය යටතේ අමතර අවදානම් සලකා බලනු ලැබේ.
- (ඇ) දත්ත ගබඩා ගොඩනැගීම, අවදානම් ආකෘතීන් හා වලංගු කිරීම් සහ වෙළෙඳාම මත ඇති පරීක්ෂා සඳහා ක්‍රමවත් පුහුණු වැඩසටහන් සහ අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් සම්බන්ධ වූ සමුළු මගින් බැංකු සහ බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා ශක්‍යතාව ගොඩනැගීම සිදු කරනු ලැබේ.
- (ඈ) 2013 සිට (අවුරුදු 5 කට පසු) දියුණු පිවිසුම් කරා ගමන් කිරීමට තීරණය කර ඇති අතර ඒ වන විට බැංකු විසින් යෝග්‍ය අවදානම් ආකෘතීන්, අවදානම් කළමනාකරණ පද්ධති සහ දත්ත ගබඩා සකස් කරගෙන සිටිය යුතුය.
- (ඉ) බැංකුවල අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා බැංකුවල සංකලිත අවදානම් කළමනාකරණය මත මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරනු ලැබේ. පවතින සහ විය හැකි අවදානම් අවම කිරීමට යාවත්කාලීන කරන ලද අවදානම් කළමනාකරණ ශිල්ප ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් පූර්ව ක්‍රියාකාරී මිනුම් ආරම්භ කිරීමට මෙය පුළුල් දැනුවත්කමක් සහ බැංකුවල එම අවදානම් වඩා හොඳින් තක්සේරු කිරීමට උපකාර කරයි. බාසල් II ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් පූර්ණ ප්‍රතිලාභ අත් කරගැනීමට මෙය බැංකුවලට පහසුකම් සලසනු ඇත.

වඩාත් හොඳ අවදානම් මිනුම් කාර්ය පටිපාටීන් ප්‍රාග්ධන සහනයට මගපෙන්විය හැකි බැවින්, වඩාත් අවදානම් සංවේදී පිවිසුම් සහ කාර්ය පටිපාටීන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට බාසල් II බැංකු සඳහා විශාල උනන්දුවක් ඇතිකරන බැවින් වඩා හොඳ අවදානම් කළමනාකරණයක් සඳහා දිරිගැන්වීමක් සපයන එය අවදානම් සංවේදී ප්‍රාග්ධන රාමුවක් වේ. බාසල් II යටතේ, දරනු ලබන අවදානම් විභේදනය කිරීම තුළින්, යහපත් අවදානම් කළමනාකරණ හැදියාවක් සංවර්ධනය කර ඇති බැංකු සඳහා තරගකාරීත්වයට ඉඩහැරීමක් සිදු කෙරේ. එමනිසා බාසල් II ක්‍රියාත්මක කිරීම බැංකුවල අවදානම් කළමනාකරණය ශක්තිමත් කිරීමක් සිදුකරන අතර එමගින් බැංකු පද්ධතියේ සුරක්ෂිතභාවය සහ විශ්වසනීයත්වය වැඩි දියුණු කිරීමක් ද සිදු කරයි.

අවසර ඇත. නිත්‍ය ණය මූලික ප්‍රාග්ධනයට ඇතුළත් කිරීමේ අරමුණ ඇතිව නියාමනයේ දී සලකා බලනු ලබන ප්‍රාග්ධනය සඳහා ඇතුළත් කළහැකි ප්‍රාග්ධන උපකරණ පුළුල් කරන ලදී. දෙමුහුන් (මිශ්‍ර) ප්‍රාග්ධනය හා අතිරේක ණය උපකරණ සඳහා වන යෝග්‍යතා නිර්ණායක ද පුළුල් කරන ලදී.

බැංකුවල සමස්ත අවදානම් කළමනාකරණය හා ශක්තිමත් බව වර්ධනය කිරීම සඳහා ඉවහල් වන පරිදි බැංකු අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් ව්‍යාපාර කටයුතු වඩාත් වගකීමෙන් හා පරිස්සමින් සිදුකිරීම අරමුණු කරගෙන බැංකු සඳහා සාංගමික යහපාලන මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරන ලදී. අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ සංයුතිය හා වගකීම්, අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ උචිත බව පිළිබඳ නිර්ණායකය, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් පවරන ලද කළමනාකරණ කාර්ය, සභාපතිවරයාගේ හා ප්‍රධාන විධායක නිලධාරියාගේ කාර්ය වෙන්කිරීම, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් පත්කරනු ලබන කමිටු, මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රසිද්ධ කිරීම යනාදී ප්‍රධාන කරුණු රැසක් මෙම මාර්ගෝපදේශයන්හි අඩංගු ය. අවශ්‍ය තාවකාලික ප්‍රතිපාදන සහිතව මෙම මාර්ගෝපදේශ 2008 ජනවාරි මස සිට ක්‍රියාත්මක වේ.

බැංකුවල අවදානම් තත්ත්වය හා ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක බව තක්සේරු කිරීම එකිනෙක හා වඩා සමීපව සැලකිල්ලට ගැනීමත් සමග බාසල් II ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක රාමුව බැංකු ක්‍රමයේ සුරක්ෂිත බව හා ස්ථායී බව ශක්තිමත් කිරීමට හේතුවනු ඇත. 2008 ජනවාරි මස සිට බැංකු විසින් ණය අවදානම හා වෙළෙඳපොළ අවදානම සඳහා ප්‍රාමාණික ප්‍රවේශය ද මෙහෙයුම් අවදානම සඳහා මූලික දර්ශක ප්‍රවේශය ද අනුගමනය කළ යුතු වේ.

මූල්‍ය සමාගම් පනත යටතේ මූල්‍ය සමාගම් සඳහා නව මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරන ලද අතර, එහි අධ්‍යක්ෂවරුන්ට හෝ ඔවුන්ගේ ඥාතීන්ට මූල්‍ය පහසුකම් සැලසීම තහනම් කිරීම පිළිබඳවත් අධ්‍යක්ෂවරුන්ට සහ ඔවුන්ගේ ඥාතීන්ට අනුමත කරන ලද ව්‍යාපාර කටයුතු පිළිබඳවත් සඳහන් වේ. මූල්‍ය කල්බදු පනත යටතේ මහජනතාව වෙතින් අරමුදල් රැස්කිරීම සඳහා ණය සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීමේ දී සපුරාලිය යුතු අවශ්‍යතා සඳහන් කරමින් විශේෂිත කල්බදු සමාගම් සඳහා මාර්ගෝපදේශයක් නිකුත් කරන ලදී.

ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති පනත යටතේ විද්‍යුත් ගෙවීම් කාඩ්පත් සඳහා බලපාන නියාමන නීති නිකුත් කරන ලද අතර, කාඩ්පත් පදනම් වූ ගෙවීම් උපකරණ සඳහා බලපාන මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කිරීමට නියමිතය. බැංකු, මූල්‍ය සමාගම්, රක්ෂණ සමාගම්, සුරැකුම්පත් සමාගම් හා මුදල් මාරුකරන්නන් සඳහා බලපාන පරිදි මූල්‍ය වාර්තා කරන ගනුදෙනු පනත යටතේ

ගනුදෙනුකරු පිළිබඳ නිසි පරිදි කරුණු සොයාබැලීම (Customer Due Diligence) සහ ඔබේ ගනුදෙනුකරු හඳුනා ගැනීම (Know Your Customer) යන කරුණුවලට අදාළව මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරන ලදී. එය සිදුකරන ලද්දේ මූල්‍ය ක්‍රමයේ නිකැලුල් බව ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා මුදල් විශුද්ධීකරණය හා ත්‍රස්තවාදී කටයුතු මූල්‍යනය වැළැක්වීමේ ප්‍රයත්නයෙහි එක් පියවරක් වශයෙනි. එමෙන්ම, මූල්‍ය ක්‍රමයේ අවදානම් මැඩ පැවැත්වීම සඳහා අවසර නොලත් සහ තහනම් කරන ලද විවිධ යෝජනා ක්‍රමවල මුදල් ආයෝජනය කිරීමේ අවදානම පිළිබඳ මහජනතාව දැනුවත් කිරීමට අදාළව මහ බැංකුව සිය මහජන දැනුවත් කිරීමේ කටයුතු පුළුල් කළේය.

සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිසන් සභාව විසින් කොළඹ කොටස් හුවමාරුවේ ලැයිස්තුගත සමාගම් සඳහා 2007 වසරේ දී යහපාලනය සඳහා අනිවාර්ය නීති හඳුන්වාදෙන ලදී. ආයෝජකයන්ගේ සුරක්ෂිතතාව තහවුරු කිරීම සඳහා ආයෝජන කළමනාකරුවන්ට අදාළව මාර්ගෝපදේශයක් ද නිකුත් කරන ලදී.

මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල් සංවර්ධනය කිරීම හා මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා හේතුවන මූල්‍ය නියාමන ආයතනයන්හි ප්‍රතිපත්ති හා ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධීකරණය කිරීම සඳහා අන්තර් නියාමන ආයතන සභාවක් ස්ථාපනය කරන ලදී. 2007 වසරේ දී ස්ථාපනය කරන ලද මෙම සභාවේ සභාපති ලෙස මහ බැංකුවේ අධිපතිවරයා කටයුතු කරන අතර, සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිසන් සභාව, ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය, ජාතික ගෙවීම් සභාව, කොළඹ කොටස් හුවමාරුව, සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර්, ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකරණ සහ විගණන නිරීක්ෂණ මණ්ඩලය, වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය හා සමුපකාර සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව යන ආයතනවල ප්‍රධානීන්ගෙන් මෙම සභාව සමන්විත වේ. මූල්‍ය සමූහ ආයතන නියාමනයට අදාළ ක්‍රියාකාරී කමිටුවක් පිහිටුවා ඇති අතර, මූල්‍ය සමූහායතන විසින් ඇති කරනු ලබන පද්ධතිය අවදානම තක්සේරු කිරීම හා මෙම සංකීර්ණ මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණයට අදාළ යාන්ත්‍රණයක් යෝජනා කිරීම ඊට නියමිතව ඇති අතර, එම කමිටුව අන්තර් නියාමන ආයතන සභාවට වාර්තා කළයුතු ය.

ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම

ශ්‍රී ලංකා ජනරජයේ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම පෙර වසරේ පැවති මට්ටමේම පවත්වා ගනු ලැබීය. ෆිච් රේටින්ග් ආයතනය බීබී සෂණ (BB-) දිගුකාලීන විදේශීය හා දේශීය විනිමය ශ්‍රේණිගත කිරීම ද, ස්ටැන්ඩර්ඩ් හා පුචර්ස් සමාගම බී ධන (B+) ශ්‍රේණිගත කිරීම ද ලබා දෙන ලදී. රජයට ජාත්‍යන්තර ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළේ පස් අවුරුදු

ශ්‍රී ලංකාවේ විවිධ ප්‍රදේශවල පිරමීඩ යෝජනා ක්‍රම හෝ පිරමීඩ වර්ගයේ වෙනත් තහනම් යෝජනා ක්‍රම ප්‍රචාරය කෙරෙමින් පවතී. මෙම තහනම් කළ යෝජනා ක්‍රම බහුස්ථර අලෙවි යෝජනා ක්‍රම ලෙස හඳුන්වාදෙමින් සිදුකරනු ලබන බවට පැමිණිලි ලැබී ඇත. කැනඩාව, මලයාසියාව, සිංගප්පූරුව, ජපානය, ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය, එංගලන්තය සහ ඉන්දියාව වැනි රටවල් ද ඇතුළත්ව බොහෝ රටවල් විසින් බහුස්ථර අලෙවි යෝජනා ක්‍රම නීති විරෝධී පිරමීඩ යෝජනා ක්‍රම වලින් වෙන් කොට හඳුනාගැනීම සඳහා අර්ථ දැක්වීම් සහ මාර්ගෝපදේශන රැසක් නිකුත් කර ඇති අතර ඒ සම්බන්ධව කටයුතු කිරීම සඳහා නව නීති ද හඳුන්වාදී ඇත. උදාහරණ වශයෙන් සිංගප්පූරුව 2000 වර්ෂයේ දී බහුස්ථර අලෙවි යෝජනා ක්‍රම හා පිරමීඩ පනත සම්මත කළේය. චීනය 2005 වර්ෂයේ දී පිරමීඩ යෝජනා ක්‍රම ප්‍රචාරය කරන බහුස්ථර අලෙවි යෝජනා ක්‍රම තහනම් කරමින් රෙගුලාසි නිකුත් කරන ලදී. ජපාන නීතියේ 3 වන පරිච්ඡේදයේ 1976 ඡුති 4 දින සහිත 1976 අංක 57 දරන විශේෂිත වාණිජ ගනුදෙනු පනතෙහි පිරමීඩ ආකාර බහුස්ථර අලෙවි යෝජනා ක්‍රම සම්බන්ධව ගතයුතු නීතිමය ප්‍රතිපාදන ඇතුළත් වේ.

බහුස්ථර අලෙවි යෝජනා ක්‍රම

සාමාන්‍ය භාවිතය පරිදි, බහුස්ථර අලෙවි යෝජනා ක්‍රමයක් යනු අතරමැදි සිල්ලර වෙළෙඳසල් නොමැතිව, බෙදාහරින්නන් මගින් භාණ්ඩ හෝ සේවා විකිණීම වන අතර, මෙය “ජාල” හෝ “න්‍යාස” අලෙවිකරණය හෝ “නිර්දේශ මත” අලෙවිකරණය ලෙසද හැඳින්වේ. බහුස්ථර අලෙවි යෝජනා ක්‍රමය මගින් භාණ්ඩ විකිණීම සඳහා අනෙක් අය බඳවාගැනීම මගින් අලෙවිකරුවන් බලකායක් ගොඩනංවනු ලැබේ. මෙහි අතිශයින්ම වැදගත් අංගයක් වන්නේ යෝජනා ක්‍රමයට සම්බන්ධ වන ප්‍රචාරකයකු විසින් ලබන ලාභය හෝ කොමිස් මුදල භාණ්ඩ විකිණීමෙන් ලැබෙන ආදායමෙහි ප්‍රතිශතයක් වීමයි.

පිරමීඩ යෝජනා ක්‍රමවල ප්‍රධාන ලක්ෂණ

සමරු භාණ්ඩ, මාදුකාංග, පුහුණු වැඩසටහන් ආදිය අලෙවිකරණ බහුස්ථර යෝජනා ක්‍රම ස්වරූපයෙන් බොහෝ පිරමීඩ යෝජනා ක්‍රම පැමිණුණත්, එමගින් සැබැවින්ම සිදුවනුයේ සාමාජිකයින් බඳවා ගැනීම තුළින් මුදල් ඉපැයීමයි. ප්‍රචාරක වැඩසටහනක් සඳහා සහභාගී වන මහජනතාව මෙවැනි යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳව පරීක්ෂාකාරීව සිටිය යුතු වේ. මූලිකව පිරමීඩ යෝජනා ක්‍රමයන් වන නීති විරෝධී බහුස්ථර අලෙවිකරණ යෝජනා ක්‍රම සාමාන්‍යයෙන් පහත සඳහන් ලක්ෂණයන්ගෙන් යුක්ත වේ.

- i. සාමාන්‍යයෙන් පිරමීඩ යෝජනා ක්‍රම බඳවා ගැනීමේ තරගයකට සමාන වන අතර අවසානයේ සහභාගිවන්නන්ට පාඩු විඳීමට සිදුවේ.
- ii. පිරමීඩ යෝජනා ක්‍රමවලට හා පිරමීඩ ආකාර බහුස්ථර අලෙවි යෝජනා ක්‍රමවලට සහභාගිවන්නන් නව සාමාජිකයින් බඳවා ගැනීම මගින් ලාභ හා කොමිස් මුදල් ලබන අතර, එම නව සාමාජිකයන්

ද නවත් එවැනි සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීමෙන් කොමිස් මුදල් ලබයි.

- iii. මෙම යෝජනා ක්‍රම සඳහා පොළඹවන්නන්, අනෙක් අය යෝජනා ක්‍රමයට බඳවාගැනීම තුළින් ඉතා පහසුවෙන් මුදල් ඉපැයිය හැකි බවත්, කෙටිකාලයක් තුළ පොහොසත් විය හැකි බවත්, අවධාරණය කරයි.
- iv. බොහෝ පිරමීඩ හෝ එවැනි බහුස්ථර යෝජනා ක්‍රමවල යම් භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් විකිණීම ඇතුළත් වේ. තවද, විකිණීමට ඇති භාණ්ඩය හෝ සේවය දී ඇති මුදලට මිල දී ගතහැකි භාණ්ඩයක් නොවේ. නමුත්, පිරමීඩ යෝජනා ක්‍රමයන්හි අරමුණ භාණ්ඩ හා සේවා විකිණීම නොවේ.
- v. සාමාජිකයන්, භාණ්ඩයක් මිල දී ගැනීමෙන් හෝ ඇතුළත්වීමේ ගාස්තුවක් ගෙවා යෝජනා ක්‍රමයට සම්බන්ධ විය යුතු වේ.

පිරමීඩ යෝජනා ක්‍රමය දිගින් දිගට පවත්වාගෙන යාමට නම්, නව සාමාජිකයන් වැඩිවැඩියෙන් බඳවා ගතයුතු ය. නව සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීමට නොහැකි වූ විට පිරමීඩ යෝජනා ක්‍රමයක් අවසානයේ දී කඩාවැටීමට ලක්වේ. මෙය සිදු වූ විට සාමාජිකයන්ගෙන් අති බහුතරය ඔවුන් ආයෝජනය කරන ලද මුදල් හා ඒ වෙනුවෙන් යෙද වූ තම කාලය අහිමි කර ගන්නා අතර, ඔවුන්ගේ අහිමි වූ මුදලින් මෙම ක්‍රමයේ ආරම්භක ආයතනය හෝ ආරම්භක පුද්ගලයා හෝ එහි මූලිකත්වය ගෙන ක්‍රියාකළ මුලින් යෝජනා ක්‍රමයට සම්බන්ධ වූණු සුළු පිරිසක් ලාභ උපයා ගනී.

මෙවැනි යෝජනා ක්‍රමවලට සම්බන්ධවීම මගින් නීති විරෝධී ක්‍රියාවන්ට සම්බන්ධ නොවන ලෙස සහ නීති විරෝධී පිරමීඩ හා එවැනි බහුස්ථර යෝජනා ක්‍රම ගැන පරීක්ෂාකාරී වන ලෙස අන් පත්‍රිකා සහ පුවත්පත් දැන්වීම් මගින්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මහජනතාවට උපදෙස් දී ඇත. තවද, මෙවැනි සැක කටයුතු යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක වන අවස්ථා පිළිබඳ තොරතුරු ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත දැන්වා සිටින ලෙස ද පොදු ජනතාවගෙන් ඉල්ලා සිටිනු ලැබේ. මෙවැනි පිරමීඩ යෝජනා ක්‍රමවලට හා ඒවාට සමාන බහුස්ථර යෝජනා ක්‍රම වලට සම්බන්ධ වීමෙන් තමා ඉතා අසීරුවෙන් උපයාගත් මුදල් තමාට අහිමි විය හැකි බව ජනතාව තේරුම් ගතයුතුව ඇත.

බැංකු පනත යටතේ දඬුවම්

බැංකු පනතේ 83(ඇ) වගන්තිය යටතේ තහනම් කළ නීති විරෝධී සාපරාධී ක්‍රියාවන් වන මෙම යෝජනා ක්‍රමවලට කුමන හේතුවක් නිසා හෝ සම්බන්ධ නොවිය යුතු බවට මහජනතාවට අනතුරු අගවා සිටිනු ලැබේ.

බැංකු පනතේ 83(ඇ) 1 උප වගන්තිය උල්ලංඝනය කරන කුමන හෝ තැනැත්තෙකු මහේස්ත්‍රාත් උසාවියක සිදුකරන නඩු විභාගයකින් ඉහත කී වරදට වරදකරු වුවහොත් බැංකු පනත යටතේ අවුරුදු 3 කට නොවැඩි සිර දඬුවමකට හෝ රුපියල් දශ ලක්ෂයකට නොවැඩි දඩයකට හෝ එම සිරදඬුවමට හා දඩය යන දෙකටම යටත් විය හැකිය.

ස්ථාවර පොලී අනුපාතික බැඳුම්කරයක් නිකුත් කිරීම තුළින් එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 500 ක් රැස්කර ගැනීමට ස්වෛරීත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීම උපකාරී විය.

2007 වසර තුළ මෙරට තුළ ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතන දෙකක් ක්‍රියාත්මක විය. මූල්‍ය ක්‍රමය තුළ විශ්වසනීය බව තවදුරටත් වර්ධනය කිරීම සඳහා සියලුම තැන්පතු භාරගන්නා ආයතන විසින් (බලපත්‍රලාභී බැංකු සහ ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්) ස්වාධීන ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතනයකින් ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමක් ලබාගත යුතු යැයි ද, එය ප්‍රසිද්ධ කළයුතුයැයි ද මහ බැංකුව නියම කොට ඇත. 2007 වසර තුළ දී බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 22 ක් ද, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු 10 ක් ද, ආයෝජන මට්ටමේ ශ්‍රේණිගත කිරීම් ලබාගත් අතර, මූල්‍ය සමාගම් 11 ක් ද, ආයෝජන මට්ටමේ ශ්‍රේණිගත කිරීම් ලබාගත්හ.

ණය තොරතුරු

ණය පිළිබඳ වාර්තා සපයන ණය තොරතුරු කාර්යාංශය විසින් වසර තුළ දී බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු හා විශේෂිත බැංකු, ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු සමාගම් යන ණය දෙනු ලබන ආයතන සඳහා සපයන ලද වාර්තා සංඛ්‍යාව වර්ධනය විය. ණය දෙන ආයතනවල ණය ඇගයුම් ක්‍රියාවලිය තුළ අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් සේ මෙම වාර්තා සැලකෙන බව පෙන්නුම් කරමින් 2007 වසර තුළ දී ණය තොරතුරු කාර්යාංශය විසින් සාංගමික සහ පුද්ගල ණය ගැනුම්කරුවන් වෙනුවෙන් නිකුත් කරන ලද ණය

වාර්තා සංඛ්‍යාව 2006 දී පැවති 801,508 ට සාපේක්ෂව 884,620 ක් විය. වාර්තා කරනු ලබන ආයතන සංඛ්‍යාව ද 2006 දී පැවති 93 සිට 2007 දී 95 දක්වා ඉහළ ගියේය. 2007 අවසානය දක්වාම රුපියල් 500,000 හෝ එය ඉක්මවන ණය පහසුකම් මෙන්ම නොපියවා ඇති ශේෂය රු. 5000 ක් හෝ එය ඉක්මවන දින 90 ක කාලය ඉක්මවා නොගෙවා ඇති ණය කාඩ්පත්වලට අදාළව ධනාත්මක (ක්‍රමික) මෙන්ම අයහපත් (අක්‍රමික) තොරතුරු ද ණය තොරතුරු කාර්යාංශය විසින් එක්රැස් කොට ඇත.

ණය තොරතුරු කාර්යාංශය මාර්ගගත මෙහෙයුම් (On line Operations) කටයුතු දියත් කළ අතර, 2008 ආරම්භයේ සිට සියලුම ආකාරයේ ණය පහසුකම් පිළිබඳව කිසිදු සීමාවකින් තොරව යහපත් හා අයහපත් ණය තොරතුරු එක්රැස් කරනු ඇත. ණය තොරතුරු කාර්යාංශ පනත 2008 දී පාර්ලිමේන්තුව මගින් සම්මත කිරීමට නියමිත අතර, වෙනත් ණය සපයන්නන්, රක්ෂණ ආයතන, උපයෝගිතා සේවා සපයන්නන් හා රාජ්‍ය නියෝජිතායතනවල සේවාවන් පුළුල් කිරීම සහ ණය ගණනය (Credit Scoring) සහ වංචා වැළැක්වීම වැනි වර්ධනය කරන ලද සේවාවන් සැපයීම පිණිස ණය තොරතුරු කාර්යාංශ පනත සංශෝධනය කිරීමට නියමිතය. එමෙන්ම, අගරු වූ චෙක්පත් පිළිබඳ තොරතුරු රැස්කිරීම සහ යෝජිත සුරැකුම්කරණ පනත යටතේ සුරක්ෂිත ගනුදෙනුවලට අදාළ ලිපිගොනු පවත්වා ගන්නා කාර්යාලයන් ලෙස ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා අවශ්‍ය බලතල ද ණය තොරතුරු කාර්යාංශය වෙත ලබාදීමට නියමිතය.